

Seletuskiri

kultuuriministri määruse „Loomemajanduse tugistruktuuride, ühisprojektide ja ekspordivõimekuse arendamise toetamise tingimused ja kord“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Käesoleva määruse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) abil viiakse ellu „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014-2020“ (edaspidi *rakenduskava*) prioriteetse suuna „Väikese ja keskmise suurusega ettevõtete arendamine ja piirkondade konkurentsivõime tugevdamine“ (edaspidi *prioriteetne suund*) meetme „Loomemajanduse arendamine“ (edaspidi *meede*) eesmärgi.

Eelnõu on suunatud meetme tegevuste „Loomemajanduse inkubatsiooni arendamine“, „Loomemajanduse tugistruktuuride arendamine“, „Loomemajanduse valdkondades tegutsevate ettevõtete ekspordivõimekuse arendamine“, „Loomemajanduse sidumine teiste sektoritega (väikeprojektid)“ ning „Loomemajanduse taristu ja tehnoloogilise võimekuse arendamine“ eesmärkide täitmiseks.

Meetme tegevustega panustatakse Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 (edaspidi *ühissätete määrus*), millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, artikli 9 punktis 3 nimetatud valdkondliku eesmärgi täitmisesse, milleks on väikese ja keskmise suurusega ettevõtete (edaspidi ka *VKE*d) konkurentsivõime suurendamine.

Meede panustab koos teiste meetmete ja tegevustega, milleks on ettevõtlikkuse kasvatamine, ettevõtluse kasvu soodustamine, ettevõtluskeskkonna arendamine ning piirkondade konkurentsivõime tugevdamine, järgmistesse rakenduskava tulemus- ja väljundnäitajatesse:

Tabel 1. Rakenduskava tulemusnäitajad

Indikaator	Ühik	Andmeallikas	Mõõtmisagedus
• Eksportivate ettevõtete arv	Ettevõtte	Statistikaamet	Üks kord aastas
• VKEde loodud lisandväärtus töötaja kohta (jooksevhindades)	EUR	SME performance review ¹	Üks kord aastas

Tabel 2. Rakenduskava väljundnäitajad

Indikaator	Mõõtühik	Andmeallikas	Mõõtmisagedus
-------------------	-----------------	---------------------	----------------------

¹ URL http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/index_en.htm

• Abi saavate ettevõtete arv (unikaalsed)	Ettevõte	Rakendusüksus	Üks kord aastas
• Abi saavate ettevõtete arv (kokku)	Ettevõte	Rakendusüksus	Üks kord aastas
• Toetust saavate uute ettevõtete arv	Ettevõte	Rakendusüksus	Üks kord aastas
• Koostöövõrgustikes osalevate ettevõtete arv	Ettevõte	Rakendusüksus	Üks kord aastas

Rakenduskava toel tehtavad investeeringud on suunatud konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ eesmärkide täitmisele. Antud kava esimeseks eesmärgiks on tõsta tööhõive määra vanusegrupis 20-64 2015. aastaks 72%-ni ja 2020. aastaks 76%-ni (alguse 2012. aastal 71,7%) ning teiseks eesmärgiks tõsta tootlikkust hõivatu kohta Euroopa Liidu keskmisega võrreldes 2015. aastaks 73%-ni ja 2020. aastaks 80%-ni (alguse 2012. aastal 70,2%).

Rakenduskavas on prioriteetse suuna kirjelduses muuhulgas välja toodud, et Eesti ettevõtete ekspordivõimekus on tugevalt polariseerunud: 100 suurimat ekspordööri annab ca 1/3 toodete ja teenuste ekspordi kogukäibest (sh moodustab ligi kolmandiku teenuste ekspordist turismisektor). Samas moodustavad 93,4% kõikidest ettevõtetest mikro-ettevõtted, millel napib vahendeid ja oskusi väliturunduse arendamiseks². Kuigi keskmine ettevõtlusaktiivsuse määr on kõrge, on varase faasi ettevõtete ellujäämismäär keskmisest madalam³. Noori innovaatilisi ettevõtteid on kõikidest innovaatilistest ettevõtetest Eestis kolm korda vähem kui Euroopas (ca 4%). Oluline kasvupotentsiaal on seejuures loomemajandussektoril, mille osakaal SKPst jääb oluliselt alla Euroopa Liidu keskmisele (2011. a Eestis 2,7%, ELis 4,5%). Eesti loomesektori majandusnäitajate võrdlemisel ELi ja teiste riikide näitajatega on oluline silmas pidada, et loomemajanduse määratlus on kokkuleppeline ja seetõttu võib sektori ulatus riigiti erineda. Seega on asjakohasem jälgida loomemajanduse sektori majandusnäitajate (sh tulu töötaja kohta ja tulu ettevõtte kohta) muutust võrreldes Eesti keskmiste näitajatega.

Euroopa Komisjoni 2010. aastal välja antud Roheline Raamat kultuuri- ja loomemajanduse potentsiaali rakendamise kohta määratleb loomemajandust kui majandusharu, mis kasutab sisendina kultuuri ja millel on kultuuriline mõõde, kuigi selle väljund on peamiselt

² Statistikaamet

³ Eesti Arengufond (2012). Globaalne ettevõtlusmonitoring 2012: Eesti raport (GEM uuring)

URL <http://www.arengufond.ee/upload/Editor/Publikatsioonid/Arengufond%20GEM%20uuringu%20raport.pdf>

funktsionaalne. Kultuurimajandus on majandusharu, mis toodab ning levitab kaupu ja teenuseid, millel arvatakse nende arendamise ajal olevat eriomadus, -kasutusviis või -otstarve, mis hõlmab või edastab kultuurilist väärtust, olenemata nende võimalikust kaubanduslikust väärtusest.⁴ Üldistatult on loomemajandus seega majandusharu, milles luuakse otsest majanduslikku tulu, ning keskkond, mis võimaldab teistel majandusüksustel turul konkurentsivõimelisem olla ja tarbijaid leida. Muude sektorite areng sõltub infosisu tootmisest ja seega on need sektorid ning kultuuri- ja loomemajandus teataval määral üksteisest sõltuvad.

Eesti Konjunktuuriinstituut on uurinud ja kaardistanud Eesti loomemajanduse olukorda kolmel korral: sektori esimene kaardistamine toimus 2005. aastal (tulemuseks oli ülevaade Eesti loomemajanduse seisust 2003. aastal), teine kaardistus valmis 2009. aastal (sisaldas infot loomemajanduse mahu kohta 2007. aasta seisuga ja sektori trendide analüüsi aastatel 2003-2007) ning kolmas kaardistus⁵ valmis 2013. aasta teiseks pooleks. Töö eesmärgiks oli analüüsida, kuidas on muutunud Eestis aastatel 2007-2011 loomeettevõtete ja töötajate arv, tulu ja kasum. Kõigis kolmes kaardistuses on olnud kaasatud küll samad valdkonnad, kuid nii loomemajanduse temaatika kui ka valdkonnad ise on pidevas muutumises. Loomemajanduse valdkondi võib jaotada väga erinevatest aspektidest lähtuvalt. Ettevõtete ja loomeinimeste tegevuse põhieesmärgist lähtuvalt saab ettevõtted ja asutused jagada majandusmaastikul tinglikult neljaks⁶:

- a) loomeettevõtted, millel on selged ärilised eesmärgid (müügitulu, kasum, töökohad);
- b) loomeettevõtted ja -asutused, mis korraldavad suures osas riikliku või omavalitsuse finantseerimise toel kultuuriüritusi, mis toovad riiki või regiooni nii sise- kui ka välituriste ja suurendavad sellega regiooni ettevõtete tulusid ning parandavad regiooni mainet;
- c) loomeettevõtted ja -asutused, mis suurendavad kultuuri kaudu regiooni ja/või riigi tuntust ja toovad nii kaudselt riiki välisinvesteeringuid ning soodustavad rahvusvahelist äri;
- d) loomeinimesed, kellel ei ole ärilisi eesmärke ja kes nautivad loomisprotsessi ning ei hooli turust ega tarbijatest.

Eelnõus kajastatud tegevused on suunatud eelkõige esimesele sihtgrupile, kuna meetme tulemuslikkust hinnatakse ettevõtete majandusnäitajate kaudu avalduva mõju põhjal. Samas on ettevõtte ehk ettevõtja mõiste eelnõus defineeritud laiemalt: ettevõtja on Eestis registreeritud juriidiline isik, füüsilisest isikust ettevõtja või juriidiliseks isikuks mitteolev ühendus, kes osaleb majandus- või kutsetegevuses. Kui riik, kohaliku omavalitsuse üksus, avalik-õiguslik juriidiline isik või muu haldusülesandeid täitev isik osaleb kaubaturul, kohaldatakse talle ettevõtja kohta käivaid sätteid.

⁴ Euroopa Komisjon (2010). Roheline Raamat kultuuri- ja loomemajanduse potentsiaali rakendamise kohta
URL <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0183:FIN:ET:PDF>

⁵ Eesti Konjunktuuriinstituut (2013). Eesti loomemajanduse olukorra uuring ja kaardistus
URL [http://ki.ee/publikatsioonid/valmis/1. Eesti_loomemajanduse_olukorra_\(2011\)_uuring_ja_kaardistus.pdf](http://ki.ee/publikatsioonid/valmis/1. Eesti_loomemajanduse_olukorra_(2011)_uuring_ja_kaardistus.pdf)

⁶ Eesti loomemajanduse olukorra uuring ja kaardistus 2013

Loomemajanduse sihipärase arendamise ja arendustegevuste riikliku rahastamisega on Eestis tegeldud alates 2008. aastast. Perioodi 2007-2013 struktuurivahenditest investeeriti sektori arengusse aastatel 2009-2014 kokku üle 8 miljoni euro, millest 6,96 miljonit eurot oli ette nähtud rakendamiseks loomemajanduse piirkondlike ja valdkondlike arenduskeskuste kaudu ning 1,05 miljonit eurot kasutati loomemajandusalase teadlikkuse ning teadmiste ja oskuste suurendamise eesmärgil. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi välja töötatud ning Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse kaudu rakendatud meetmed („Loomemajanduse tugistruktuuride toetus“ ja „Ettevõtlus- ning innovatsiooni- alaste teadmiste ja oskuste ning teadlikkuse arendamise programmi“ raames elluviidav loomemajandusalase teadlikkuse tõstmine) lähtusid Eesti loomemajanduse olukorra uuringu ja kaardistuse tulemusena ilmnenu kolmest peamisest kitsaskohast:

- 1) vähene ettevõtlus- ja loomemajanduse alane teadlikkus loomesektoris;
- 2) vähene koostöö nii loomemajanduse alamvaldkondade siseselt kui ka valdkondade üleselt ning
- 3) loomemajanduse arengut toetavate tugistruktuuride puudumine.

Loomemajanduse arendamise meetmete rakendamise tulemusena on käivitunud 3 loomeinkubaatorit, 9 valdkondlikku ja 1 piirkondlik loomemajanduse arenduskeskus, loomemajanduse valdkondades tegutsevate ettevõtjate arv on kasvanud, teadlikkuse suurendamise ja arendustegevuste tulemusena on loomeettevõtjatele loodud eeldused uutele turgudele sisenemiseks või olemasolevatel turgudel laienemiseks ning koostöö ja ühistegevus on loomemajanduse alamvaldkondades suurenenud.

Loomemajanduse viimane kaardistus, mis valmis 2013. aastal ja kajastas 2011.-2012. aasta näitajaid, tõi sektori kitsaskohtadena kokkuvõtlikult välja järgnevad aspektid:

- 1) loomeettevõtted on muutunud väiksemaks ja nende ekspordisuutlikkus on madal, st ettevõtete väike elujõulisus ja tegevuse killustatus takistab arengut, investeeringute tegemist ning välisurgudele minekut;
- 2) loome- ja teiste valdkondade ettevõtjate vaheline koostöö on vähene, st teised majandussektorid ei näe loominguliste lahenduste kasutamises konkurentsieelist ja võimalust teenida suuremat tulu;
- 3) riik on toetanud loomemajanduse arenguks sobiliku keskkonna ja tugistruktuuride loomist, kuid olulisem on see, et väljastpoolt algatatud tegevused kasvaksid üle ettevõtete endi sooviks koostööd teha.

Käesoleval rahastamisperioodil on loomemajanduse arendamise meetme rakendus- asutuseks nimetatud Kultuuriministeerium, kes vastutab muuhulgas ka meetme raames toetuse andmise tingimuste väljatöötamise eest. Rakendusüksus on jätkuvalt Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus.

Meetme eelarve on kokku 20 000 000 eurot, millest eelnõus kajastatud tegevuste eelarve on 16 100 000 eurot. Meedet rahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondi vahenditest. Eelnimetatud summadele riigipoolset kaasfinantseeringut ei lisandu. Eelnõus nimetatud

tegevustele lisandub toetuse saajate omafinantseering minimaalselt 5,4 miljoni euro ulatuses.

Eelnõuga nähakse ette meetme tegevuste „Loomemajanduse inkubatsiooni arendamine“, „Loomemajanduse tugistruktuuride arendamine“, „Loomemajanduse valdkondades tegutsevate ettevõtete ekspordivõimekuse arendamine“, „Loomemajanduse sidumine teiste sektoritega (väikeprojektid)“ ning „Loomemajanduse taristu ja tehnoloogilise võimekuse arendamine“ toetuse andmise tingimused ja määrusespetsiifilised toetuse andmise menetlusnormid, toetuse taotleja ja toetuse saaja ning partneri kohustused ning rakendusasutuse ja -üksuse õigused ning kohustused.

Toetust antakse avatud taotlusvooruna ja jooksva taotlemisena. Toetuse andmist on kavandatud ellu viia üle-eestilisena.

Eelnõu koostamisel on aluseks võetud 01.07.2014. a jõustunud „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seadus“ (edaspidi *STS*) ning selle alusel kehtestatud õigusaktid.

Eelnõu sisu valmistas ette Kultuuriministeeriumi loodud töögrupp, kuhu kuulusid Kultuuriministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Siseministeeriumi, Rahandusministeeriumi, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse ja Eesti Konjunktuuri-instituudi esindajad.

Eelnõu koostas Kultuuriministeeriumi kunstide osakonna loomemajandusnõunik Anu-Maaja Pallok (e-post anu-maaja.pallok@kul.ee, telefon 628 2234). Eelnõu juriidilise ekspertiisi tegid Kultuuriministeeriumi õigus- ja varahaldusosakonna õiguse peaspetsialist Kadri Kilvet (e-post kadri.kilvet@kul.ee, telefon 628 2224) ning Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse õigus- ja hankeüksuse jurist Terje Kleemann (e-post terje.kleemann@eas.ee, telefon 6 279 340)

Seletuskirja koostasid Kultuuriministeeriumi õigus- ja varahaldusosakonna õiguse peaspetsialist Kadri Kilvet (e-post kadri.kilvet@kul.ee, telefon 628 2224) ning kunstide osakonna loomemajandusnõunik Anu-Maaja Pallok (e-post anu-maaja.pallok@kul.ee, telefon 628 2234).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 8 peatükist ja 29 paragrahvist. Peatükid jagunevad järgmiselt:

- 1) üldsätted;
- 2) toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr;
- 3) nõuded taotlejale, partnerile ja taotlusele;
- 4) toetuse taotlemine;
- 5) taotluste menetlemine;
- 6) taotluse rahuldamise otsuse (edaspidi TRO) muutmine ja kehtetuks tunnistamine;
- 7) aruannete esitamine ja toetuse maksmise tingimused;

8) toetuse saaja, partneri ning rakendusüksuse õigused ning kohustused.

1. peatükk

Üldsätted

Eelnõu 1. peatükis sätestatakse selle kohaldamisala, kasutatavad terminid, toetuse andmise eesmärgid ja tulemused ning vaide esitamise kord, määratakse rakendusasutus ja rakendusüksus ning tuuakse välja riigiabi tingimused, mida peab projektide elluviimisel järgima.

Eelnõu § 1 määratleb selle kohaldamisala.

Lõike 1 kohaselt kehtestab eelnõu rakenduskava prioriteetse suuna meetme tegevuste „Loomemajanduse inkubatsiooni arendamine“, „Loomemajanduse tugistruktuuride arendamine“, „Loomemajanduse valdkondades tegutsevate ettevõtete ekspordivõimekuse arendamine“, „Loomemajanduse sidumine teiste sektoritega (väikeprojektid)“ ning „Loomemajanduse taristu ja tehnoloogilise võimekuse arendamine“ elluviimiseks toetuse andmise ning kasutamise tingimused ja korra. Meetme tegevuste elluviimist reguleerivad toetuse andmise tingimusi nimetatakse lühemalt „Loomemajanduse tugistruktuuride, ühisprojektide ja ekspordivõimekuse arendamise toetamise tingimused ja kord“, mis on ka eelnõu nimi. Meetme ülejäänud tegevusi, milleks on „Loomemajanduse sidumine teiste sektoritega (suurprojektid)“ ja „Loomemajanduslase teadlikkuse tõstmine“, on kavas rakendada Kultuuriministeeriumi kehtestatava toetuse andmise tingimuste käskkirja alusel.

Lõike 2 kohaselt lähtutakse toetuse andmisel rakenduskava eesmärkidest. Rakenduskava prioriteetse suuna üheks temaatiliseks eesmärgiks, millele eelnõu tugineb, on VKEde (ja põllumajandussektori (EAFRD puhul) ning kalandus- ja vesiviljelussektori (EMKFi puhul)) orienteeritus kasvule ja ekspordile. Vastav investeerimisprioriteet näeb ette VKEde kasvupotentsiaali toetamist piirkondlikel, riiklikel ja rahvusvahelistel turgudel ning innovatsiooniprotsessides osalemise toetamist. Selle tulemusena on VKEd konkurentsivõimelised ning nende eksport on kasvanud. Loomemajanduse valdkonna ettevõtete konkurentsivõime tõstmiseks, ekspordimahtude suurendamiseks ja loomemajanduse potentsiaali sidumiseks ülejäänud majandusega pööratakse tähelepanu teadlikkuse tõstmisele, viiakse ellu teadmiste ja oskuste arendamisele suunatud tegevusi (sh koolitusi), toetatakse loomevaldkondi hõlmavat inkubatsiooni ja valdkondlikke arendustegevusi (nt tootearendus, rahvusvahelistumine, turundus) ning suurendatakse loomemajanduse piirkondlike ja valdkondlike arenduskeskuste võimekust pakkuda teenuseid, mis aitavad kaasa VKEde konkurentsivõime suurenemisele. Kuigi toetust saavad osade tegevuste osas taotleda ka mitte-VKEd, on antud investeerimisprioriteedi sekkumise lõplikuks sihtgrupiks ja kasusaajateks VKEd. Eelnõu § 10 lõikes 2 on nimetatud, millistele tegevustele saab toetust taotleda ainult VKE.

Lisaks sätestatakse eelnõu §-s 1 riigiabi andmisel järgitavad õiguslikud alused ning antakse viited vastavatele regulatsioonidele.

Eelnõu alusel antav toetus on käsitletav kas:

- a) vähese tähtsusega abina (edaspidi ka VTA) Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1-8) (edaspidi *VTA määrus*), artikli 3 mõistes või
- b) grupierandiga hõlmatud riigiabina, mille puhul järgitakse toetuse andmisel Euroopa Komisjoni määruses (EL) nr 651/2014 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1-78) (edaspidi *grupierandi määrus*), ja konkurentsiseaduse §-s 34² sätestatut või
- c) riigiabina Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 järgi, mille puhul järgitakse toetuse andmisel konkurentsiseaduse §-s 34¹ sätestatut.

Juhul kui toetust taotleb ettevõtja ja projektis ei ole rohkem kasusaajaid, on abi saajaks ainult toetuse saaja. Juhul kui toetust taotleb ettevõtja ja projektis osalevad ka kasusaajad, on abi saajateks nii toetuse saaja kui ka kasusaajad. Iga üksiku toetuse puhul rakendub riigiabi liik sõltub taotlejast ja/või toetuse saajast, abi saajast (kelleks võivad olla nii toetuse saaja, projekti partnerid kui ka kasusaajad) ja projekti tegevustest. Eelistatult rakendatakse abi andmist VTAna. Antava abi liik või liigid määratletakse muuhulgas eelnõustamise käigus ja sätestatakse TRO-s. Järgnevalt on ära toodud ülevaade võimalikest rakenduvatest riigiabi liikidest:

Tabel 3: Meetme raames rakenduvad abiliigid

Taotleja/toetuse saaja	Tegevused	Abi saajad	Võimalikud abi liigid⁷
Inkubaator	Inkubaatori poolt alustavatele ettevõtjatele teenuste osutamine	partnerid; kasusaajad; toetuse saaja (ainult nende tegevuste ja kulude puhul, mis ei ole otseselt seostatavad partnerite või kasusaajatega)	VTA
Loomemajanduse piirkondlik või valdkondlik arenduskeskus	Loomemajanduse arenduskeskuse poolt loomeettevõtjate konkurentsivõime, jätkusuutlikkuse ja ekspordivõimekuse suurendamine ning loomeettevõtjate	partnerid; kasusaajad; toetuse saaja (ainult nende tegevuste ja kulude puhul, mis ei ole otseselt seostatavad partnerite või	VTA; grupierandi määruse artikli 53 kohane kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks

⁷ Tabelis on kajastatud kõige tõenäolisemalt rakendatavad abi liigid.

	omavahelise ja teiste majandussektoritega koostöö arendamine	kasusaajatega)	antav tegevusabi
Loomemajanduse valdkonnas tegutsev ettevõtja	Loomemajanduse valdkonnas tegutseva ettevõtja ekspordivõimekuse arendamine	toetuse saaja	VTA; grupierandi määruse artikli 18 kohane VKEdele nõustamiseks antav abi, artikli 19 kohane VKEdele messidel osalemiseks antav abi, artikli 28 kohane VKEdele antav innovatsiooniabi, artikli 29 kohane protsessi- ja organisatsiooni-innovatsiooniks antav abi ning artikli 31 kohane koolitusabi
Ettevõtja	Valdkondlike ja sektorite ülestes arendus- ja koostööprojektide algatamine ja elluviimine	toetuse saaja; partnerid; kasusaajad	VTA; grupierandi määruse artikli 18 kohane VKEdele nõustamiseks antav abi, artikli 19 kohane VKEdele messidel osalemiseks antav abi, artikli 28 kohane VKEdele antav innovatsiooniabi, artikli 29 kohane protsessi- ja organisatsiooni-

			innovatsiooniks antav abi ning artikli 31 kohane koolitusabi
Loomemajanduse piirkondlik või valdkondlik arenduskeskus; loomemajanduse valdkonnas tegutsev ettevõtja	Piirkonna või valdkonna turutõrkest, nõudlusest ja potentsiaalset lähtuv loomeettevõtluse arengut toetava taristu väljaarendamine; loomeettevõtjate tootlikkust ja toodete lisandväärtust suurendava tehnoloogia soetamine.	toetuse saaja	VTA; grupierandi määruse artikli 14 kohane investeringuteks ette nähtud regionaalabi ning artikli 53 kohane kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks antav investeerimisabi; riigiabi loa alusel antav abi

Inkubaatorite ja loomemajanduse piirkondlike ning valdkondlike arenduskeskuste poolt esitatud taotluste puhul ei ole reeglina kõik kasusaajad toetuse taotlemise hetkel veel teada. Igale üksikule kasusaajale antava abi liigi (inkubantide puhul VTA, loomemajanduse arenduskeskuste klientide puhul kas VTA või grupierandi määruse artikli 53 kohane kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks antav tegevusabi) ja selle suuruse määramine toimub selliste projektide puhul projekti vältel jooksvalt aruandluse käigus. Taotluse rahuldamise otsuses sätestatakse antava abi võimalikud liigid ning asjaolu, et VTA andmise korral on toetuse saaja kohustatud küsima kasusaajalt eelnevalt (st enne kui kasusaaja projekti tegevustega liitub) teatist jooksva majandusaasta ja kahe eelneva majandusaasta jooksul temale ja VTA määruse artikli 2 lõike 2 mõistes temaga ühte kontserni kuuluvatele ettevõtjatele antud VTA kohta. Lisaks on toetuse saaja kohustatud pidama arvestust projekti kasusaajatele antava abi kohta, teavitama kasusaajaid projekti raames neile antud abi suurusest ja liigist ning esitama sellekohase teabe rakendusüksusele koos projekti aruannetega. Rakendusüksus edastab andmed nii toetuse saajatele, partneritele kui ka kasusaajatele antud VTA kohta riigiabi ja vähese tähtsusega abi registrisse pärast projektide aruannete kinnitamist.

Lõiked 3 ja 4 annavad viited õigusaktidele, millega on kehtestatud juhised juhuks, kui antav toetus on käsitletav VTAna või grupierandiga hõlmatud riigiabina. Kuigi riigiabi on põhimõtteliselt ühisturuga kokkusobimatu ja keelatud, võib erandjuhtudel riigiabi anda ja need erandid on toodud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõigetes 2 ja 3 ning nende alusel vastu võetud lõigetes 3 ja 4 nimetatud määrustes.

Lõikes 3 nimetatud abi andmisel tuleb muuhulgas jälgida, et ühele ettevõtjale antava VTA kogusumma ei ületaks mis tahes kolme eelarveaasta pikkuse ajavahemiku jooksul 200 000 eurot.

Lõikes 4 nimetatud juhul ei või ühele toetatavale tegevusele antava toetuse summa ületada grupierandi määruse artiklis 4 nimetatud teavitamiskünniseid, järgida tuleb erinevate abiliikide abi osakaale ning grupierandi määruuses sätestatud üld- ja eritingimusi.

Lõige 5 sätestab, et kui toetus on käsitletav riigiabina Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 alusel ning toetust ei saa anda ei lõikes 3 nimetatud VTA määruse ega lõikes 4 nimetatud grupierandi määruse alusel, tuleb toetuse andmisel järgida konkurentsiseaduse §-s 34¹ sätestatut.

Riigiabi konkreetset definitsiooni ELi toimimise leping ei anna, kuid artikli 107 lõike 1 järgi on riigiabi igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kui võrd see kahjustab liikmesriikide vahelist kaubandust.

Taotleja ei tohi alustada projektiga seotud tegevusi ega võtta kohustusi nimetatud tegevuste elluviimiseks enne taotluse rakendusüksusele esitamist, enne rakendusüksuse poolt konkurentsiseaduse § 34¹ kohaselt riigiabi teatise esitamist Euroopa Komisjonile ning enne, kui Euroopa Komisjon on teinud või kui loetakse, et ta on teinud riigiabi teatise kohta lubava otsuse.

Lõiked 6 ja 7 piiravad eelnõu kohaldamist ning sätestavad, et eelnõu ei kohaldata kalandus- ja vesiviljelusvaldkonnas antava abi suhtes, põllumajandustoodete esmatootmise sektorile antava abi suhtes, põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise sektoris juhul, kui abisumma määratakse kindlaks esmatootjatelt ostetud või kõnealuste ettevõtjate poolt turule lastud toodete hinna või koguse alusel või kui abi antakse tingimusel, et osa abist või kogu abi antakse edasi esmatootjatele. Samuti ei saa eelnõu kohaldada abile, mida antakse tegevuseks, mis on seotud ekspordiga kolmandatesse riikidesse või liikmesriikidesse, täpsemalt sellisele abile, mis on vahetult seotud eksporditavate koguste, turustusvõrgu loomise ja toimimise või muude ekspordimisest tulenevate jooksvate kuludega, ning abile, mille tingimuseks on kodumaiste toodete kasutamine importtoodete asemel. Samuti ei kohaldata eelnõu raskustes olevatele ettevõtjatele.

Lisaks eeltoodule ei kohaldata eelnõu ettevõtjatele, kellele Euroopa Komisjoni või Euroopa Kohtu otsuse alusel, millega abi on tunnistatud ebaseaduslikuks või väärkasutatuks ja ühisturuga kokkusobimatuks, on esitatud seni täitmata korraldus abi tagasimaksmiseks. Nimetatud nõue tuleneb riigiabi reeglitest ning siin ei saa rakendada Vabariigi Valitsuse 21.08.2014. a määruse nr 133 „Perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse taotlemise ja taotluste menetlemise nõuded ja tingimused toetuse andmise tingimuste määruse kehtestamiseks“

(edaspidi *taotluste menetlemise määrus*) § 2 lõikes 1 sätestatud võimalust, et kui tagasimaksmise nõue on küll esitatud, kuid tähtaeg ei ole saabunud, võib uut toetust taotleda.

Eelnõu § 2 kirjeldab läbivalt kasutatavaid termineid.

Terminid, mida eelnõus kasutatakse (nt projekt, abikõlblik kulu, omafinantseering, taotleja, toetuse saaja, partner jms) on enamjaolt samad, mis on sätestatud STSis ning seega ei ole neid eelnõus korratud. Eelnõus on lahti seletatud kaksteist terminit, mis on asjakohased ja selle rakendamiseks vajalikud. Eelnõu §-s 2 nimetatud terminitest vajavad eraldi täpsustamist järgmised terminid:

Punktis 1 sisustatakse loomemajanduse mõiste. Kuna loomemajanduse määratlemine on kokkuleppeline, lähtutakse eelnõus eelkõige Eesti loomemajanduse olukorra uuringus ja kaardistuses toodud valdkonna liigitusest ja kirjeldusest. Loomemajanduse valdkonnad jagunevad omakorda alamvaldkondadeks. Arhitektuurivaldkond hõlmab arhitektuuri, sisearhitektuuri, maastikuarhitektuuri ja seotud tegevusalana ehituslikku insener-tehnilist projekteerimist. Audiovisuaalvaldkonna alla kuuluvad film, video ja ringhääling. Disainivaldkond koosneb tööstus- ja unikaaldisainist ning graafilisest disainist. Etenduskunstide alla kuuluvad teater, tants ja festivalid. Kirjastamine sisaldab nii kirjastamist kui ka seotud tegevusalana trükindust. Kultuuripärandi valdkonda kuuluvad käsitöö, muuseumid ja raamatukogud. Kunstivaldkond hõlmab kujutavat kunsti, tarbekunsti ja seotud tegevusaladena nt kunstitarbeid ja restaureerimist. Meelelahutustarkvara valdkonda kuuluvad mobiili-, interneti-, arvuti- ja konsoolimängud ning meelelahutuskeskkonnad. Muusika valdkond hõlmab autoreid ja interpreete, muusikatootmist, agentuure ja kontserdikorraldajaid, festivale ning seotud valdkondadena erakoole, muusikariistade tootmist ja müüki, helisalvestiste paljundust ja müüki, kontserdikorralduse abitegevusi. Reklaami alla kuuluvad reklaamindus ja meediavahendus. Siiski ei ole eelnevad loendid ei ammendavad ega lõplikud, sest loomemajandus on oma olemuselt dünaamiline ja ajas kiiresti muutuv. Lisaks võib Euroopa Liidu õigusaktides, mis kohalduvad ka käesolevale eelnõule, kultuuri- ja loomemajanduse valdkondade liigitamine olla erinev.

Punkti 2 kohaselt on ettevõtja Eestis registreeritud juriidiline isik, füüsilisest isikust ettevõtja või juriidiliseks isikuks mitteolev ühendus, kes osaleb majandus- või kutsetegevuses. Kui riik, kohaliku omavalitsuse üksus, avalik-õiguslik juriidiline isik või muu haldusüksus täitev isik osaleb kaubaturul, kohaldatakse talle ettevõtja kohta käivaid sätteid. Antud definitsioon on laiem kui äriseadustikus sätestatu, mille kohaselt on ettevõtja füüsiline isik, kes pakub oma nimel tasu eest kaupu või teenuseid ning kellele kaupade müük või teenuste osutamine on püsiv tegevus, ning kõnealuses seaduses sätestatud äriühing. Äriühinguks on täisühing, usaldusühing, osühing, aktsiaselts ja tulundusühistu. Eelnõus kohaldatakse ettevõtja laiemat määratlust esiteks seetõttu, et VTA ja riigiabi andmisel tuleb muuhulgas järgida ka konkurentsiseaduses sätestatud. Konkurentsiseaduse § 2 lõike 1 kohaselt on ettevõtja äriühing, füüsilisest isikust ettevõtja või muu majandus- või kutsetegevuses osalev isik või juriidiliseks isikuks mitteolev ühendus või ettevõtja huvides tegutsev isik. Lõike 2 kohaselt kohaldatakse riigile, kohaliku

omavalitsuse üksusele, avalik-õiguslikule juriidilisele isikule või muule haldusülesandeid täitvale isikule ettevõtja kohta käivaid sätteid juhul, kui ta osaleb kaubaturul. Lõike 3 kohaselt võib üheks ettevõtjaks lugeda üksteisega valitseva mõju kaudu seotud ettevõtjad. Lõikes 4 sätestatakse, et valitsev mõju on võimalus ühe või mitme ettevõtja poolt ühiselt või ühe või mitme füüsilise isiku poolt ühiselt teise ettevõtja aktsiate või osade omamise kaudu, tehingu või põhikirja alusel või muul viisil otseselt või kaudselt mõjutada teist ettevõtjat, mis võib seisneda õiguses:

- 1) oluliselt mõjutada teise ettevõtja juhtorganite koosseisu, hääletamist või otsuseid või
- 2) kasutada või käsutada teise ettevõtja kogu vara või olulist osa sellest.

Teiseks on eelnõus defineeritud ettevõtja mõiste laiemalt seetõttu, et kultuuri- ja loome-majanduse valdkondades tegutsevad paljud ettevõtjad mittetulundusühingu või sihtasutuse vormis.

Punkt 3 viitab väike- ja keskmise suurusega ettevõtja ehk VKE määratlusele. VKE on ettevõtja, kes vastab grupierandi määruse lisas 1 toodud väike- ja keskmise suurusega ettevõtjale sätestatud kriteeriumidele. Ettevõtja kategooria määratakse kindlaks töötajate arvu ning aastakäibe ja/või aastabilansi kogumahu ülemäärade põhjal. Lisaks käsitletakse grupierandi määruse lisas 1 ettevõtja andmete kindlakstegemise põhimõtteid.

Punkti 5 kohaselt on alustav ettevõtja asutamisel olev või projekti tegevustega liitumise hetkel mitte kauem kui 2 aastat tagasi äriregistrisse kantud ettevõtja, milles teine juriidiline isik võib omada kuni 25% osalust. Iga üksik alustavas ettevõtjas osalust omav isik ei või omada ega olla varem omanud rohkem kui 32% osalust äriühingus, mis on või on olnud käibemaksukohustuslane. Alustava ettevõtja mõiste sätestamise vajadus tuleneb asjaolust, et eelnõu § 6 punktis 1 nimetatud tegevuse sihtgrupiks ja kasusaajateks saavad olla ainult alustava ettevõtja määratlusele vastavad ettevõtjad või potentsiaalsed ettevõtjad ehk siis isikud või meeskonnad, kes alles kavandavad ettevõtte loomist. Varasema ettevõtlus- ja majandustegevuse kogemuse piiramine alustava ettevõtja puhul võimaldab suunata eelnõu § 6 punktis 1 kirjeldatud tegevusi sihtgrupile, kes inkubatsiooniteenuseid kõige enam vajab. Eesti alustavate ettevõtete poliitikameetmete kontekstis on alustava ettevõtja defineerimisel kasutatud ka 12 kuu piiri, samas tehnoloogiamahukate ettevõtete puhul võib ettevõtte käivitamine võtta kauem aega. Nii on näiteks Euroopa Liidu noore innovaatilise ettevõtte vanuse piirmääraks kuni 6 aastat.

Tuginedes alustavatele ettevõtjatele suunatud erinevate meetmete (stardi- ja kasvutoetus, stardilaen, ettevõtlusinkubatsiooni teenuse pakkumine) rakendamise kogemusele, on optimaalne periood nende käivitamise toetamiseks ja edasise kasvu kiirendamiseks ligikaudu 3 aastat ettevõtte registreerimisest arvates. Eesti Arengufondi läbi viidud GEM uuringus nimetatakse alustavaid ettevõtjaid varase faasi ettevõtjateks. Väljakujunenud ettevõtjateks peetakse rohkem kui 42 kuud ehk 3,5 aastat ettevõtlusega tegelenud ettevõtjaid. Uuringu andmetel on Eestis ettevõtlusaktiivsuse määr kõrge, kuid ellujäämismäär madal. Ettevõtlusaktiivsuse määra poolest oleme meiega sarnaste riikide keskmisega võrreldaval tasemel, varase faasi ettevõtete ellujäämismäär on Eestis aga võrdlusgruppide keskmistest

oluliselt madalam. Varase faasi ja väljakujunenud ettevõtjate suhte järgi hinnatakse pikas perspektiivis ettevõtete ellujäämismäära⁸.

Alustava ettevõtja mõistes on sätestatud ka ettevõtte omanikele kehtiv nõue, mille kohaselt võib teine juriidiline isik omada alustavas ettevõttes mitte suuremat kui 25% osalust. Kõnealune piirang tuleneb esiteks asjaolust, et rakenduskava kohaselt on investeerimis-prioriteedi, millest lähtub ka käesolev meede, sekkumise sihtgrupiks VKEd. Euroopa Komisjoni soovitus 2003/361/EÜ (ELT L124, 20.05.2003) kehtestab VKEde määratluse, mis esitab muuhulgas kolm erinevat ettevõtete kategooriat. Igaüks neist vastab suhtevormile, mis ettevõttel võib teise ettevõttega olla. Kõnealune eristus on vajalik, et luua selge ülevaade ettevõtte majanduslikust olukorrast ning arvata välja need, kes tegelikkuses VKEd ei ole. Üldiselt on enamik VKEdest autonoomsed, sest nad on kas täielikult iseseisvad või on neil üks või enam vähemuspartnerlust (st igaühel neist on vähem kui 25% osalust) teiste ettevõtetega. Juhul kui kõnealune osalus ei ületa 50%, peetakse suhet partnerettevõtete vaheliseks suhteks. Eelneva piirmäära ületanud ettevõtted on seotud ettevõtted.

Teiseks on ligipääs kapitalile ja arendustegevusteks vajalikele investeeringutele probleem, millega VKEd alatasa kokku puutuvad, enamjaolt seetõttu, et nad on tihti võimetud andma võlausaldajatele nõutud tagatisi. Selle lahendamiseks lihtsustab VKEde uuendatud määratlus rahastamist omakapitali kaudu, pakkudes neile eeliskohtlemist teatud investorite, nagu regionaalfondide, riskikapitaliettevõtete ja äriinglite juures, ilma et ettevõtted kaotaksid VKE staatuse.

Punkti 6 kohaselt on kasusaaja meetme raames kasu saav Eestis registreeritud väike- või keskmise suurusega ettevõtja, kellele inkubaator, piirkondlik või valdkondlik arenduskeskus osutab ettevõtluse arendamisega seotud teenuseid või kes osaleb projekti tegevustes. Kasusaaja määratlemise vajadus on seotud nende projektidega, mille tegevustes osalevad lisaks toetuse saajale ja partneritele ka teised ettevõtjad, kes projekti raames abikõlblikke kulusid ei tee. Abikõlblik kulu peab olema tasutud toetuse saaja või partneri poolt. Kõnealusel juhul on sellised ettevõtjad mitterahalise abi saajad, kuna neile pakutakse teenuseid soodustingimustel või tasuta. Kasusaajaks võib olla ka projekti tegevuste rakendamisel osalev VKEst partner, kuid kasusaaja ei pea olema projekti partneriks. Kasusaaja ei ole lõppsaaja STS § 2 punkti 11 tähenduses.

Eelinkubant ja inkubant on eelinkubatsiooni või inkubaatorisse sisenemiseks kehtestatud kriteeriumidele vastav ning inkubaatoriga lepingulises suhtes olev isik, kelle kaudu inkubaator panustab meetme eesmärgi ja tulemuste saavutamisse. Inkubandid võivad jaguneda residentinkubantideks ja virtuaalinkubantideks.

Punkt 8 selgitab inkubaatori olemust. Inkubaator on eelinkubantidele või inkubantidele ettevõtluse arendamisega seotud teenuseid osutav juriidiline isik, kes sõltuvalt teenuse ja

⁸ Eesti Arengufond, GEM uuring 2012

selle sihtgrupi eripärast omab või haldab selleks vajalike ja sobilike materiaalsete varade (taristu, inventar) kogumit ning kellel on teenuste osutamiseks vajalikud kompetentsid. Inkubaatoriks võib lugeda ka konsortsiumit või partnerlusleppel alusel ühiselt tegutsevaid isikuid juhul, kui nende poolt on ühiselt täidetud kõik eelpool nimetatud nõuded. Inkubaatorite puhul omab tegevuskeskkonna kõrval järjest suuremat rolli vajalike ettevõtjalaste ja valdkonnaspetsiifiliste kompetentside olemasolu ning rahvusvahelistes äri- ja investorvõrgustikes osalemine. Seeläbi suudetakse tagada inkubatsiooniteenuse kvaliteet, mis toetab ettevõtjate kasvu ja jätkusuutlikkust.

Punkt 9 määratleb ettevõtlusinkubatsiooni teenuse. Inkubatsioon on alustavatele ettevõtjatele nende võrgustumist (sh valdkondadevahelist koostööd) soodustava taristu pakkumine ning sihtrühmade vajadustele ja eripäradele vastavate arenguprogrammide (sh meeskonna, ärimudeli, toote ja teenuse terviklik arendamine) rakendamine, mis aitavad ettevõtjatel liikuda edasi järgmistesse arenguetappidesse. Inkubatsioon jaguneb eelinkubatsiooniks ja põhiinkubatsiooniks.

Eelinkubatsioon on orienteeritud uue või olemasoleva toote või teenuse uuendamise idee ja toote või teenuse kontseptsiooni väljatöötamisele, esmaste klientide leidmisele ning meeskonna moodustamisele. Põhiinkubatsioonis keskendutakse esmasest tootest või teenusest, kliendist ja meeskonnast kasvupotentsiaaliga ning jätkusuutliku ettevõtja arendamisele, rakendades seejuures ettevõtjat terviklikult arendavaid ja tema kasvu kiirendavaid arenguprogramme (sh logistiline, tehniline, juhtimis-, ettevõtlus- ja ekspertlane tugi toote või teenuse esmasel või uutele turgudele sisenemisel, sihtturgude laiendamisel, toote või teenuse edasiarendamisel, klientide, partnerite ja investorite leidmisel).

Eelnõu raames loetakse ettevõtlusinkubatsiooni teenuseks ka ärikiirendite rakendamist loomemajanduse valdkondades ja nende sidusvaldkondades. Kiirendid on kiirelt kasvavatele iduettevõtetele (start-up ettevõtetele) pakutavad teenuste kogumid, mis sisaldavad valitud valdkonna spetsiifikast tulenevat sobivat ja terviklikku tööprogrammi (sh mentorlust, ärimudeli arendust ja vastavasisuliselt koolitust, toote- ja teenusearendust, toodete ja teenuste testimist ja turuletoomist ning varajase faasi investeringuid). Kiirendi eesmärk on aidata kaasa idufirmade rahvusvahelise võrgustiku laiendamisele ning kaasata nende rahastamiseks ka eraisikutest investoreid. Kiirendi peab katma kõiki start-up elukaare etappe: idee etapp (eskaleeruv toote-idee, esmased tulumudelid, üks inimene või väike grupp inimesi), konseptualiseerimise etapp (paigas on eesmärgid ja oodatavad tulemused kolme või enama aasta jooksul, paarist-kolmest inimesest koosnev firma alusepanijate tuumik), pühendumise etapp (tasakaalustatud oskustega meeskond, meeskonnal ühine arusaam vahetulemustest ja nende saavutamiseks rakendatava aja- ning rahakasutuses vähemalt järgneva kahe aasta jooksul, allkirjastatud osanike leping), valideerimise etapp (esmane kasutajate ja/või tulu kasv, startup jätkab lisaressursside ligimeelitamist, otsitakse selget toote-turu sobivust), skaleerumise etapp (saavutatakse kasutajate ja/või turuosa tõmme, võimeline skaleeruma, suuteline kaasama märkimisväärset hulgal lisarahastust).

Start-up on uuendusliku ja turgu muutva ärimudeliga alustav ettevõte, mis on suunatud alates loomise hetkest globaalsele turule. Seejuures ei sõltu kasvukiirus sisendite hulga kasvust, vaid ärimudel on disainitud sellisena, et kasvu on lihtne saavutada ilma ressursse suurendamata. Start-up'i puhul on võimalik esimesi tulemusi mõõta kolm aastat peale alustamist, selleks perioodiks peab start-up olema saavutanud globaalse käibe, vähemalt 70% klientidest on väljaspool Eestit, start-up on kaasanud kapitali rahvusvahelistelt investoritelt ning osa meeskonnast asub Eestist väljaspool (st peamisel turul, kus on start-up'i kliendid).

Inkubatsioon on suunatud eelkõige kasvuettevõtetele. „Eesti ettevõtluse kasvustrateegia 2014-2020“ kohaselt on kasvuettevõtetele ambitsioonikad alustavad ja kiirelt kasvavad ettevõtted. Alustavate ettevõtete puhul tähendab see aastase müügitulu prognoosi teise tegutsemisaasta lõpuks rohkem kui 200 000 eurot ja ekspordiintensiivsust vähemalt 25%. Kiirelt kasvavate ettevõtete ekspordi müügitulu prognoos peab olema vähemalt 200 000 eurot või kasvama aastas 20%. Selliseid ettevõtteid oli 2012. aastal ligikaudu 2600. Kasvuettevõtete puhul pööratakse tähelepanu nii teadmiste soetamisele ja arendustegevusele kui ka turuinfo jagamisele ja abile kontaktide loomisel⁹.

Eelnõu § 3 määratleb toetuse andmise eesmärgid ja tulemused.

Lõike 1 kohaselt on toetuse eesmärk siduda kultuuri- ja loomevaldkondades olevat potentsiaali ettevõtlusega, et soodustada uute ambitsioonikate ärimudelitega ettevõtete juurdekasvu, tõsta ekspordivõimekust ning luua teistele majandussektoritele loome- ja majanduse kaudu lisaväärtust ärimudelite, toodete ja teenuste ning müügi ja turunduse arendamisel.

Nimetatud eesmärgi täitmiseks rahastatakse nii inkubaatorite, loomemajanduse piirkondlike ja valdkondlike arenduskeskuste kui ka ettevõtjate elluviidavaid ning eelnõu eesmärkidele vastavaid ja tulemustesse otseselt panustavaid arendustegevusi. Arendustegevused peavad lähtuma sihtgrupi vajadustest, piirkonna või valdkonna potentsiaalset ning elluvijate tahtest ja suutlikkusest püstitatud eesmärgi saavutamiseks.

Loomemajanduse arendamise kontekstis tuleneb potentsiaal individuaalsetest eeldustest (sh kaasasündinud andekusest), kompetentsusest (st haridusest, teadmistest, oskustest ja kogemustest) ja ressurssidest ning väljendub muuhulgas ka pakkuja lahenduste tiražeeritavuse võimekuses. Potentsiaal tuleneb erialaspetsiifilise loovhariduse (sh õppeasutuste ja õppekavade, aga ka teadus- ja arendustegevuse) ning tugisüsteemide konkurentsivõimest. Tahe tähendab ettevõtjate taht saavutada majanduslikku edu, demonstreerida tulemusi ja kasvatada ettevõtte väärtust. Tahe on individuaalne aspekt, tulenedes omanike ja loovisikute isiklikest väärtustest ning hoiakutest, määrates ära pühendumuse ja ettevõtja (sh loomeettevõtja) majandusliku ambitsiooni taseme. Tahet ja

⁹ Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (2013). Eesti ettevõtluse kasvustrateegia 2014-2020
URL <http://kasvustrateegia.mkm.ee/>

ambitsiooni taset on võimalik kujundada läbi haridussüsteemi ning mõjutada läbi teadlikkuse edendamise. Suutlikkus potentsiaali ja tahet rakendada tähendab eelkõige panustamist, st võimet ennast ja meeskonda mobiliseerida ning juhtida. Siia kategooriasse kuulub ka erialaspetsiifiline nn *loomemanagement*'i võimekus. Suutlikkus rakendada tuleneb peamiselt juhtimisalasest haridusest, teadmistest, oskustest ja kogemustest ning seda saab arendada juhtimise taseme- ja täiendõppe, aga ka konsultatsioonide abil.

Lõikes 2 ja 3 kirjeldatakse toetuse andmise ja kasutamise oodatavaid tulemusi ning meetme väljundnäitajaid, mille täitmise eelnõu panustab. Iga toetatav projekt peab panustama vähemalt kahe eelnõus toodud tulemusnäitaja, millest vähemalt üks on eelnõu § 3 lõike 2 punktis 1 või 2 nimetatud tulemusnäitaja, ja vähemalt ühe väljundnäitaja saavutamisse.

Lisaks rakenduskavas toodud meetme tulemus- ja väljundindikaatoritele, mis on kirjeldatud seletuskirja sissejuhatuses ja mille täitmise panustavad ka teised prioriteetse suuna meetmed ning tegevused, sätestatakse eelnõus muuhulgas meetmespetsiifilised tulemusnäitajad, millesse eelnõu tingimuste kohased projektid peavad panustama. Nendeks näitajateks on:

- 1) tulu ettevõtte kohta loomemajanduse sektoris võrreldes Eesti keskmisega;
- 2) tulu töötaja kohta loomemajanduse sektoris võrreldes Eesti keskmisega.

2011. aastal oli Eesti ettevõtete keskmine tulu 745 800 eurot ettevõtte kohta, loomemajanduse ettevõtete ja asutuste keskmine tulu aga 150 900 eurot aastas, mis moodustab Eesti ettevõtete ühe aasta keskmisest müügitulust 20%¹⁰. Kuigi oodatavat kasvu on vastava metoodika ja põhjalikuma analüüsi puudumise tõttu keeruline prognoosida, võiks aastal 2023 loomemajanduse ettevõtete ja asutuste keskmine tulu moodustada Eesti ettevõtete keskmisest aastatulust 28%.

Eesti ettevõtluses toodetud keskmine tulu ühe töötaja kohta oli 2011. aastal 117 000 eurot aastas, vastav näitaja loomemajanduse sektoris oli aga 37 000 eurot, mis moodustab Eesti ettevõtete keskmisest näitajast 32%. Kuna eelnõu kohased tegevused on suunatud loomemajanduse valdkonnas ja selle sidusvaldkondades tegutsevate ettevõtjate ning nende ekspordivõimekuse kasvule ja lisandväärtuse suurendamisele, siis aastaks 2023 võiks tulu töötaja kohta loomemajanduse sektoris moodustada hinnanguliselt 55% Eesti keskmisest näitajast.

Toetuse andmise tulemusest saavad otsest kasu Eesti ettevõtjad, kes tegutsevad kas loomemajanduse alamvaldkondades või mis tahes muudes majandusvaldkondades, rakendades seejuures loomemajanduse sisendit oma toodete ja/või teenuste lisandväärtuse suurendamiseks. Ettevõtjate konkurentsivõimelisemaks ja jätkusuutlikumaks muutumise ning kultuuri- ja loomevaldkondade sidustamise tulemusena avaldub kaudne kasu ka piirkondadele ja valdkondadele laiemalt ning paraneb Eesti rahvusvaheline kuvand.

¹⁰ Eesti loomemajanduse olukorra uuring ja kaardistus 2013

Eelnõu § 4 nimetab meetme rakendusasutuse ja rakendusüksuse.

Rakendusasutus ja rakendusüksus on kindlaks määratud Vabariigi Valitsuse 15.12.2014. a korraldusega nr 557 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse meetmete nimekirja kinnitamine“ (edaspidi *meetmete nimekiri*). Rakendusasutus on Kultuuriministeerium (edaspidi *rakendusasutus*), rakendusüksus on Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (edaspidi *rakendusüksus*).

2000. aastal loodud Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (edaspidi ka *EAS*) rakendab ettevõtlus- ja regionaalpoliitikat Eestis ning on riikliku ettevõtluse tugisüsteemi üks suuremaid institutsioone, pakkudes ettevõtjatele, teadusasutustele, avalikule ja kolmandale sektorile rahalisi toetusi, nõustamist, koostöövõimalusi ja koolitust.

Alates 2009. aastast on EAS muuhulgas rakendanud ka perioodi 2007-2013 loomemajanduse arendamise meetmeid, milleks on „Loomemajanduse tugistruktuuride toetus“ ja „Ettevõtlus- ning innovatsioonialaste teadmiste ja oskuste ning teadlikkuse arendamise programmi“ raames elluviidavad loomemajandusalase teadlikkuse tõstmise tegevused. „Loomemajanduse tugistruktuuride toetuse“ raames viidi läbi kokku 3 taotlusvooru ja rahastati 31 taotlust kogusummas 6,94 miljonit eurot. Viimased kõnealuse rahastamisperioodi projektid lõpevad hiljemalt 31.08.2015.

Eelnõu §-s 5 sätestatakse vaide esitamise õigus, vaideorgan ja vaiete lahendamise kord.

Rakendusüksuse või -asutuse toimingu või otsuse peale võib esitada vaide vastavalt STS §-le 51. Kui rakendusüksuse toimingu või otsuse peale esitatakse vaie, tuleb see esitada rakendusasutusele rakendusüksuse kaudu. Vaiete menetlejaks on rakendusasutus. Vaideid lahendatakse, tuginedes haldusmenetluse seadusele (edaspidi *HMS*). Vaide saab esitada isik, kellel on õigus esitada kaebus halduskohtusse.

Toimingu vaidlustamise puhul on vaidemenetluse läbimine kohustuslik. Vaie lahendatakse 30 kalendripäeva jooksul selle vastuvõetavaks lugemisest ehk alates päevast, mil ei esine HMS § 79 kohaseid vaide tagastamise aluseid.

Rakendusüksusel tuleb vaie edastada rakendusasutusele HMS § 80 lõike 1 kohaselt 7 päeva jooksul, v.a juhul, kui on vaja HMS § 78 lõike 1 kohaselt kõrvaldada puudused 10 päeva jooksul. Rakendusüksus võib otsustada, et nõustub vaidega ja muudab vaidlustatavat otsust või tühistab selle, mille tulemusel langeb vaide ese ära ning vaiet ei peagi rakendusasutusele kui vaideorganile edastama, sest HMS §-de 64 ja 65 kohaselt on otsuse tegijal õigus tunnistada esialgne otsus kehtetuks või HMS § 44 alusel uuendada menetlust ja teha HMS § 54 kohaselt uus otsus. Kui rakendusüksus ise vaidlustatavat otsust ei muuda, edastab ta vaide rakendusasutusele. Rakendusasutusel on vaide lahendamiseks 30 kalendripäeva, lisaks võib seda aega pikendada.

Vaideotsuse tegemise tähtaja ületamisel tuleb arvestada, et vaide esitajal on halduskohtumenetluse seadustiku § 47 lõike 3 kohaselt õigus esitada kaebus kohtusse ühe aasta jooksul, kui vaideotsuse tegemisega on õigusvastaselt viivitatud. Õigusvastasuse võib välistada see, kui vaide esitajat on vastavalt HMS §-le 41 otsuse tegemiseks vajaminevast täiendavast tähtajast teavitatud.

2. peatükk

Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr

2. peatükk sätestab eelnõu raames toetatavad tegevused, abikõlblikud kulud, projekti abikõlblikkuse perioodi, toetuse piirsummad ja osakaalud ning nendega seotud tingimused.

Eelnõu § 6 nimetab eelnõu raames toetatavad tegevused.

Kõik tegevused, millele toetust antakse, peavad aitama kaasa toetuse andmise eesmärgi saavutamisele ning panustama tulemus- ja väljundnäitajate täitmisesse. Iga toetatav projekt peab panustama vähemalt kahte meetme tulemusnäitajasse, millest vähemalt üks on eelnõu § 3 lõike 2 punktis 1 või 2 nimetatud tulemusnäitaja, ja vähemalt ühte meetme väljundnäitajasse. Toetatavad tegevused on jaotatud vastavalt meetme tegevussuundadele, milleks on:

- 1) loomemajanduse inkubatsiooni arendamine;
- 2) loomemajanduse tugistruktuuride arendamine;
- 3) loomemajanduse valdkondades tegutsevate ettevõtete ekspordivõimekuse arendamine;
- 4) loomemajanduse sidumine teiste sektoritega (väikeprojektid) ning
- 5) loomemajanduse taristu ja tehnoloogilise võimekuse arendamine.

Üks taotlus sisaldab ainult ühe tegevussuuna tegevusi, kuna iga tegevussuuna lõikes rakenduvad erinevad toetuse määrad ja toetuse piirsummad. Lisaks on erinevate tegevussuundade raames toetuse taotlejateks erinevad taotlejad.

Eelnõu § 7 määratleb abikõlblikud kulud ja nendega seotud tingimused.

Lõige 1 sätestab, et abikõlblikud on taotluse rahuldamise otsusega kinnitatud tegevuste elluviimiseks vajalikud ja põhjendatud kulud, mis vastavad Vabariigi Valitsuse 01.09.2014. a määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *ühendmäärus*) §-s 2 ja käesolevas eelnõus sätestatud tingimustele ning on kooskõlas Euroopa Liidu ja siseriikliku õigusega.

Ühendmääruse §-s 2 sätestatakse kulu abikõlblikuks lugemise üldised põhimõtted ning kirjeldatakse, milliste tunnuste esinemisel loetakse kulu põhjendatuks. Kulu on põhjendatud, kui kulu on sobiv, vajalik ja tõhus ette nähtud eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks ning see tekib toetatavate tegevuste käigus. See avaldub läbi põhjendatuse

nõude ehk peab olema tuvastatav põhjuslik seos, millest saab järeldada, et antud kulu on tekkinud TROs nimetatud eesmärkide ja kavandatud tulemuste saavutamiseks tehtavate asjakohaste toetatavate tegevuste käigus.

Samuti sätestatakse, milliste tunnuste esinemisel loetakse kulu tekkinuks ja millistel alustel loetakse kulu tekkimine tõendatuks. Kulu tekkimine loetakse tõendatuks, kui toetuse saaja on kulu aluseks oleva arve või muu sarnase tõendusjõuga raamatupidamisdokumendi alusel kajastanud kulu oma raamatupidamises kohustusena lähtuvalt rahvusvaheliselt tunnustatud raamatupidamise ja finantsaruandluse põhimõtetest. Palgaarvestuse puhul võib see olla palgaarvestust tõendav väljavõte või palgaleht. Tõendatud kuluks loetakse ainult dokumentaalselt tõendatud kulu. Eelkõige peetakse silmas, et tõendiks loetakse dokumenti ja muud andmekandjat, mis tõendab kulu teket ja tasutust. Suuline tõend ei ole dokumentaalne, kuna seda ei saa taasesitada ja säilitada toimingut või tegevuse asetleidmise ning tekkinud kulu suuruse tõendamiseks. Kui dokumentaalne tõendus puudub, ei saa toetust sellise oletatava kulu katteks maksta.

Kulu abikõlblikkuse oluliseks tingimuseks on see, et kulu peab olema toetuse saaja või partneri makstud. Maksmise aeg on piiratud ehk see peab jääma projekti abikõlblikkuse perioodi või pärast projekti abikõlblikkuse perioodi 45 kalendripäeva sisse, kuid mitte hiljemaks kui 31. detsember 2023. a.

Kuna eelnõu ei sisalda kõiki muude õigusaktidega reguleeritud kulu abikõlblikkuse tingimusi, siis on oluline rõhutada, et toetuse kasutamisel tuleb arvestada nii riigisiseste kui ka Euroopa Liidu toetusi reguleerivate õigusaktidega.

Lõige 2 sätestab perioodi, mille jooksul toetuse kulud loetakse abikõlblikuks.

Abikõlblik kulu peab olema tekkinud projekti abikõlblikkuse perioodil tehtavate toetatavate tegevuste käigus. Abikõlblik kulu peab olema tasutud toetuse saaja või partneri poolt projekti abikõlblikkuse perioodil või 45 kalendripäeva jooksul pärast projekti abikõlblikkuse perioodi, kuid mitte hiljem kui 31. augustil 2023. a. Projekti abikõlblikkuse periood on TROs määratud ajavahemik, millal projekti tegevused algavad ja lõpevad ning projekti teostamiseks vajalikud kulud tekivad. Seega kui maksmine toimub enne TRO tegemist, ei saa kulu abikõlblikuks lugeda, isegi kui kulu tekkimine jääb projekti abikõlblikkuse perioodi.

Lõige 3 sätestab eelnõu § 6 punktide 1-4 kohaste tegevuste elluviimiseks vajalikud abikõlblikud kulud, mida antakse VTAna VTA määruse mõistes ning millest vajavad eraldi väljatoomist järgmised punktid:

Punkt 1 sätestab, et abikõlblikud on projekti elluviimisega otseselt seotud töötajate personalikulud vastavalt ühendmääruse §-s 3 sätestatud nõuetele. Nimetatud paragrahvis määratakse, millised personaliga seotud kulud loetakse abikõlblikeks personalikuludeks. Personalikulude arvestamisel kehtib samuti põhimõte, et hüvitatakse ainult toetusest

kaasrahastatud projektiga seotud tööülesannete täitmise kulud. Personalikulud saavad tekkida toetuse saajal või partneril läbi oma töötajate või ametnike töö eest makstava tasu või füüsilisele isikule võlaõigusseaduses nimetatud töövõtu- või käsunduslepingu alusel makstava tasu. Tasu peab vastama projekti heaks töötatud ajale. Hüvitatakse ka seadusest tulenevad tasud proportsionaalselt projekti heaks töötatud ajaga, sealhulgas preemia ja tulemustasu (kui need on määratud projekti heaks tehtud töö eest), tööjõumaksud (sotsiaalmaks ja tööandja töötuskindlustusmaks) ning hüvitised, nagu puhkusetasu, ametist vabastamise ja töölepingu lõpetamise hüvitis ning töövõimetushüvitis. Kui personalikulu tekib juhatuse liikme lepingu ehk võlaõigusseaduses nimetatud käsunduslepingu alusel, peab projektiga seotud tegevus olema käsunduslepingus eraldi märgitud.

Tasu, sealhulgas preemia ja tulemustasu projektiga seotud ülesannete eest peab olema kooskõlas asutusesisese palgapoliitikaga vastavasisulise töö osas, mis tõendab selliste kulude mõistlikkust.

Puhkusetasu on abikõlblik osas, mis on välja teenitud projektiga seotud aja eest, ning peab ka olema tasutud lubatud ajas, st projekti abikõlblikkuse perioodil või hiljemalt 45 päeva jooksul pärast abikõlblikkuse perioodi lõppu.

Punkt 2 sätestab, et abikõlblikud on ühendmääruse § 9 lõikes 5 nimetatud kaudsed kulud arvestatuna 15% abikõlblikest otsestest personalikuludest.

Kulude lihtsustatud hüvitamisviisidest on võetud kasutusele projekti kaudsete kulude hüvitamine ühtse määra alusel, mis on arvestatud protsendina otsestest personalikuludest. Vastavaks määraks kehtestatakse 15% (vt seletuskirjast eelnõu § 25 lõigete 5 ja 6 selgitust).

Üldkulud (kulud bürootarvetele, sidekulud, sh interneti-, telefoni- ja postikulu, info-tehnoloogia kulud, sh kontoritehnika rentimine või liisimine ning serverite, võrkude ja kontoritehnika hooldamine ja remontimine, kütte, vee, elektri ja ruumide koristamisega seotud kulud, ruumide rentimine, valveteenus, maamaks, projektiga seotud pangakonto avamise ja haldamisega seotud kulud) on abikõlblikud ainult juhul, kui neid hüvitatakse kulude lihtsustatud hüvitamisviiside alusel või kui riigiabi võib anda summalisena. Selline piirang tuleneb toetuse andmise eesmärgist toetada pigem projekti otseste sisutegevustega kaasnevaid kulusid ja vähendada üldkulude abikõlbliku osa arvestamisega kaasnevat halduskoormust, mis kaasneb kontrollide, auditite ja finantskorrektsioonide tegemisega. Kui riigiabi antakse osakaalu alusel abikõlblikest kuludest, ei saa lihtsustatud hüvitamisviise kasutada ja sel juhul hüvitatakse kulud tegelike kulude alusel. Kui toetust antakse riigiabi kava raames summalise mahupiirangu alusel ja VTAna, võib rakendada lihtsustatud hüvitamisviise ja üldkulusid sellisel viisil hüvitada.

Punkt 3 sätestab, et abikõlblikud on projekti elluviimisega otseselt seotud töötajate ja projekti kaasatud isikute, sh kasusaajate lähetustega seotud transpordi- ja majutuskulud ning päevarahad vastavates õigusaktides kehtestatud piirmäärade ulatuses. Lähetuskulud, sh päevarahad ja mootorsõiduki kasutamise kulud on abikõlblikud õigusaktides kehtestatud

maksustamisele mittekuuluvate piirmäärade ulatuses või asutuse sisekorras kehtestatud piirmäärade ulatuses. Päevarahad ja mootorsõiduki kasutamise kulud on abikõlblikud vastavalt Vabariigi Valitsuse 25.06.2009. a määruses nr 110 „Töölähetuse kulude hüvitiste maksmise kord ning välislähetuse päevaraha alammäär, maksmise tingimused ja kord“, Vabariigi Valitsuse 19.12.2012. a määruses nr 112 „Ametniku teenistuselähetusse saatmise, lähetuskulude hüvitamise ning päevaraha maksmise tingimused ja kord ning päevaraha määr“ ning Vabariigi Valitsuse 14.07.2006. a määruses nr 164 „Teenistus-, töö- või ametiülesannete täitmisel isikliku sõiduauto kasutamise kohta arvestuse pidamise ja hüvitise maksmise kord“ kehtestatud piirmäärade ulatuses. Töötaja tervisekontrolliga seotud kulu all hüvitatakse ainult tööandja kulusid, mis on sisuliselt sätestatud töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 13 lõigetes 7 ja 7¹.

Füüsilise isikuga sõlmitud võlaõigusseaduses nimetatud töövõtu- või käsunduslepingu alusel tekkiva kulu võib lugeda personalikuluks. Sellise lepingu alusel projektile teenuse osutamise kulu arvestatakse personalikuluna, kui leping on sõlmitud füüsilise isikuga, kes pole füüsilisest isikust ettevõtja. Füüsilisele isikule tööde või teenuste eest makstav lepingutasu on võrdsustatud töötasuga ning tasu maksjal on kohustus maksustada see tasu tööjõumaksudega (sotsiaalmaksu ja töötuskindlustusmaksuga). Kui teenuse osutaja on juriidiline isik või füüsilisest isikust ettevõtja, kajastatakse lepingujärgset kulu sisseostetud teenusena, tööjõumakse ei arvestata ning teenustasu personalikuluna ei arvestata. Teenuse osutamise eest makstav tasu peab olema lepingus selgelt eristatud ning see ei või sisaldada muude kulude, näiteks sõidukulu või muude teenuse osutamiseks vajalike kulude maksumust. Kui lepingu alusel osutatakse eriliigilisi teenuseid, tuleb lepingus näidata iga teenuse maksumus.

Punkt 4 sätestab, et abikõlblik on ka tulumaksuseaduse § 48 lõike 4 tähenduses erisoodustusena käsitatav kulu ja sellest tasutavad maksud eelnõu kohaste kulude puhul. Viidatud seadus sätestab, et erisoodustus on igasugune kaup, teenus, loonustasu või rahaliselt hinnatav soodustus, mida antakse isikule seoses töö- või teenistussuhtega, juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liikmeks olekuga või pikaajalise lepingulise suhtega, olenemata erisoodustuse andmise ajast. Oluline on pöörata tähelepanu sellele, et antud juhul ei ole abikõlblik igasugune viidatud seadusega hõlmatud kulu, vaid eelnõu kontekstis on abikõlblik ainult eelnõu kohaste kulude puhul erisoodustusena käsitatav kulu.

Punkt 7 sätestab, et kooskõlas ühissätete määruse artikliga 70 on abikõlblikud Euroopa Liidu piires ja väljaspool Euroopa Liitu sihtturgudele suunatud välismessidel osalemisega ja välismesside külastamisega seotud kulud, sh messi registreerimis- ja osalustasud ning messipääsmete kulud, näitusepinna ja stendi või näituseboksi rendikulud ning nende kujunduse ja teostuse kulud, messistendi ja eksponaatide välisriiki ja tagasi toimetamisega seotud transpordi-, kindlustus-, ladustamis- ja tollikulud.

Üldine reegel on, et toetatavaid tegevusi saab teha vaid rakenduskava piirkonnas, st Eestis. Vastavalt ühissätete määruse artiklile 70 tuleb eelnõus ära märkida tegevused, mida võib teha väljaspool Eetit, kui seirekomisjon on need tegevused eelnevalt heaks kiitnud, sest

eriloo puudumisel võib toetatavaid tegevusi teha vaid rakenduskava piirkonnas, st Eestis. Käesolev eelnõu ei sisalda selliseid tegevusi, mis nõuaksid eraldi seirekomisjoni luba.

Seirekomisjoni eriloo alusel võib teatud tegevusi teha Euroopa Liidu piires ja ka väljaspool Euroopa Liidu piire, kuid seda tingimusel, et tegevus edendab rakenduskava piirkonda; kogusumma, mis on eraldatud väljaspool rakenduskava piirkonda toimuvatele tegevustele, ei ületa 15% toetusest prioriteedi tasandil ning tegevuse juhtimise, kontrollimise ja auditeerimisega tegelevad vastutavad asutused, mille raames tegevust toetatakse, või sõlmivad nad kokkulepped nende piirkondade asutustega, kus tegevust teostatakse. Väljaspool Euroopa Liitu võib teha tegevusi, mis on seotud tehnilise abi või reklaamitegevusega.

Punktis 10 kirjeldatud kulude all on silmas peetud eelkõige rahvusvaheliste ettevõtlus- või valdkondlike konkursside osalustasusid ja nendel osalemisega seotud ettevalmistavate tegevustega kaasnevaid kulusid.

Lõige 4 sätestab eelnõu § 6 punkti 5 kohaste tegevuste elluviimiseks vajalikud abikõlblikud kulud, mida antakse VTAna VTA määruse mõistes ning millest vajavad eraldi väljatoomist järgmised punktid:

Punkt 4 sätestab, et abikõlblik on kooskõlas ühissätete määruse artikliga 71 materiaalse vara soetamisega kaasnev kulu ning materiaalse vara soetamisega kaasnev immateriaalse vara kulu juhul, kui see arvatakse toetuse saaja põhivara hulka ning see jääb lõppmakse saamisest arvates vähemalt viieks aastaks seotuks projektiga, mille jaoks abi antakse, seda kasutatakse üksnes abi saavas ettevõtjas, seda käsitletakse amortiseeruva varana ning soetatakse turutingimustel ja ostjaga mitteseotud kolmandalt isikult.

Materiaalne vara on põhivarana arvele võetavad kontoritehnika ja -sisustus ning masinad ja seadmed. Immateriaalne vara on vara, mis soetatakse tehnoloogiasiirdena patendiõiguste, litsentside, oskusteabe või patentimata tehniliste teadmiste omandamise teel.

Toetuse saajal tuleb tagada, et projekti rakendatakse ühissätete määruse artiklis 71 nimetatud aja jooksul sihipäraselt ka pärast projekti elluviimist. Ühissätete määruse artikkel 71 näeb ette, et kui toetust anti taristu või tootlikuks investeringuks, ei tohi toetuse saaja (ja ka partner) viie aasta jooksul lõppmakse saamisest arvates investeringu olemust või rakendamistingimusi oluliselt¹¹ muuta või tootlikku/tootmistegevust lõpetada (nt peavad säilima töökohad), kui omandisuhe sealjuures muutub.

Samuti ei tohi ettevõtja või avalik-õiguslik asutus saada omandisuhte muutuse tõttu põhjendamatuid eeliseid. Põhjendamatu eelise saamine võib seisneda näiteks projekti abikõlblikest kuludest mahaarvamisele kuuluva puhastulu teenimises või selles, kui vara saaja

¹¹ Kohtuasi C-388/12 Comune di Ancona *versus* Regione Marche
<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=144490&pageIndex=0&doclang=et&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=709049>

saab tehingu tõttu riigiabi. Ka siis, kui projekti üleandmise tulemusel saab toetuse saajaks või toetuse abil renoveeritud või soetatud objekti omanikuks isik või asutus, kes ei kuuluks rakenduskava prioriteetse suuna kohaselt toetuse saaja sihtgruppi, võib olla tegemist põhjendamatu eelise saamisega. Kuna määrus antakse välja rakenduskava tulemuslikuks elluviimiseks, siis seda, kas vara üleandmine isikule või asutusele, kes ei ole eelnõus nimetatud, on lubatav, tuleb rakenduskava põhjal analüüsida projektipõhiselt koostöös määruse välja andnud rakendusasutusega.

Projekti TRO kohase rakendamiskohustuse rikkumine võib kaasa tuua finantskorrektsiooni *pro rata* põhimõttel. Siiski ei ole ühissätete määruse artikli 71 kohaselt selle kohustuse rikkumisega tegemist juhul, kui kohustuse täitmine katkes pankroti või pankrotimenetluse lõppemisel raugemise tõttu ning pankrot ei olnud seotud pettusega. Artikli 71 lõikest 2 tuleneb suurettevõtetele eraldi tootliku/tootmistegevuse vähemalt kümne aasta jooksul Euroopa Liidus paiknemise tagamise kohustus, kui tootmistegevus soovitakse pärast viieaastase kohustuse lõppemist paigutada rakenduskava rakendamisalast väljapoole. Kui artikli 71 lõikest 2 tulenevat kohustust rikutakse, võib teha tagasinõude 10 aasta jooksul pärast projektile lõppmakse tegemist.

Lõikes 5 määratletakse lisaks ühendmääruse §-s 4 loetletud mitteabikõlblikele kuludele eelnõu raames mitteabikõlblikud kulud VTA andmise korral VTA määruse mõistes.

Ühendmääruse § 4 kohaselt ei ole abikõlblik laenuintress (*interest of debt*), välja arvatud juhul, kui toetust antakse intressitoetusena või garantiitasude toetusena. Eelnõu intressitoetust ja garantiitasude toetust ette ei näe.

Abikõlblik ei ole toetuse saaja ja partneri poolt tasumisele kuuluv projekti elluviimisega seotud rahatrahv, rahaline karistus, kohustuse mittetäitmisel makstav leppetrahv ja viivis. Sellised kulud ei ole abikõlblikud, sest need on tingitud toetuse saaja hooletust või mittenõuetekohasest tegevusest, isegi kui tegevus oli seotud projektiga.

Abikõlblikud ei ole kohtuskäimisega seotud halduskohtumenetluse seadustiku 11. peatükis sätestatud menetluskulud.

Abikõlblikud ei ole mitterahalised kulud. Mitterahalise kulu hulka ei loeta amortisatsioonikulu, mis loetakse abikõlblikuks kui tasu arvestuse alus seadme kasutamise eest, mitte kui kulusumma iseenesest. Seadme kasutamise tasu arvestuse tõendamiseks esitatakse toetuse saaja või partneri raamatupidamiseeskiri, kus on näha vastav amortisatsiooni arvestuse norm ja seadme projekti heaks kasutamise ajaline arvestus. Amortisatsioonikulu võib ühissätete määruse artikli 69 lõike 2 kohaselt olla abikõlblik vaid juhul, kui vaadeldav ese ei ole soetatud avaliku sektori toetusest. Samuti ei ole see abikõlblik riigiabi saajate projektide puhul tulenevalt ergutava mõju nõudest.

Abikõlblikud ei ole kindlustusmaksed, v.a kasko-, liiklus-, vara-, reisi-, ravi-, tööohutus-, tööandja vastutuskindlustusmaksed ja palgaga kaasnevad kindlustusmaksed. Abikõlblik on

projekti tegevuse elluviimisega otseselt seotud kohustuslik kindlustus või vabatahtlik kindlustus (näiteks reisikindlustus välislahetuse korral), millega maandatakse projekti elluviimist takistava ootamatu sündmuse tõttu toetusest hüvitamata jääva kulu rahastamise riske. Erandina nimetamata kindlustusmaksid ei toetata.

Abikõlblik kulu ei ole palgale lisaks makstav toetus või lisahüve. Siin on personali lisahüvede ja toetuse all mõeldud näiteks preemiat kinkekaardi näol, matusetootust lähedase isiku surma puhul, sünnitoetust lapse sünni puhul, puhkusetootust puhkuse korral või ühe tööandja juures teatud ajaperioodil töötamise eest makstavat hüvitist. Selline piirang tuleneb põhimõttest, et toetusest hüvitatakse ainult seadusest või seaduse alusel antava määrusega sätestatud ulatuses hüvitisi, mitte ainuomaselt asutusesiseseid, näiteks töösisekorraeeskirja või kollektiivlepinguga ette nähtud hüvitisi või toetusi.

Abikõlblik ei ole liisingulepingu alusel tekkiv kulu juhul, kui liisinguandja ei ole krediidi-asutuse seaduse (edaspidi *KAS*) alusel tegutsev krediidi- või finantseerimisasutus. Tegemist on piiranguga, mille kohaselt peab liisinguandja olema usaldusväärse eesmärgil *KASi* alusel ja korras tegutsev krediidi- või finantseerimisasutus. Seega kui äriühing vastab *KAS* §-s 5 sätestatud finantseerimisasutuse tunnustele või on *KAS* §-s 31 viidatud *ELi* määruse artikli 4 lõike 1 punkti 1 kohane krediidiasutus (ettevõtja, kelle majandustegevuseks on hoiuste või muude tagasimakstavate vahendite võtmine avalikkuselt ning oma arvel ja nimel laenu andmine), loetakse ta sobivaks ka eelnõu tähenduses.

Abikõlblik ei ole käibemaks, v.a juhul, kui see ei ole ühissätete määruse artikli 69 lõike 3 punkti c kohaselt käibemaksuseaduse alusel tagasi saadav. Käibemaks on abikõlblik, kui vastavalt käibemaksuseadusele ei ole projekti raames tasutud käibemaksust õigust sisend-käibemaksu maha arvata või käibemaksu tagasi taotleda ning käibemaksu ei hüvitata ka muul moel.

Abikõlblik ei ole kulu, mis on toetuse saajale varem hüvitatud teisest meetmest või riigieelarve või muudest välisabi vahenditest. Selline säte sisaldab sama kulu topeltrahastamise keelu põhimõtet, mis tuleneb ühissätete määruse artikli 65 lõikest 11, mille kohaselt võib projekt saada toetust ühest või enamast ühissätete määruses nimetatud fondist või ühest või enamast ühissätete määruses nimetatud programmist ja muudest *ELi* vahenditest tingimusel, et kulu, mis esitatakse maksetaotluses toetuse saamiseks ühest fondist, ei saa toetust mõnelt teiselt fondilt või muult liidu vahendilt ega saa toetust samalt fondilt teise programmi raames. Seega juhul, kui sama kulu on toetatud mitmest allikast, ei ole ühe puhul kulu seotud toetatava projektiga (näiteks kui telefoniarve sisaldab mitme projekti ja projektiga mitteseotud kõnede tasu, peab iga projektiga seotud kulu olema eristatud - seega ei ole ühe projektiga seotud kulu seotud teise projektiga ega ole seetõttu teisest projektist rahastatav).

Lisaks vajavad eelnõu kontekstis eraldi väljatoomist järgmised punktid:

Punkt 1 sätestab, et mitteabikõlblik on materiaalse vara soetamisega seotud kulu.

Materiaalse vara soetamisega seotud kulu on abikõlblik üksnes eelnõu § 6 punkti 5 kohaste tegevuste puhul ning tingimusel, et toetuse saaja järgib ühissätete määruse artiklis 71 sätestatud kestvusnõudeid (vt seletuskirjast eelnõu § 7 lõike 4 punkti 4 selgitust).

Punkt 3 sätestab, et mitteabikõlblik on organisatsiooni üldise juhtimisega seotud kulu, sh juhtorganite tasud. Organisatsiooni üldjuhtimisega seonduv personalikulu ei ole abikõlblik, sest tegemist on organisatsiooni, mitte projekti juhtimisega. Kui juht teeb toetatava projekti raames sisulist tööd (nt projekti juhtimine, personali värbamine, tööplaanide koostamine, projekti tegevuste elluviimine jne) ning tööülesanded on lepingus/ametijuhendis eraldi fikseeritud, siis on võimalik juhi personalikulu nende tegevustega seoses hüvitada. Juhi asetäitjale kohaldub juhile rakendatav personalikulu abikõlblikkuse reeglistik.

Lõikes 6 määratletakse abikõblikud kulud abiliigiti, kui toetus on käsitletav grupierandiga hõlmatud riigiabina grupierandi määruse mõistes.

Punkt 1 viitab grupierandi määruse artiklile 14, mis sätestab investeringuteks ette nähtud regionaalabi andmise tingimused.

Punkt 2 viitab grupierandi määruse artiklile 18, mis sätestab VKEdele nõustamiseks antava abi tingimused.

Punkt 3 viitab grupierandi määruse artiklile 19, mis sätestab VKEdele messidel osalemiseks antava abi tingimused.

Punkt 4 viitab grupierandi määruse artiklile 28, mis sätestab VKEdele antava innovatsiooniabi tingimused.

Punkt 5 viitab grupierandi määruse artiklile 29, mis sätestab protsessi- ja organisatsiooni-innovatsiooniks antava abi tingimused.

Punkt 6 viitab grupierandi määruse artiklile 31, mis sätestab koolitusabi tingimused.

Punkt 7 viitab grupierandi määruse artiklile 53, mis sätestab kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks antava abi tingimused.

Kõikide ülaltoodud grupierandi määruse abiliikide alusel toetuse andmisel ja abikõblike kulude määratlemisel tuleb järgida grupierandi määruses toodud üldtingimusi ning vastavates viidatud artiklites sätestatud eritingimusi.

Lõikes 7 määratletakse lisaks ühendmääruse §-s 4 ja eelnõu § 7 lõikes 5 nimetatud mitteabikõblikele kuludele abiliigiti need kulud, mis on mitteabikõblikud juhul, kui toetust antakse grupierandiga hõlmatud riigiabina grupierandi määruse mõistes.

Lõige 8 sätestab, et eelnõu alusel on abikõlblikud Vabariigi Valitsuse 12.09.2014. a määruse nr 146 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse andmisest avalikkuse teavitamise, toetusest rahastatud objektide tähistamise ning Euroopa Liidu osalusele viitamise nõuded ja kord” § 2 lõikest 1 tulenevate kohustuste täitmisega seotud kulud. Nimetatud määrus reguleerib muuhulgas toetuse saaja ja partneri kohustusi avalikkuse teavitamisel toetuse kasutamisest. Määrus täpsustab kõnes ja tekstis Euroopa Liidu fondidele viitamise ning logo kasutamise nõudeid ja korda.

Eelnõu §-s 8 määratakse projekti abikõlblikkuse periood.

Lõike 1 kohaselt on projekti abikõlblikkuse periood TROs määratud ajavahemik, millal projekti tegevused algavad ja lõpevad ning projekti teostamiseks vajalikud kulud tekivad. Projekti elluviimise perioodi kavandamisel peab taotleja lähtuma eelnõus projekti abikõlblikkuse perioodi kohta sätestatud tingimustest, millest lähtuvalt tuleb taotlusesse märkida projekti algus- ja lõppkuupäev. Põhjendatud juhtudel võib TROs määratud ajavahemik taotluses kajastatud perioodist erineda (nt hindamise tulemusena on selgunud, et esialgselt määratud perioodi jooksul ei ole võimalik projekti eesmärgipäraselt ja tulemuslikult teostada või on esialgne periood põhjendamatult pikk).

Lõike 2 kohaselt ei saa projekti tegevuste abikõlblikkuse periood alata varem kui taotluse rakendusüksusele esitamise kuupäevast või taotluses märgitud ja TROs sätestatud hilisemast kuupäevast. Abikõlblikkuse periood lõpeb taotluses märgitud ja TROs sätestatud kuupäeval, kuid mitte hiljem kui 31. augustil 2023. aastal. Taotleja võib taotluses märkida projekti kõige varasemaks alguskuupäevaks kuupäeva, mil ta taotluse rakendusüksusele esitab. Sellisel juhul peab taotleja alustama projekti elluviimist enne, kui rakendusüksus on teinud taotluse osas otsuse. Maandamaks riski, et taotlus jäetakse rakendusüksuse poolt rahuldamata ja taotleja peab projekti elluviimisega seotud kulud täies mahus ise hüvitama, võib taotleja märkida projekti abikõlblikkuse alguskuupäevaks ka hilisema kuupäeva, mis lähtub eelnõu §-s 15 sätestatud menetlustähtaegadest.

Lõigetes 3-5 on sätestatud, et projekti abikõlblikkuse periood sõltub taotluses sisalduvatest tegevustest, mis on nimetatud eelnõu §-s 6.

Projektiperioodide määramisel on lähtutud eelkõige projekti tegevuste iseloomust ja keerukusest, võimaliku tegevuskava mahukusest ja ajaperioodist, mille möödudes on vastavate tegevuste tulemuste ilmumine või saavutamine tõenäoline. Tulenevalt eelnevast on kõige pikema abikõlblikkuse perioodiga taristu rajamist ja tehnoloogia soetamist sisaldavad projektid, kuna vastavad tegevused eeldavad planeerimist, projekteerimist, ehitamist, hankimist, seadmete puhul ka nende häälestamist jne. Ettevõtjate ekspordivõimekuse arendamise ja ühisprojektide puhul on asjakohane seada eesmärgid ja määratleda oodatavad tulemused, mille saavutamine on realistlik lühema ajaperioodi jooksul. Lühema projektiperioodi puhul on võimalik tegevusi täpsemalt planeerida ning see maandab riske, et tegevuskava ei ole püstitatud eesmärkide ja oodatavate tulemuste saavutamiseks põhjalikult läbi mõeldud.

Lõikega 6 on ette nähtud võimalus projekti abikõlblikkuse perioodi pikendamiseks. Toetuse saaja saab projekti elluviimise käigus taotleda abikõlblikkuse perioodi pikendamist tingimusel, et abikõlblikkuse periood ei ületa 31. augustit 2023, ning juhul, kui projekti elluviimisel on ilmnenud toetuse saajast sõltumatud erakordsed ja ettenägematud asjaolud. Abikõlblikkuse perioodi pikendamisel tuleb lähtuda eelnõu §-s 22 sätestatud korrast, mille kohaselt muudetakse TROd rakendusüksuse algatusel või toetuse saaja sellekohase kirjaliku avalduse alusel. Projektiperioodi muutmise algatab reeglina toetuse saaja, esitades selleks abikõlblikkuse perioodi jooksul vastavasisulise avalduse, milles on muuhulgas välja toodud ka perioodi muutmise põhjendused. Abikõlblikkuse perioodi võib muuta kuni projekti abikõlblikkuse perioodi lõpuni, kuid mitte tagantjärele pärast projekti tegevuste lõppemist.

Lõike 7 kohaselt loetakse projekt lõppenuks pärast lõpparuande kinnitamist rakendusüksuse poolt ja toetuse saajale viimase makse tegemist.

Eelnõu § 9 toob välja toetuse piirsummad ja osakaalud ning omafinantseeringu suhtes kehtivad nõuded.

Taotletava toetuse maksimaalne summa ja toetuse osakaal sõltub projekti sisust. Lisaks tuleb toetuse maksimaalse summa ja osakaalu määratlemisel lähtuda riigiabile kohalduvatest nõuetest ning eelkõige on siin silmas peetud grupierandi määruuses toodud abi osakaale ja artiklis 4 nimetatud teavitamiskünniseid, mis erinevad abiliigiti olulisel määral.

Lõikes 1 sätestatakse taotletava toetuse maksimaalsed summad tegevuste lõikes. Voorulise taotlemise korral kehtib piirsumma ühe taotleja kohta ja jooksva taotlemise korral ühe projekti ehk taotluse kohta. Kui toetus on käsitletav VTAna VTA määruuse mõistes, võib taotletava toetuse maksimaalne summa ületada ka 200 000 eurot juhul, kui projektis osalevad kasusaajad. Sellisel juhul on abi saajateks kasusaajad ja projektile antud toetus jaguneb kasusaajate ja/või toetuse saaja vahel vastavalt sellele, millises ulatuses igaüks neist projektis osaleb.

Lõigetes 2 ja 3 sätestatakse taotletava toetuse maksimaalsed piirmäärad vastavalt sellele, kas toetus on käsitletav toetuse saajale ja/või kasusaajatele antava VTAna VTA määruuse mõistes või grupierandiga hõlmatud riigiabina grupierandi määruuse mõistes.

Lõikes 4 sätestatakse, et omafinantseering peab katma projekti abikõlblikest kuludest selle osa, mida toetusega ei finantseerita. Omafinantseering võib sisaldada ka projekti partnerite rahalist panust. Projektide puhul, mille raames osutatakse inkubatsiooniteenuseid või suurendatakse loomemajanduse piirkondlike ja valdkondlike arenduskeskuste kaudu loomeettevõtjate konkurentsivõimet, jätkusuutlikkust, ekspordivõimekust ja ettevõtjate vahelist koostööd või algatakse ja viiakse ettevõtjate poolt ellu valdkondlikke ja sektorite-

üleseid arendus- ja koostööprojekte, peab omafinantseering sisaldama vähemalt poole ulatuses kasusaajate rahalist panust.

Lõike 5 kohaselt peab omafinantseering sisaldama eelnõu § 6 punktides 1, 2 ja 4 nimetatud tegevuste korral vähemalt 50% ulatuses kasusaajate rahalist panust. Toetuse saaja tõendab kasusaajate sissemaksid pangakonto väljavõttega, mille ta esitab koos projekti aruannetega. Käesoleva sätte eesmärk on suunata meetme sihtgruppi kuuluvaid ettevõtjaid senisest enam ka ise oma arendustegevustesse investeerima ning võtma seeläbi ka suuremat vastutust projekti raames elluviidavate tegevuste tulemuste saavutamiseks. Kasusaajate rahalise panuse nõutaval määral puudumise korral ei ole eelnõu § 25 lõikes 3 nimetatud toetuse maksmise eeldused täidetud ning rakendusüksus võib peatada maksetaotluse menetlemise osaliselt või täielikult.

Lõiked 6 ja 7 annavad eelnõu § 1 lõikes 3 nimetatud abi andmise korral abi ülemmäära. Rakendusüksus kohustub jälgima, et uue VTA andmisel VTA ülemmäära ei ületataks. Kui ülemmäär läheks taotletava summaga lõhki, ei tohi uut abi anda. VTA arvestust peetakse iga abisaaja kohta eraldi.

Kui ühele ettevõtjale on antud või antakse VTAd erinevate Euroopa Komisjoni määruste alusel, tuleb lisaks vastavas määruses sätestatud VTA piirmäärale võtta arvesse ka Euroopa Komisjoni teiste VTA määruste alusel antud VTAd. Näiteks kui ettevõtja on saanud määruse nr 1407/2013 alusel VTAd 200 000 eurot, ei saa talle anda enam põllumajanduslikku ega kalanduslikku VTAd.

Lõikes 8 nimetatud „üks ettevõtja“ hõlmab VTA määruse tähenduses kõiki ettevõtteid, mille vahel on vähemalt üks järgmistest suhetest:

- a) ettevõttel on teises ettevõttes aktsionäride või osanike häälteenamused;
- b) ettevõttel on õigus ametisse määrata või ametist vabastada enamikku teise ettevõtte haldus-, juht- või järelevalveorgani liikmetest;
- c) ettevõttel on õigus rakendada teise ettevõtte suhtes valitsevat mõju vastavalt teise ettevõttega sõlmitud lepingule või selle asutamislepingule või põhikirjale;
- d) ettevõtte, mis on teise ettevõtte aktsionär või osanik, kontrollib vastavalt kokkuleppele teiste aktsionäride või osanikega üksi sellise ettevõtte aktsionäride või osanike häälteenamust.

Üheks ettevõtjaks peetakse ka ettevõtteid, mis on punktides a–d kirjeldatud suhtes ühe või enama muu ettevõtte kaudu.

Lõikes 9 sätestatakse kumuleerimisreeglid. § 1 lõikes 3 toodud juhul tuleb VTA andmisel võtta arvesse VTA määruse artikli 5 lõikes 1 sätestatud erinevateks eesmärkideks antava VTA kumuleerimisreeglid.

Abi võib kumuleerida VTAd käsitlevate määruste kohaselt antud VTAGA kuni VTA määruse artikli 3 lõikes 2 sätestatud ning lõigetes 6 ja 7 nimetatud ülemmäärani.

VTAd ei või kumuleerida samade abikõlblike kulude või samade riskifinantseerimis-meetmete toetuseks antava riigiabiga, kui abi ületab sellise kumuleerimise tulemusel kõrgeima asjaomase ülemmäära või abisumma, mis on iga juhtumi iseärasusi arvestades kindlaks määratud grupierandi määruse või Euroopa Komisjoni otsusega. Sellist VTAd, mida ei anta teatavate abikõlblike kulude katteks või mis ei tulene sellistest kuludest, võib kumuleerida muu riigiabiga, mida antakse grupierandi määruse või Euroopa Komisjoni otsuse alusel.

Grupierandi määruse kohaselt teavitamiskohustusest vabastatud abi ja mis tahes muude määruste alusel antavat teavitamiskohustusest vabastatud abi või Euroopa Komisjoni heaks kiidetud abi võib kumuleerida juhul, kui kõnealused abimeetmed on seotud erinevate kindlaksmääratavate abikõlblike kuludega. Kui erinevad abiallikad on seotud samade osaliselt või täielikult kattuvate kindlaksmääratavate abikõlblike kuludega, on kumuleerimine lubatud kuni kohaldatava abi ülemmäära või abisummani.

Teavitamiskohustusest vabastatud abi, mille puhul saab abikõlblikud kulud kindlaks määrata, võib kumuleerida järgnevalt:

- a) mis tahes muu riigiabi, kui kõnealused meetmed on seotud erinevate kindlaksmääratavate abikõlblike kuludega (L 187/34 ET Euroopa Liidu Teataja 26.06.2014);
- b) mis tahes muu riigiabi, mis on seotud samade abikõlblike kuludega, mis on osaliselt või täielikult kattuvad, kuid ainult juhul, kui sellise kumuleerimise tulemusel ei ületata suurimat abi osakaalu või abisummat, mida grupierandi määruse kohaselt kõnealuse abi suhtes kohaldatakse.

Abi, millel puuduvad kindlaksmääratavad abikõlblikud kulud ja mis on grupierandi määruse artiklite 21, 22 ja 23 alusel teavitamiskohustusest vabastatud, võib kumuleerida mis tahes riigiabiga, mille puhul saab abikõlblikke kulusid kindlaks määrata. Abi, millel kindlaksmääratavad abikõlblikud kulud puuduvad, võib kumuleerida mis tahes muu riigiabiga, millel abikõlblikud kulud puuduvad, kuni vastava kõrgeima kogurahastamise künniseni, mis on määratud lähtuvalt iga juhtumi konkreetsetest oludest grupierandi määruses või mõnes muus grupierandit käsitlevas määruses või otsuses.

Lõige 10 sätestab, et VTA andmisel võetakse arvesse VTA määruse artikli 5 lõikes 1 sätestatud vähese tähtsusega abi kumuleerimisreegleid. Grupierandiga hõlmatud riigiabi andmisel võetakse arvesse grupierandi määruse artiklis 8 sätestatud kumuleerimisreegleid.

3. peatükk

Nõuded taotlejale, partnerile ja taotlusele

3. peatükis kirjeldatakse, millistele nõuetele peavad vastama taotlus, taotleja ja partner ning millised on taotleja kohustused.

Eelnõu §-s 10 sätestatakse nõuded taotlejale ja partnerile.

Lõige 1 ütleb, et toetuse taotlejaks saab olla eraõiguslik juriidiline isik, kes vastab eelnõus sätestatud tingimustele.

Lõige 2 sätestab kitsenduse, et eelnõu § 6 punktides 3 ja 4 nimetatud tegevustele saavad toetust taotleda ainult VKEd. Nimetatud kitsendus tuleneb asjaolust, et eelnõu kohaste tegevuste kasusaajaks saab olla VKE. Lisaks on punktis 4 nimetatud tegevustele võimalik toetust taotleda ainult nendel VKEdel, kes ei tegutse loomemajanduse valdkonnades. Loomemajanduse valdkonnas tegutsev ja projektis osalev VKE on antud juhul kasusaajaks ja/või projekti partneriks.

Lõige 3 täpsustab, et ettevõtlusinkubatsiooni teenuse osutamiseks peab taotleja muuhulgas omama või haldama selleks vajalike ja sobilike materiaalsete varade kogumit ning tal peavad olema teenuste osutamiseks vajalikud kompetentsid. Materiaalsete varade all peetakse silmas eelkõige inkubantide vajadustest lähtuvat ja nende arengu kiirendamiseks asjakohast taristut, tehnoloogiat ja vahendeid. Kompetentside all peetakse silmas eelkõige ettevõtlusalaste ja valdkonnaspetsiifiliste teadmiste, oskuste ja kogemuste olemasolu ning rahvusvahelise ekspertiisi kaasamist. Ärikiirendite puhul on oluline, et need oleksid ka rahvusvaheliselt konkurentsivõimelised, suutmaks tuua Eestisse maailmatasemel meeskondi. Lisaks peab kiirendi pakkuma programmis osalevatele start-up ettevõtetele varajase faasi investeringuid kapitali.

Lõikes 4 viidatud taotluste menetlemise määruse §-des 2 ja 3 nähakse ette nõuded, mida rakendusamet peab eelnõus taotlejale ja partnerile nõuetena sätestama. Nende nõuete alusel tuvastatakse, kas taotlejal on ühissätete määruse artikli 125 lõike 3 punkti d kohaselt olemas projekti elluviimiseks vajalik haldus-, finants- ja toimumissuutlikkus taotluses kirjeldatud tegevusteks ja projekti tulemuste saavutamiseks.

Toetust ei anta projektile, kui taotlejal või partneril on varasema projekti raames finantskorrektsiooni otsuse kohaselt tagasimaksmisele kuuluv toetus tagasi maksmata. Silmas peetakse sellist olukorda, kus toetuse tagasimaksmiseks ette nähtud tähtaeg on möödunud, sealhulgas ajatamisgraafiku alusel, kuid toetust ei ole ette nähtud mahus tähtaja jooksul tagasi makstud. Nõude mõte ei ole kohustada tagasimaksmisele kuuluvat toetust tagasi maksuma enne tagasimakse tähtaega, vaid sellega ajendatakse tagasimaksmisele kuuluvat toetust maksuma tagasi tähtaegselt. Finantskorrektsiooni otsuse kohase tagasinõude olemasolu ja tagasimaksete teostamist saab kontrollida struktuuritoetuse registrist. Riigiabi reeglid on antud sättest rangemad. Toetust ei saa, kui varasema nõude kohaselt tagasimaksmisele kuuluv toetus on tagasi maksmata, olenemata sellest, kas tähtaeg on saabunud või mitte.

Toetust ei anta taotlejale ja partnerile, kui neil või nende seaduslikul esindajal on karistus- seadustiku alusel määratud kehtiv karistus. Kehtiva karistuse puudumise nõude kontrollimiseks tehakse järelepärimine karistusregistrisse. Isik loetakse karistatuks või tal on kehtiv karistus kuni karistusregistri seaduse alusel karistusandmete kustutamiseni ja arhiivi kandmiseni.

Järgmine nõue tuleneb ühissätete määruse artikli 125 lõike 3 punktist f, mille kohaselt ei tohi tootmiseks antud toetust olla tagasi nõutud või tühistatud tootmise ümberpaigutamise tõttu. Sellist nõuet tuleb kontrollida ettevõtlusega tegeleva toetuse taotleja puhul. Finantskorrektsiooni otsuste ja tagasinõude olemasolu ning tagasimaksete teostamist saab kontrollida struktuuritoetuse registrist.

Taotleja ja partneri toetatavate tegevustega seotud majandustegevus ei tohi olla lõppenud ega peatunud. Nimetatud majandustegevuse nõue on kehtestatud juhuks, kui toetatakse ettevõtjat. Nõue on seotud toetuse saaja haldus- ja toimimissuutlikkuse nõudega, mis on hõlmatud vastavas valdkonnas tegutsemise lubadega ehk taotlejal peavad olema täidetud majandustegevuse seadustiku üldosa seadusest tulenevad ettevõtlusega tegelemiseks kehtestatud nõuded. Nõude täitmist kontrollitakse majandustegevuse registrist.

Toetuse taotlejal ja partneril peab olema omafinantseeringu ja mitteabikõlblike kulude tasumise suutlikkus, mida hinnatakse vastavalt taotluste menetlemise määruse §-s 3 sätestatud korrale. Taotleja finantssuutlikkuse hindamiseks kehtestatud näitajad on objektiivselt kontrollitavad. Kui objektiivsed näitajad on täidetud, on omafinantseeringu ja mitteabikõlblike kulude tasumise suutlikkus olemas ning eeldatakse, et toetuse saaja ja partner on võimelised projekti ellu viima. Omafinantseeringu tasumise reaalne suutlikkus selgub maksetaotluse menetlemisel, sest toetus makstakse välja abikõlblike kulude katteks.

Toetuse taotlejal ja partneril peavad olema projekti elluviimiseks ning haldamiseks vajalik kvalifikatsioon, kogemus, õiguslik, organisatsiooniline või tehniline eeldus.

Üldiselt peavad omafinantseeringu ja mitteabikõlblike kulude tasumise suutlikkuse nõuded olema täidetud taotluse esitamise hetkel. Kuid nõude täidetuse hetk võib olla ka hilisem. Nimelt peab kooskõlas taotluste menetlemise määruse § 6 lõikega 2 andma võimaluse puuduste kõrvaldamiseks, seega peab nõue olema täidetud hiljemalt taotluse suhtes otsuse tegemisel.

Omafinantseeringu ja mitteabikõlblike kulude tasumise suutlikkuse hindamisel tuleb hinnata, kas taotleja või partner on makseraskustes. Kui neil on maksu- ja maksevõlad koos intressiga rohkem kui 100 eurot, mis ei ole ajatatud ja mida ei likvideerita puuduste kõrvaldamiseks antava tähtaja jooksul, ei ole nimetatud nõue täidetud. Maksu- ja maksevõla puudumisega arvestamise eesmärk on toetada taotlejat või partnerit, kellel ei ole riigi ees olulist rahalist võlga. Maksu- ja maksevõlgnevusi saab kontrollida e-maksuameti/e-tolli kodulehelt.

Samuti tuleb veenduda, et taotleja või partneri suhtes ei ole välja kuulutatud pankrotti, kumbki ei ole likvideerimisel ega sundlõpetamisel. Juhul kui selgub vastupidine, eeldatakse, et puudub projekti elluviimiseks vajalik finantssuutlikkus, samuti vajalik haldus- ja toimimissuutlikkus. Kui nimetatud olukorras on üksnes partner, siis on tingimust võimalik täita näiteks nii, et partnerit ei kaasata projekti või kaasatakse mõni teine.

Teavet pankroti, likvideerimise ja sundlõpetamise menetluse kohta saab äriregistrist ning mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrist, samuti väljaandest Ametlikud Teadaanded.

Kui taotleja või partner on eelnõu §-s 1 nimetatud riigiabi saajaks, ei või ta sel juhul Euroopa Liidu õiguse kohaselt olla raskustes ettevõtja.

Lõige 5 sätestab taotlejale ja partnerile maksukorralduse seadusest tulenevad maksudeklaratsioonide esitamise nõuded. Maksudeklaratsioon on tulu-, käibe-, aktsiisi-, tolli-, sotsiaalmaksu- ja hasartmängumaksudeklaratsioon, maksuaruanne või muu maksuhaldurile esitatav maksu arvutamise dokument, mille esitamise kohustus tuleneb maksukorralduse seadusest. Lisaks ei tohi taotlejal ja partneril olla ajatamata maksu- või maksevõlga riigile, mis on koos intressiga suurem kui 100 eurot. Selline nõue tuleneb taotluste menetlemise määruse §-st 2. Nimetatud nõuded on seotud mitteabikõlblike kulude ja omafinantseeringu tasumise suutlikkuse hindamise nõuetega.

Lõige 6 toonitab, et kui taotleja taotleb toetust, mis on käsitletav eelnõu § 1 lõigetes 3, 4 või 5 nimetatud abina, peavad § 1 lõigetes 3, 4 või 5 viidatud õigusaktides sätestatud kohustusi lisaks taotlejale täitma ka partner ja kasusaaja. Eelkõige puudutavad need nõuded abi saamisega seotud dokumentide, andmete jm teabe säilitamisega seotud nõudeid, mille tähtaeg on 10 aastat abi andmisest, ning tegevustega seotud kestvusnõudeid.

Eelnõu §-s 11 nimetatakse taotleja kohustused, kui ta on taotluse esitanud.

Punkt 1 sätestab, millistele tegevustele toetuse taotlemiseks peab taotleja läbima eelnõustamise. Selline nõue on esiteks seotud riigiabi andmise eelhindamisega. Eelnõustamise käigus hindab rakendusüksus, kas võimaliku toetatava tegevuse puhul võib olla tegemist riigiabi andmisega ning saab seeläbi täita konkurentsiseadusest abi andjale tulenevaid kohustusi. Teiseks võimaldab eelnõustamine anda esialgse projektikirjelduse põhjal eelhindangu sellele, kas kavandatav projekt on koosõlas meetme eesmärkidega ning kas ja mil moel panustaks projekt meetme tulemus- ja väljundnäitajate täitmisesse. Eelnõu § 6 punktides 1, 2 ja 5 nimetatud tegevusi sisaldavad projektid on nii tegevuste kui ka eelarve mõttes mahukad ja pikaajalised ning seetõttu on ka nende kavandamine aeganõudev ja kulukas. Eelnõustamine aitab maandada potentsiaalse taotleja riske, mis on seotud taotleja ja taotluse mittevastavaks tunnistamisega ning suurendab võimalust saada taotluste hindamisel koondhinne, mis ületab toetuse saamise lävendi. Kui eelnõu § 6 punktides 1, 2 ja 5 nimetatud tegevustele toetuse taotlemisel ei ole taotleja läbinud eelnõustamist vastavalt § 14 lõigetele 3 ja 4, jäetakse taotlus otsusega vastu võtmata.

Punktides 2-7 toodud kohustustes on reguleeritud, et eelkõige peab taotleja ise tõendama, et tema ja kaasatud partner või partnerid vastavad eelnõus nõutud tingimustele. Taotluses on oluline kirjeldada projektiga seonduvat võimalikult selgelt ja täpselt. Samuti tuleb taotlejal anda rakendusüksuse nõudmisel täiendavat teavet, sest taotluse menetleja peab veenduma, et taotleja ja taotluses esitatud teave vastavad toetuse andmise tingimustele. Taotleja peab võimaldama taotluse menetlejal kontrollida taotluses nimetatud asjaolusid ka taotleja või

partneri juures või kavandatava tegevuse rakendamise asukohas. Kui projekt, mille elluviimiseks toetust taotletakse, hõlmab ka mittetoetatavaid tegevusi ja projekti tervikuna valmimine on vajalik taotluses nimetatud tulemuste saavutamiseks, tuleb rakendusüksuse nõudmisel tõendada ka mittetoetatavate tegevuste elluviimise suutlikkust. Täiendavate selgituste või tõendite nõudmise vajadus võib tekkida siis, kui taotleja majandustegevuse näitajad ei võimalda projekti mahtu või olemust arvestades esmapilgul hinnata, kas projekt on taotlejale jõukohane.

Kui pärast taotluse esitamist muutuvad taotluses esitatud andmed või ilmnevad uued asjaolud, mis võivad mõjutada taotluse kohta otsuse tegemist, peab taotleja sellest taotluse menetlejat esimesel võimalusel teavitama.

Eelnõu §-s 12 sätestatakse nõuded taotlusele.

Lõikes 1 viidatud taotluste menetlemise määruse §-s 4 lõikes 1 sätestatakse miinimumnõuded taotlusele ja seeläbi toetuse saaja esitatavale teabele.

Taotluste menetlemise määruks sätestatakse taotluse vorminõuded. Tähtajaks esitatud taotlus peab olema esitatud ette nähtud viisil ja vormis koos nõutud dokumentidega ning taotleja või tema esindusõigusliku isiku poolt allkirjastatuna. Vastavalt STS § 21 lõikele 3 jäetakse taotlus vastu võtmata, kui see ei ole esitatud ette nähtud aja jooksul. Vastuvõtmata jätmise vormistatakse otsusena. Lisaks peab taotluses esitatud teave olema asjakohane, ammendav ja õige. Taotleja peab tagama esitatud teabe vastavuse tegelikkusele ja selle õigsuse. Kui ilmneb, et taotleja on esitanud teadlikult valeandmeid, jäetakse taotlus rahuldamata, kuna punkt nõudega esitada õiged andmed ei ole täidetud koostoimes STS § 22 lõike 3 punktiga 2, mis näeb ette, et TRO tunnistatakse kehtetuks, kui ilmneb teadlikult eksitavate andmete esitamine või nõutud asjakohaste andmete teadlikult esitamata jätmise. Kui taotleja on eksinud ja taotluses on puudusi, antakse enne lõpliku otsuse tegemist tavaliselt võimalus puudused kõrvaldada.

Taotlusest peab selguma, et toetust taotletakse eelnõus nimetatud eesmärkidel ja toetatavateks tegevusteks ning et projekt panustab rakenduskava tulemustesse – täpsemalt meetme tegevuse väljundi sihttasemesse vähemalt ühe ühiku võrra. Projekti väljundid näitavad toetatava tegevuse ulatust ja tehtust ning on projekti tulemuse saavutamiseks vajalikud sisendid. Seega peab taotluses olema märgitud projekti tulemus, sealhulgas projekti tulemust mõõtev näitaja (nt inkubantide müügitulu projekti lõpuks, koolitustel ja messidel osalenud kasusaajad jms) ja selle ühik (nt inkubantide müügitulu aastas, kasusaajate arv jms), projekti tulemuse saavutamiseks kavandavad projekti väljundid (nt teenindatud inkubantide arv, läbi viidud ürituste arv) ja nende ühikud (sihttasemed) ning väljundite saavutamiseks kavandavad tegevused (nt inkubatsioonis osalevate meeskondade arendamine, ekspordialaste arenguprogrammide väljatöötamine ja elluviimine, taristu väljaarendamine või tehnoloogia soetamine loomeettevõtjate arengu toetamiseks jms). Taotluses kirjeldatud projekt peab panustama vähemalt kahe eelnõu § 3 lõikes 2 nimetatud meetme tulemusnäitaja, millest vähemalt üks on § 3 lõike 2 punktis 1 või 2

nimetatud tulemusnäitaja, ja vähemalt ühe eelnõu § 3 lõikes 3 nimetatud meetme väljundnäitaja täitmisesse.

Taotlusest peab olema välja loetav, et projektis toetatavate tegevuste elluviimine jääb eelnõus sätestatud lubatud abikõlblikkuse perioodi. Taotleja määratleb oma projekti abikõlblikkuse perioodi vastavalt kavandatavale tegevuste elluviimise ajakavale.

Toetatavad tegevused ei tohi olla enne taotluse esitamist lõpetatud või täielikult ellu viidud. See nõue tuleneb ühissätete määruse artikli 65 lõikest 6, mille kohaselt ei toetata projekti, mis on ellu viidud enne toetuse taotluse esitamist ehk kui kõik projekti toetatavad tegevused on juba ellu viidud, sõltumata sellest, kas kulud on tasutud, on tõendatud taotleja võimekus viia projekt ellu omavahendite arvel, mistõttu puudub vajadus toetuseks.

Toetatavaid tegevusi peab üldjuhul tegema Eestis, kuna ühissätete määruse artikli 70 lõike 1 kohaselt peab toetuse kasutamise mõju ilmnema Eestis (vt seletuskirjast eelnõu § 7 lõike 3 punkti 7 selgitusi).

Taotluses peab olema märgitud taotletava toetuse summa ja selle protsentuaalne osakaal abikõlblikest kuludest ning see peab jääma eelnõuga lubatu piiresse. Projekti eelarve peab sisaldama nõutaval määral omafinantseeringut, arvestades muuhulgas eelnõu § 9 lõigetes 4 ja 5 toodud tingimusi, mis käsitlevad toetusest mittehüvitatavate abikõlblike kulude katmist ning kasusaajate rahalist panust projekti omafinantseeringus.

Taotluses peavad olema kirjeldatud piisavad abinõud, mis tagavad toetuse saaja suutlikkuse projekti tulemuste kestvuseks. Projekti tulemuste kestvus tuleb tagada pärast projektile lõppmakse tegemist kolme, viie, teatud juhtudel kümne aasta jooksul, mis on kooskõlas riigiabi eeskirjade ja ühissätete määruse artikliga 71 (vt seletuskirjast eelnõu § 7 lõike 4 punkti 4 selgitust). Kindlasti tuleb kirjeldada projekti püsikulusid ja nende eeldatavat maksumust. See on vajalik, et projekti valikul saaks hinnata projekti kuluefektiivsust ja majanduslikku kasu. Samuti saab kulude hüvitamisel hinnata, kas valitud tegevused ja kulud on sobivad, vajalikud ja tõhusad projekti tegevuste väljundite ning nende abil projekti tulemuste saavutamiseks.

Kui projekti viiakse ellu koostöös partneri või partneritega, tuleb taotluses kirjeldada, milliseid tegevusi teeb partner ja millises mahus jäävad partneri abikõlblikud kulud tema enda kanda ehk partneri panust omafinantseeringusse. Teave partneri kohta on vajalik, sest see annab veendumuse, et projekt on teostatav näiteks juhul, kui on kahtlus, et taotleja ei ole suuteline projekti üksi ellu viima, aga ka seetõttu, et rakendusüksus oleks teadlik, milliste tegevustega on seotud partneri kulud, kuna toetuse saaja esitab maksetaotluses hüvitamiseks ka partneri kulud.

Toetust ei tohi taotleda kulule, millele on toetust juba eraldatud.

Lisaks eelnevale vajavad eraldi selgitamist järgnevad punktid:

Punkti 1 kohaselt peab taotluses kirjeldatud projekt panustama eelnõu § 3 lõikes 2 nimetatud meetme tulemusnäitajatesse ja lõikes 3 nimetatud väljundnäitajatesse. Eelnõu §-s 6 on täpsustatud, et toetust antakse projektile, mille tegevused panustavad eelnõu §-s 3 nimetatud eesmärgi, vähemalt kahe tulemusnäitaja, millest vähemalt üks on § 3 lõike 2 punktis 1 või 2 nimetatud tulemusnäitaja, ja vähemalt ühe väljundnäitaja saavutamisesse.

Punkt 2 sätestab, et toetust saab taotleda korraga ainult ühele eelnõu § 6 punktides 1-5 nimetatud toetatavale tegevusele. See tähendab, et üks taotlus ei saa sisaldada erinevaid eelnõu § 6 punktides 1-5 nimetatud tegevusi.

Lõikes 2 viidatakse taotluste menetlemise määruse § 4 lõikes 2 sätestatule, millega nimetatakse minimaalsed taotlusele lisatavad kinnitused.

Taotluses tuleb muuhulgas kirjeldada projekti meeskonda, nimetades konkreetsete isikute nimed ja kirjeldades nende rolli, ülesandeid ning vastutust projekti elluviimisel. Lisaks taotluses esitatud projekti meeskonna kirjeldusele tuleb esitada projektijuhi ja projekti juhtimisse kaasatud isikute elulookirjeldused, hindamaks nende asjakohasust ja kompetentsi projekti eesmärkide täitmisel ning tulemus- ja väljundnäitajate saavutamiseks.

Kui projekti viiakse ellu koostöös partneri või partneritega, tuleb taotlusele lisada partneri kinnitus (partnerlus- või konsortiumleping) projektis osalemise kohta, et veenduda, kas taotluses kajastatu vastab partneriga kokkulepitule ning kinnitab taotluses kirjeldatud partneri rolli (sh partneri rahalist panustamist) projekti tegevuste elluviimisel.

Toetuse taotleja peab kinnitama, et ta on teadlik toetuse saamisest avalikkusele teavitamise nõuetest. Teavituse nõue tuleneb ühissätete määruse lisa XII punktist 3.1.2.f, mille kohaselt peab taotleja olema teadlik kohustusest teavitada avalikkust projekti eesmärgist ja fondidest projektile antavast toetusest. Täpsemad teavitamisreeglid sätestatakse STS § 39 lõike 10 alusel antud teavitamise määruuses.

Kooskõlas ühissätete määruse lisa XII punktiga 3.2.1 ja STS § 39 lõike 3 alusel peab taotleja nõustuma, et saades toetuse saajaks, avalikustatakse toetuse saamisega seotud andmed toetuse saajate nimekirjas korraldusasutuse veebilehel www.struktuurifondid.ee.

Toetuse taotleja peab kinnitama, et ta on teadlik, et toetuse andmisest võidakse teatud juhtudel taganeda ja sel juhul tuleb tal aluseta saadu tagasi maksta. Sellega tagatakse toetuse taotleja teadlikkus toetuse andmise tingimuslikkusest ehk sellest, et toetuse saamine sõltub toetuse maksmise aluseks olevate tingimuste ja toetuse saaja kohustuste täitmisest.

Toetuse taotleja peab kinnitama, et ta on teadlik tulu teenimisega seotud mõjust toetuse saamisele ja arvestanud puhastulu teenimise piirangutega.

Toetuse saajad peavad nõustuma, et neid auditeeritakse STS § 11 ja kontrollitakse §-de 40–42 kohaselt. Kuna toetuse saamise aluseks olevate tõendite esitamise ehk tõendamise kohustus lasub eelkõige toetuse saajal, on toetuse saamise üks tingimustest toetuse saaja vabatahtlik nõustumus, et toetuse saamisega seotud kulude abikõlblikkust ning toetuse saaja kohustuste täitmise kontrolle ja auditeid tehakse projektiga seotud kohtades.

Lõige 3 sätestab taotlejale täiendava kohustuse. Selleks, et vältida samade tegevuste ning sarnaste eesmärkide ja tulemuste saavutamise topeltfinantseerimist, kohustub taotleja esitama rakendusüksusele teabe, kui ta on projektile või projekti osadele tegevustele taotlenud samal ajal toetust mõnest teisest meetmest või riigisisestest või muudest välisabi vahenditest. Toetust ei tohi taotleda kulule, millele on toetust juba eraldatud. Igal juhul ei tohi projektis toetatavaid tegevusi, detailsemalt kulusid topeltfinantseerida.

4. peatükk **Toetuse taotlemine**

4. peatükk sätestab taotlusvooru avamise põhimõtted, toetuse taotlemise tähtajad ja taotluse esitamise viisi.

Eelnõu § 13 kirjeldab taotlusvooru avamise põhimõtteid.

Lõigetes 1 ja 2 sätestatakse taotlusvooru ajakava ja eelarve kinnitamine ning taotlusvooru tähtajast ja selle eelarvest teavitamise kord.

Rakendusüksus kooskõlastab taotlusvooru eelarve ja ajakava rakendusasutusega ning seejärel kinnitab need rakendusüksuse juht. Jooksva taotlemise või taotlusvooru avamisest annab rakendusüksus teada üleriigilise levikuga päevalehes ja oma veebilehel. Voorulise taotlemise korral peab vastav teade olema avaldatud vähemalt 30 kalendripäeva enne taotlusvooru avamise kuupäeva.

Lõike 3 kohaselt on rakendusüksusel õigus korraldada samaaegselt või järjestikku mitu taotlusvooru. Ka taotlusvoorude hulk ja sagedus tuleb rakendusasutusega eelnevalt kooskõlastada.

Lõikes 4 on sätestatud tingimus, et eelnõu § 6 punktides 3 ja 4 nimetatud tegevustele saab sama taotleja esitada uue taotluse alles siis, kui eelnev projekt on lõpetatud. Projekt loetakse lõppenuks pärast lõpparuande kinnitamist rakendusüksuse poolt ja lõppmakse tegemist.

Eelnõu §-s 14 määratakse toetuse taotlemise tähtaeg ja taotluse esitamise viis.

Lõigete 1 ja 2 kohaselt toimub toetuse taotlemine vooruliselt või jooksvalt ning taotlemise viis sõltub taotluse sisust ehk tegevustest, millele toetust taotletakse. Voorulise taotlemise

puhul tuleb taotlus esitada § 13 lõikes 2 sätestatud tähtaja jooksul. Kõiki ühte taotlusvooru esitatud taotlusi menetletakse samaaegselt.

Jooksva taotlemise puhul on rakendusüksusel õigus peatada taotluste vastuvõtt olukorras, kus registreeritud taotluste, mille kohta ei ole tehtud rahuldamise või rahuldamata jätmise otsust, taotletav rahaline summa saab võrdseks või ületab taotluste rahastamise jooksva aasta eelarve vaba jääki. Sellisel juhul menetletakse taotlusi nende esitamise järjekorras.

Lõikes 3 on sätestatud eelnõustamise läbimise kohustus ja selle läbiviimise kord. Täpsem kirjeldus eelnõustamise kohta on toodud eespool (vt seletuskirjast eelnõu § 11 punkti 1 selgitusi).

Lõige 4 sätestab taotluse ja eelnõustamise käigus esitatava projektikirjelduse esitamise viisi. Taotlemine toimub rakendusüksuse e-teeninduse kaudu. Nii taotlus kui ka eelnõustamise käigus esitatav projektikirjeldus esitatakse taotleja esindusõigusliku isiku poolt digitaalselt allkirjastatuna.

5. peatükk

Taotluste menetlemine

5. peatükk sätestab taotluse menetlemise, hindamise ja hindamiskomisjonide moodustamise põhimõtted, taotleja, partneri ja taotluse nõuetele vastavaks tunnistamise korra, taotluste valikukriteeriumid ja valiku tegemise korra ning taotluse rahuldamise, osalise või kõrvaltingimusega rahuldamise ning rahuldamata jätmise tingimused ja korra.

Eelnõu § 15 kirjeldab taotluse menetlemise põhimõtteid.

Lõikes 1 viidatud STS § 21 lõikega 3 sätestatakse, et tähtaja ennistamist ei võimaldata taotluse suhtes, mida tähtaja jooksul ei esitatud. Seega ei võeta taotlust selle taotluste esitamise tähtpäevaks esitamata jätmise korral, arvestades toetuse taotluse menetlusetappe, taotleja ja taotlusele nõuetele vastavuse kontrolli. Tähtaja jooksul esitamise nõue on praktikas rakendatav juhul, kui taotlemine toimub sisuliselt konkureerimise tingimustes. Tähtaja jooksul esitamise nõue on aktuaalne ka siis, kui toimub jooksev taotlemine ja on teada antud taotluste vastuvõtmise lõppaeg. Pärast seda aega esitatud taotlusi menetlusse ei võeta, sest eeldatavasti ei peeta vajalikuks konkreetseteks tegevusteks rohkem enam toetust anda või on taotluste rahastamise eelarve täidetud. Taotluse vastu võtmata jätmise otsus on sisuliselt haldusakt, sest taotleja jaoks on tegemist lõpliku õigusliku tagajärjega HMS § 43 lõike 1 punkti 3 ja lõike 2, koostoimes HMS § 51 lõikega 1, tähenduses. Otsus tuleks teha ka tulenevalt HMS § 43 lõikest 2, sest toetuse taotlusega taotletakse sisulist toetuse eraldamist läbi TRO, mis jäetakse aga andmata.

Kui eelnõu § 6 punktides 1, 2 ja 5 nimetatud tegevustele toetuse taotlemisel ei ole taotleja eelnevalt läbinud eelnõustamist vastavalt § 14 lõigetele 3 ja 4, jäetakse taotlus otsusega vastu võtmata.

Lõige 2 sätestab lõikes 1 nimetatud otsuse taotlejale edastamise viisi ja tähtaja.

Rakendusüksus edastab taotlejale taotluse vastu võtmata jätmise otsuse digitaalselt allkirjastatuna 10 tööpäeva jooksul taotluse esitamise kuupäevast arvates. Kõik otsused edastatakse rakendusüksuse e-teeninduse kaudu.

Lõigetes 3 ja 4 on sätestatud taotluste menetlemise tähtajad.

Voorulise taotlemise puhul, mille raames taotletakse toetust eelnõu § 6 punktides 1, 2 ja 5 nimetatud tegevusteks, on menetlustähtaeg kuni 42 tööpäeva taotlusvooru sulgemise tähtpäevast arvates. Nimetatud tegevusi sisaldavad taotlused on reeglina mahukad nii sisu kui ka eelarve mõttes ning seetõttu on nende läbivaatamine, sh vastavuskontrolli teostamine ja hindamine, aeganõudev. Jooksva taotlemise puhul, mille raames taotletakse toetust eelnõu § 6 punktides 3 ja 4 nimetatud tegevusteks, on menetlustähtaeg kuni 30 tööpäeva taotluse registreerimisest arvates. Nimetatud tegevusi sisaldavad taotlused on reeglina vähem mahukad ja projektiperioodi osas lühemaajalised, seetõttu kulub nende läbivaatamiseks vähem aega. Taotluse menetlemine algab selle registreerimisega ja lõpeb rakendusüksuse otsuse tegemisega. Taotluse menetlemise aeg võib eelnõu § 15 lõigetes 5 ja 6 nimetatud juhtudel pikeneda.

Lõige 5 sätestab, et kui toetus on käsitletav § 1 lõikes 5 nimetatud riigiabina, pikeneb taotluse menetlemise tähtaeg aja võtta, mille jooksul Euroopa Komisjon riigiabi teatist menetleb. Selleks, et riigiabi anda, peab rakendusüksusel kui abi andjal olema Euroopa Komisjoni nõusolek abi andmiseks ja selleks peab ta esitama vastava teatise konkurentsiseaduse §-s 34¹ toodud korras. Konkurentsiseaduse § 30¹ lõige 2¹ sätestab, et abi andjal ei ole õigust alustada riigiabi andmist enne, kui Euroopa Komisjon on teinud või kui loetakse, et ta on teinud riigiabi teatise kohta lubava otsuse. Kuna riigiabi andmise ajana käsitatakse aega, mil ettevõtjale antakse kohaldatavate riigi õigusaktide alusel seaduslik õigus seda riigiabi saada, sõltumata abi ettevõtjale väljamaksmise kuupäevast, ei tohi abi andja teha TROd enne, kui tal on vastava abi andmiseks Euroopa Komisjoni lubav otsus.

Lõige 6 sätestab taotlejalt täiendava teabe küsimise.

Juhul kui taotluse läbivaatamise käigus selgub, et taotlus ei ole piisavalt selge või selles esinevad puudused, küsib rakendusüksus taotlejalt selgitusi ja lisadokumente taotluses esitatud andmete kohta või nõuab taotluse täiendamist või muutmist. Taotlejale edastatakse e-teeninduse kaudu vastavasisuline teade, milles on kirjeldatud asjaolud, mis vajavad täiendavat selgitamist, täiendamist või lisateavet ning märgitud tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks. Kui puudus kõrvaldatakse, loetakse puudusega seotud nõue täidetuks.

Lõike 7 kohaselt jätab rakendusüksus taotluse sisuliselt hindamata ja teeb taotluse rahuldamata jätmise otsuse juhul, kui taotleja ei ole eelnõu § 15 lõikes 6 sätestatud tähtaja jooksul puudusi kõrvaldanud. Otsus edastatakse taotlejale e-teeninduse kaudu.

Eelnõu §-s 16 sätestatakse taotleja, partneri ja taotluse nõuetele vastavaks tunnistamine.

Lõigete 1 ja 2 kohaselt saab rakendusüksus tunnistada taotleja, partneri ja taotluse nõuetele vastavaks ainult juhul, kui on täidetud kõik eelnõu §-des 10 ja 12 esitatud nõuded. Juhul kui taotleja, partneri ja taotluse vastavuskontrolli tulemusena ilmneb puudus, mida ei ole võimalik kõrvalda või seda ei kõrvaldata kuni 10 tööpäeva jooksul, tunnistab rakendusüksus taotleja, partneri või taotluse nõuetele mittevastavaks ning teeb taotluse rahuldamata jätmise otsuse seda sisuliselt hindamata.

Lõige 3 täpsustab taotleja, partneri või taotluse nõuetele mittevastavaks tunnistamise korral tehtava otsuse liigi ja selle tegemise tähtaja. Taotluse rahuldamata jätmise otsus tehakse 10 tööpäeva jooksul taotluse esitamisest arvates.

Lõige 4 kirjeldab asjaolusid, mille ilmnemisel ei tunnistata taotlust nõuetele vastavaks.

Punkt 3 sätestab, et taotlust ei tunnistata nõuetele vastavaks, kui taotleja ja/või partner ei võimalda rakendusüksusel teha andmete õigsuse tuvastamiseks tegevuste kohapealset kontrolli. Tuvastatakse neid asjaolusid, milles rakendusüksusel pole taotlusega esitatud andmete ja dokumentide või nende koopiade põhjal võimalik veenduda. Kohapealse kontrolli käigus tuvastatakse toetuse saaja ja/või partneri kohustuste täitmist, nt inkubatsiooniteenuste pakkumiseks vajaliku materiaalse vara olemasolu jms.

Lõige 5 sätestab eelneva lõike alusel taotluse rahuldamata jätmise otsuse taotlejale edastamise viisi ja tähtaja.

Rakendusüksus edastab taotlejale taotluse rahuldamata jätmise otsuse digitaalselt allkirjastatuna 10 tööpäeva jooksul alates otsuse vastuvõtmisest. Kõik otsused edastatakse rakendusüksuse e-teeninduse kaudu.

Eelnõu § 17 kirjeldab hindamiskomisjoni moodustamise põhimõtteid.

Lõige 1 sätestab, et hindamiskomisjoni moodustab rakendusüksus ja selle koosseis tuleb eelnevalt kooskõlastada rakendusasutusega. Hindamiskomisjoni peab kuuluma vähemalt üks rakendusasutuse esindaja, üks rakendusüksuse esindaja ja üks loomemajanduse valdkonna ekspert. Hindamiskomisjoni koosseis esitatakse rakendusasutusele kooskõlastamiseks e-kirja teel enne taotluste esitamise tähtpäeva saabumist. Hindamiskomisjoni koosseis avalikustatakse rakendusüksuse veebilehel.

Lõige 2 määratleb taotluste hindamise ekspertide kaasamise põhimõtted.

Kuigi ekspertide kaasamise vajadus võib selguda alles pärast taotlusvooru lõpptähtpäeva ja/või taotluste läbivaatamise käigus, on voorulise taotlemise puhul soovitatav otsustada ekspertide kaasamine juba taotlusvooru planeerimise käigus. Järgimaks võrdse kohtlemise

printsipi peaksid kõikide taotluste hinnangud sisaldama voorulise taotlemise korral ka eksperdi hinnangut. Ekspert lähtub hinnangute andmisel kehtivast hindamismetoodikast. Kaasatavad eksperdid kooskõlastab rakendusüksus eelnevalt rakendusasutusega. Taotlust hinnanud eksperdi andmeid taotlejale ja toetuse saajale ei avalikustata.

Lõige 3 viitab, et hindamiskomisjoni liikmed ja eksperdid peavad kooskõlas korruptsioonivastase seaduse ja HMSiga deklareerima oma erapooletust ja sõltumatust. Erapooletuse nõue rakendub kõikidele rakendusasutuste ja rakendusüksuste ametnikele, töötajatele ning võlaõigusliku lepingu alusel töö tegijatele, kes osalevad taotluse nõuetele vastavuse ja hindamise protsessis, sõltumata töösuhte vormist, sest nad osalevad haldusakti andmise menetluses ja rakendusüksus tegutseb, sealhulgas eraõiguslikus vormis, toetuse andmise menetluses haldusorganina. Taotluse menetleja tuleb taandada HMS § 10 alusel. Ametnik peab vastavalt avaliku teenistuse seaduse § 51 lõikele 2 täitma oma teenistusülesandeid erapooletult. Erapooletus ei ole tagatud ka siis, kui taotleja ja taotluse menetleja on seotud isikud korruptsioonivastase seaduse § 7 tähenduses.

Lõikes 4 on sätestatud tähtaeg, mille jooksul peab taotleja eksperdi küsimustele vastama.

Juhul kui eksperdil tekib taotluse hindamise käigus küsimusi, millele ei ole taotluses sisalduvatest andmetest ja dokumentidest või avalikest allikatest võimalik vastuseid leida, edastab ekspert oma küsimused taotlejale rakendusüksuse kaudu. Rakendusüksus annab taotlejale nendele vastamiseks aega kuni 10 tööpäeva. Sellisel juhul pikeneb taotluse menetlemise tähtaeg vastamiseks kulunud aja võrra.

Eelnõu § 18 sätestab taotluste hindamise, valikukriteeriumid ja valiku korra.

Lõige 1 nimetab valikukriteeriumid ja nende osakaalud, mille alusel toimub nõuetele vastavaks tunnistatud taotluste hindamine hindedkaalade alusel. Iga valikukriteerium koosneb omakorda kahest või enamast alakriteeriumist.

Esimese valikukriteeriumi raames hinnatakse projekti olulisust lähtuvalt meetme eesmärkidest, projekti eesmärkide vastavust meetme eesmärkidele ning projekti panust meetme eesmärkide täitmisesse, sh meetme väljundnäitajate saavutamisse. Lisaks hinnatakse projekti prognoositavate tulemuste ulatust ja realistlikkust ning projekti tulemuste kestlikkust pärast projekti lõppu.

Teise valikukriteeriumi raames hinnatakse projekti eesmärgipüstituse kvaliteeti, sh eesmärkide põhjendatust ja selgust, probleemi, kitsaskoha või kasutamata arenguvõimaluse olemasolu ning eesmärkide täitmise hindamise ja mõõtmise võimalikkust, projekti raames kavandatud tegevuste põhjendatust ja sidusust eesmärkide, tulemuste ning väljunditega, tegevuste vajalikkust ja uudsust, ajakava realistlikkust, ressursiplaneerimise kvaliteeti, finantsplaneerimise kvaliteeti ning riskihaldamise kvaliteeti.

Kolmanda valikukriteeriumi raames hinnatakse projekti tegevuste, tulemuste ja eesmärkide vastavust toetuse mahule ehk siis planeeritud eelarve realistlikkust ja mõistlikkust (sh kuluefektiivsust). Taotlusest peab selguma, milliste arvutuste ja hinnangute alusel on eelarve kokku pandud. Üheks eesmärgiks on vältida tühikoormust ehk selliste projektide toetamist, mis viidaks ellu samas ulatuses ja sama ajaperioodi vältel ka ilma toetuseta. Teisalt peab olema võimalik hinnata taotleja võimekust täiendavate püsikulude rahastamiseks.

Neljanda valikukriteeriumi raames hinnatakse taotleja finants-, organisatoorset ja projekti-juhtimise võimekust (mh projekti ellu viivate töötajate kompetents, vajamineva ajaressursi olemasolu, sarnaste projektide elluviimise kogemus, projekti teostamiseks vajaliku taristu ja finantsiliste vahendite olemasolu, projektiga saavutatud tulemuste rakendamiseks vajaliku kompetentsi olemasolu).

Lõikes 2 viidatud määruse kohaselt võib projektide valimine toimuda kas lävendi või paremusjärjestuse alusel või seatakse lävendile vastanud projektid veel omakorda pingerritta. Lävend võib olla seatud näiteks valikukriteeriumi miinimumnõudena või valikukriteeriumi hindepunkti lävendina. Projektide valimine saab toimuda taotluste rahastamise eelarve mahu piires valimistulemusele tuginedes.

Projektide valimine ehk hindamine viiakse läbi rakendusüksuse kinnitatud ja eelnevalt rakendusasutusega kooskõlastatud hindamismetoodika järgi. Eelnõu §-s 6 nimetatud tegevussuundade lõikes kehtestatakse eraldi hindamismetoodikad, kuna vastavate projektide eesmärgid, tegevus- ja eelarvemahud, sihtgrupi suurused ja toetuse taotlejad on erinevad. Erinevad hindamismetoodikad lähtuvad eelnõu § 18 lõikes 1 toodud valikukriteeriumidest ja nende osakaaludest ning alakriteeriumid arvestavad erinevate tegevussuundade projektide eripärasid.

Hindamismetoodikad tehakse kättesaadavaks rakendusüksuse veebilehel hiljemalt taotluste vastuvõtmise alguskuupäeval või taotlusvooru väljakuulutamise päeval.

Lõiked 3 ja 4 kirjeldavad hindamismetoodikat.

Projekte hinnatakse skaalal 0-4 valikukriteeriumide ja nende alakriteeriumide lõikes. Juhul kui hindamismetoodika näeb nii ette, võib mõne valikukriteeriumi või selle alakriteeriumi osas kasutada ainult hindeid 0 ja 4. Iga valikukriteeriumi hinne on selle alakriteeriumide kaalutud keskmine hinne. Taotluse koondhinne on valikukriteeriumide kaalutud keskmine hinne. Taotluse koondhinne ja valikukriteeriumide hinded arvutatakse täpsusega kaks kohta peale koma.

Voorulise taotlemise korral moodustatakse projektide koondhinnete alusel taotluste paremusjärjestus ehk pingerida, mille alusel toimub taotluste rahuldamine taotlusvooru eelarve ulatuses.

Lõikes 5 on nimetatud põhimõtted, mille alusel tehakse valikuid voorulise taotlemise korral taotlusvoorus võrdse koondhinde saanud projektide hulgast. Hindamise tulemusena võrdse koondhinde saanud ja pingereas sama kohta jagavate projektide osas vaadatakse esmalt seda, millisel projektil on suurem omafinantseeringu määr. Suurem omafinantseeringu määr peegeldab taotleja suutlikkust ja valmisolekut projekti elluviimisesse rohkem omavahendeid või kaasfinantseerijaid kaasata ning valmidust võtta seeläbi ka suuremat vastutust projekti tulemuste saavutamiseks. Lisaks võib suurem omavahendite kaasamine muuta projekti elluviimist ka kuluefektiivsemaks.

Juhul kui ka projektide omafinantseeringu määr on võrdne, eelistatakse taotlust, millel on ulatuslikum ja kestvam mõju ehk siis mille mõjukriteeriumi hinne on kõrgem.

Eelnõu § 19 sätestab taotluse rahuldamise tingimused ja korra.

Taotlus rahuldatakse juhul, kui taotleja, partner ja taotlus vastavad eelnõus nimetatud nõuetele ning taotlus kuulub hindamistulemuse põhjal rahuldamisele.

Lõikes 1 on sätestatud tähtajad, mille jooksul rakendusüksus teeb taotluse rahuldamise või taotluse rahuldamata jätmise otsused. Taotluse menetlusaeg algab sõltuvalt taotluse esitamise viisist kas taotlusvooru sulgemise tähtpäevast (voorulise taotlemise puhul) või taotluse registreerimise kuupäevast (jooksva taotlemise korral) ning lõpeb taotluse osas otsuse tegemisega. Taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse teeb rakendusüksus voorulise taotlemise korral 42 tööpäeva jooksul taotlusvooru sulgemise tähtpäevast arvates ja jooksva taotlemise puhul 30 tööpäeva jooksul taotluse registreerimisest arvates. Jooksva taotlemise korral võib taotluse menetlusaeg ja seega ka otsuse tegemine pikeneda 5 kuni 10 tööpäeva võrra juhul, kui taotluses esinesid puudused ja rakendusüksus on andnud tähtaja nende kõrvaldamiseks või taotleja peab tähtajaks esitama lisateavet. Kui taotletav toetus kvalifitseerub riigiabi loa alusel antavaks toetuseks, sõltub otsuse tegemise tähtaeg muuhulgas Euroopa Komisjoni poolt riigiabi teatise menetlemisele kuluvast ajast ning otsuse tegemise tähtaeg pikeneb selle võrra.

Juhul kui taotleja, partner või taotlus tunnistatakse nõuetele mittevastavaks, ei toimu taotluse sisulist hindamist ja taotluse rahuldamata jätmise otsus tehakse 10 tööpäeva jooksul taotluse esitamisest arvates.

Lõige 2 sätestab miinimumhinded taotluste hindamisel.

TRO saab teha ainult nende nõuetele vastavaks tunnistatud taotluste osas, mille koondhinne on 2,50 punkti või rohkem ja mille iga valikukriteerium on saanud hindeks 2,00 punkti või rohkem.

Lõikes 3 on kirjeldatud taotluse rahuldamise põhimõtted voorulise taotlemise puhul.

Voorulise taotlemise puhul on taotluste rahuldamise aluseks lisaks lõikes 2 kirjeldatud põhimõtetele ka nende paremusjärjestus ehk pingerida. Taotlused kuuluvad rahuldamisele järjekorras, mis on moodustatud koondhinnete alusel. Juhul kui lõikes 2 nimetatud nõuetele vastavate taotluste rahaline maht on suurem kui taotlusvooru eelarve, jäävad pingereas viimased taotlused rahuldamata. Rakendusüksus võib sellisel juhul kaaluda taotlusvooru eelarve suurendamist, kooskõlastades selle rakendusasutusega, või teha ettepaneku taotlus(t)e osaliseks või kõrvaltingimusega rahuldamiseks.

Lõige 4 annab ülevaate, mida sisaldab TRO. Viidatud määruse § 8 lõikes 4 sätestatakse täpsemalt, millist teavet peab TRO sisaldama, arvestades toetuse andmise menetlust ja HMSis sätestatud haldusakti koostamise nõudeid. TROs märgitakse toetuse saaja kohustused, mis on STSis või mõnes muus õigusaktis. Üldaktis sisalduvad kohustused rakenduvad vaid läbi üksikotsuse ehk eelnõu tähenduses läbi TRO.

TROga määratakse kindlaks ka see, kas toetus makstakse välja pärast kulude abikõlblikkuse tingimuste täitmist tegelike kulude alusel või pärast väljamaksetingimuste täitmist mõne kulude lihtsustatud hüvitamisviisi alusel. Ettemakse saamise võimaldamine ei pea olema TROga kinnitatud, sest ettemakse tegemise otsuse võib teha jooksvalt projekti elluviimise käigus.

TROs tuleb ühtlasi märkida maksetaotlusega esitatavad dokumendid ja muu teave ning projekti elluviimist kajastavate aruannete esitamise kord. Edastamise korra juures tuleb täpsustada, millist teavet esitatakse läbi registri, kui toetuse saaja on kohustatud või nõustunud vahetama teavet läbi registri, või sealjuures või millisel juhul tuleb teave esitada kirjalikult või elektrooniliselt.

Selleks et toetuse saaja oleks juba TRO saamisel teadlik toetuse kasutamisega seotud nõuete ja kohustuste eiramisega seotud tagajärgedest, märgitakse TROs ka maksete peatamise, TRO kehtetuks tunnistamise ja finantskorrektsiooni alused.

Kui on isikul õigus esitada HMSi tähenduses vaie, tuleb TROs tulenevalt HMS §-st 57 märkida teave otsuse vaidlustamise koha, tähtaja ja korra kohta, kui taotlejal on vaide esitamise õigus koos otsuse tegija andmetega.

TROs võib kirjeldada ka muud teavet, nt indikatiivset toetuse maksmise ajakava, mis aitab rakendusüksusel hinnata projekti edenemist ja seeläbi tuvastada projektis ilmnevaid probleeme.

Toetuse saamine on tingimuslik. Toetuse saamiseks on nõudmisel vaja tõendada, et TROs kirjeldatud toetuse maksete aluseks olevad toetatavad tegevused on tehtud ja makstud nõutud ajal ning projekti väljundid ja tulemus on saavutatud. Toetuse andmise tingimuslikkus välistab toetuse saaja õiguspärase ootuse TROga määratud toetusele. Projekti tulemuste mittesaavutamine või tegevuste tehtuse ja makstuse mittetõendatavus võib tähendada toetuse saaja kohustuste osalist või täielikku täitmata jätmist ehk

kokkuvõttes kulude mitteabikõlblikkust, mille tagajärjeks võib olla finantskorrektsioon. Korrektsiooni tegemisel rakendatakse proportsionaalsuse põhimõtet ehk korrektsiooni suurus sõltub tulemuste mittedaavutamise proportsioonist kavandatud projekti väljundite ja tulemuste mahusse ning objektiivsetest asjaoludest.

Lõige 5 sätestab, et TRO lahutamatuks osaks on toetuse taotlus ja ühtlasi selles sisalduv teave. Taotluse menetlemisel võib taotlejalt olla küsitud täpsustusi eraldiseisva selgitusena või palutud esialgset taotlust korrigeerida – igal juhul on TRO aluseks taotlus, sh täpsustatud sõnastuses. Juhul kui TROs ei peeta otstarbekaks taotluses sisalduvat teavet üle kirjutada, tuleb otsuses väga selgelt viidata kohale, kust on taotluses võimalik vastav teave leida.

Lõiked 6 ja 7 sätestavad rakendusüksusele juhul, kui toetus on käsitletav eelnõu § 1 lõikes 3 või 4 nimetatud abina, konkurentsiseadusest tuleneva täiendava kohustuse märkida TROs, et tegemist on vastavalt kas VTA või grupierandiga hõlmatud abiga, ning viidata vastavale õigusaktile, mille alusel toetust antakse.

Lõige 8 sätestab, et kui abi antakse eelnõu § 1 lõikes 5 nimetatud riigiabina, ei tohi TROd teha enne, kui Euroopa Komisjon on teinud või kui loetakse, et ta on teinud riigiabi andmise kohta lubava otsuse. Pärast lubava otsuse tegemist teatise kohta tuleb abi andjal ehk rakendusüksusel vastav teave ka TROs märkida.

Eelnõu § 20 sätestab taotluse rahuldamata jätmise tingimused ja korra.

Lõikes 1 on lisaks eelnõus sätestatud toodud ka viited taotluste menetlemise määruse § 8 lõigetele 2 ja 3, mille alusel jäetakse taotlus rahuldamata. Taotluse rahuldamata jätmise otsus tehakse ka juhul, kui taotleja, partner või taotlus ei vasta kas või ühele neile esitatud nõudele (vt seletuskirjast eelnõu §-de 10 ja 12 selgitusi).

Lisaks eelnevale jäetakse taotlus rahuldamata ka juhul, kui taotleja või partner mõjutab taotluse menetlemist pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil, taotleja ei võimalda teha enda ja partneri juures või kavandatavate tegevuste elluviimise asukohas STS § 21 lõike 7 tähenduses taotluse nõuetele vastavuse kontrolli, taotlus ei ületa hindamistulemuste põhjal lävendit või ei vasta sellele, taotluste rahastamise eelarve mahu tõttu ei ole võimalik projekti toetada või taotleja ei ole nõus taotluse osalise rahuldamise ettepanekuga toetuse vähendamise või projektis kavandatud toetatavate tegevuste muutmise kohta.

Lõike 2 kohaselt võib rakendusüksus jätta taotluse rahuldamata ka siis, kui taotluses esitatud ja taotluse menetlemisel kogutud teavet tervikuna hinnates ilmneb, et projekti eesmärgid on saavutatavad ilma toetuseta. Näiteks võib menetlemise käigus kogutud lisateabe põhjal selguda, et taotlejal on võimalik projekt ellu viia ja samad eesmärgid saavutada alternatiivsete rahaliste vahenditega või taotleja oleks teostanud projekti ka ilma toetuseta.

Lõige 3 sätestab tingimused juhaks, kui esitatud taotluste maht ületab meetme eelarve vaba jäägi. Kõigepealt kaalutakse taotluse osalist rahuldamist. Kui see ei ole võimalik põhjusel, et taotleja ei ole nõus taotluse osalise rahuldamise ettepanekuga vähendada toetust või muuta projektis kavandatud toetatavaid tegevusi, tehakse nende taotluste osas, mille rahastamine ei mahu voorulise taotlemise puhul paremusjärjestuse alusel ja jooksva taotlemise puhul esitamise järjekorra alusel eelarve vabasse jääki, taotluse rahuldamata jätmise otsus.

Lõige 4 annab viite taotluste menetlemise määruse § 8 lõikele 5, mis sätestab nõuded taotluse rahuldamata jätmise otsuses sisalduvale teabele.

Taotluse rahuldamata jätmise otsuses tuleb märkida otsuse tegemise kuupäev, taotleja nimi, aadress ja registrikood, projekti nimetus, otsuse põhjendus kooskõlas STS § 21 lõikega 5, selgitus otsuse vaidlustamise, tähtaja ja korra kohta, otsuse tegija andmed ja muu vajalik teave.

Ühtlasi tuleb taotluse rahuldamata jätmise otsust põhjendada. Vastavalt HMSile tuleb soodustava haldusakti andmisest keeldumist kirjalikult põhjendada, märkides selles õigusliku aluse ja otsuse tegemiseks õigusliku aluse suhtes relevantseid faktilised asjaolud. STS § 21 lõike 5 kohaselt ei pea rahuldamata jätmise otsuse motiveerimisel projekti koondhinnet ega hindajate antud hinnanguid ja kaalutlusi täiendavalt põhjendada, kui projekti hinnatakse ja valitakse avalikustatud valikukriteeriumide ja -metoodika kohaselt. Kui nõuetele vastavate projektide vahel valiku tegemisel kohaldatavaid valikukriteeriume ja -metoodikat ei ole faktiliselt avalikustatud või avalikustatud kriteeriumid ja nende rakendamise metoodika ei ole piisavalt läbipaistvad, ei pruugi STSis sätestatud põhjendamise erand kohalduda ning otsuses tuleb esitada põhjendused ja kaalutlused, mille põhjal on jälgitav otsusele jõudmine ning tekib veendumus, et otsuse tegemisel on otsustamisel asjassepuutuvaid asjaolusid hinnatud ja kaalutud. Kui taotlus jäetakse rahuldamata vastavuskontrolli etapis, siis STS § 21 lõige 5 ei kohaldu ja otsuses tuleb alati nimetada, milline nõue ei ole täidetud, ja kirjeldada, kuidas leiti, et nõue ei ole täidetud.

Kuivõrd igal isikul on õigus tutvuda tema kohta koostatud andmetega, on taotlejal eelnevast olenemata õigus tutvuda tema taotluse kohta koostatud dokumenteeritud teabega ja saada sellest väljavõtteid. Taotlejal ei ole siiski õigus näha andmeid, mis ei ole temaga seotud ja millele juurdepääs on piiratud, näiteks seda, millise hinnangu konkreetne hindamiskomisjoni liige andis. Kuid vastav teave esitatakse taotlejale tema algatusel ehk tema poolt esitatava teabenõude alusel, välja arvatud juhul, kui tegemist on otsuse põhjendamise kohustusega, mil haldusorgan peab ise tegutsema.

Eelnõu § 21 sätestab taotluse osalise või kõrvaltingimusega rahuldamise.

Lõige 1 ja 2 käsitlevad taotluse osalist ja kõrvaltingimusega rahuldamist. Viidatud taotluste menetlemise määruse § 9 lõige 1 täpsustab, et taotluse osaline rahuldamine tähendab, et mõnda algse taotluse põhiesemeks olevat asjaolu, näiteks toetuse summat, projekti tegevusi

ja tulemusi, ei toetata algses taotluses nimetatud ulatuses või kujul. Osaline TRO tehakse taotlejaga eelnevalt kooskõlastatult ning selles fikseeritakse, millises ulatuses taotlus rahuldatakse.

Eelnõus on taotluse menetlejale sätestatud taotluse osalise rahuldamise õigus. Muutmissetepanek on põhjendatud näiteks juhul, kui projekti tegevused on liiga toretsevad või pole need taotletavas mahus sobivad, vajalikud või piisavalt tõhusad ning kui taotluses nimetatud asjaolu muutmise tulemusel on projekti mõju meetme või selle tegevuse tulemusse põhjendatum. Muutmissetepanek võib olla ajendatud ka asjaolust, et taotluste rahuldamiseks kavandatud eelarve ei võimalda taotletud toetuse summat täielikult katta. Sellisel juhul pakutakse taotlejale võimalust kaaluda, kas ta on nõus viima projekti ellu ka väiksema toetussummaga või vajadusel projekti muutma. Muudatusettepaneku tegemisel on otsustajal kohustus taotleja ära kuulata. Juhul kui taotleja on nõus projekti muutma, tuleb taotluse menetlejal veenduda, et muudetud taotlus vastab nõuetele ja valikukriteeriumidele – selleks võib olla vajalik kontrollida nõuetele vastavust ning muudetud mahus projekti vastavalt projektide valikukriteeriumidele ja -metoodikale uuesti hinnata. Saadud hindamistulemuse põhjal (koht pingereas, lävendile vastamine või selle ületamine) selgub, kas projekti saab toetada. Kui taotleja ei ole nõus projekti muutma ehk kokkulepet ei saavutata, jäetakse taotlus rahuldamata.

Lõige 3 sätestab, et kooskõlas HMS §-ga 53 võib TRO jõustumine olla tingimuslik. Juhul kui mõni nõue ei ole taotluse menetlemise ajal täidetud ja selle mittetäidetuse ei takista taotluse edasist menetlemist ning kui on tõenäoline, et see nõue on mõistliku aja jooksul ja igal juhul enne projekti lõpetamist täidetav, võib taotluse rahuldada kõrvaltingimusega. Kõrvaltingimuse seadmisel näeb taotluse menetleja ette, mida toetuse saaja peab tegema või millise asjaolu saabumine peab olema tõendatud ja millise aja jooksul. Nõuetekohase kõrvaltingimuse saabumisel vormistatakse sellekohane teave TRO juurde, millega TRO loetakse selle tingimuse suhtes jõustunuks.

Kui TRO jõustumine on tingimuslik, menetletakse taotlust tavalises korras. Erisus on vaid TRO osalises jõustumises ja selles, et STS § 29 lõike 7 kohaselt ei või toetust välja maksta, sealhulgas ettemaksena, enne TRO lõplikku jõustumist.

Lõike 4 kohaselt ei teki toetuse saajal taotluse kõrvaltingimusega rahuldamise otsuse põhjal õigust toetuse maksetele. Makseid saab teha siis, kui toetuse saaja on esitanud rakendusüksusele teabe tingimuse saabumise või täitmise kohta. Toetuse saaja ei pea vastavasisulist teavet esitama juhul, kui rakendusüksus saab selle tuvastada infosüsteemist, registritest või muudest andmeallikatest.

Lõikes 5 sätestatakse taotluse osalise või kõrvaltingimusega rahuldamise otsuse vormistamise kord. Otsus vormistatakse lähtudes eelnõu § 20 lõikest 4.

6. peatükk

Taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamine

6. peatükk määratleb TRO muutmise ja kehtetuks tunnistamise põhimõtted.

Eelnõu §-s 22 sätestatakse TRO muutmisega seonduvad tingimused.

Lõige 1 sätestab, millistel tingimustel saab TROd muuta. Lõikes 1 viidatud määruse §-de 10 ja 11 kohaselt on TROd võimalik muuta nii rakendusüksuse kui ka toetuse saaja algatusel.

Rakendusüksus peab iga teavet hindama, sest sõltumata toetuse saaja taotluse sõnastusest võib teave olla käsitletav sisuliselt TRO muutmise avalduse või teatena. Kui sisuliselt on tegemist olukorraga, kus otsust peaks muutma otsusega, tuleb rakendusüksusel otsustada, kas muuta TROd või mitte.

TRO muutmise toimub reeglina toetuse saaja algatusel, näiteks juhul, kui toetuse saaja peab möödapääsmatuks muuta TRO aluseks olevat projekti. Muutmise võimaldamine on sobiv ja vajalik, sest toetuse taotlemisel ei pruugita kõiki tulemuse saavutamiseks vajaminevaid tegevusi või tegevuste ulatust ette näha. Seega ei ole põhjendatud nõuda algsest kavandatud tegevusplaanist detailselt ja jäigalt kinnihoidmist. Kui TRO muutmise seisneb väljundite vähendamises, peaks vähenema ka toetuse maht. Samuti peaks nii toimima siis, kui vähendatakse projekti tulemusnäitajaid, millisel juhul on tegemist taotluse rahuldamisotsuse osalise kehtetuks tunnistamisega. Kui tegemist on eelnõu § 1 lõigetes 3, 4 või 5 nimetatud abi andmisega, tuleb tegevuste muutmise võimaldamisel lisaks jälgida, kas see on võimalik ka Euroopa Liidu õiguses sätestatud reeglistiku kohaselt.

Taotluste menetlemise määruse § 10 lõike 2 kohaselt peab TROd muutma otsusega juhul, kui muudetakse:

- 1) toetatavat tegevust või selle ulatust või jäetakse tegevus ära või lisatakse täiendav tegevus;
- 2) toetatava tegevusega saavutatavat väljundnäitajat või selle sihttaset;
- 3) projekti tulemusnäitaja sihttaset;
- 4) projekti abikõlblike kulude kogumahtu või toetuse osakaalu abikõlblikest kuludest;
- 5) projekti abikõlblikkuse perioodi;
- 6) kulude hüvitamise korda, kui korra muutmise seisneb tegelike ja tasutud kulude alusel või kulude lihtsustatud hüvitamisviiside alusel toetuse maksmisel või
- 7) eelnõu kohaselt TROs nimetatud muud asjaolu.

Otsusega tuleb muuta kõiki eelpool nimetatud asjaolusid, sealjuures võib esineda muutmise vajadus ühe või mitme punkti alusel. Projekti tulemusnäitaja sihttase võib väheneda, kuid selle vähenemine peab käima käsikäes väljundnäitaja ja toetuse vähenemisega (nt tegelikult teenindatud inkubantide arv osutub esialgu planeeritust väiksemaks; toimunud koolituste ja messikülastuste arv ning nendel osalenud kasusaajate hulk osutuvad planeeritust

väiksemaks; rajatav taristu või soetatav tehnoloogia võimaldab võrreldes algset kavandatuga teenindada oluliselt väiksemat hulka ettevõtjaid jms). Oluline on saavutada rakenduskava tulemused ehk täpsemalt prioriteetse suuna väljundnäitajate sihttasemed, mis väljenduvad täpsemalt meetmete nimekirjas nimetatud meetme tegevuse väljundnäitaja sihttasemes. Kui prioriteetse suuna väljundnäitajate sihttasemeid ei saavutata, võib Euroopa Komisjon vähendada, arvestades objektiivseid asjaolusid, rakenduskavale määratud Euroopa Liidu osalust vastava prioriteetse suuna raames. Tulenevalt rakenduskava sekkumisloogikast tuleb arvestada, et rakenduskava tulemusreservi saab võtta prioriteetses suunas kasutusele, kui prioriteetse suuna väljundnäitajate sihttaseme on saavutatud. Prioriteetse suuna väljundnäitajate sihttaseme saavutamine sõltub aga meetme tegevuse väljundnäitajate sihttaseme saavutamisest ning viimane projekti tulemusnäitaja sihttaseme saavutamisest. Seega peab projektile toetuse andmine olema kooskõlas ehk proportsionaalne meetme tegevuse tulemuste saavutamise maksumusega, millist põhimõtet rakendab rakendusüksus kaalutusõiguse alusel nii TRO kui ka selle muutmiseotsuse tegemisel.

Muude asjaolude ilmnemisel, mis ei ole nimetatud lõikes 2 ega määratud TRO esemeks eelnõuga, teavitab toetuse saaja rakendusüksust muudatusest viivitamatult kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. See nõue on kooskõlas STS § 24 punktiga 8, mille kohaselt peab toetuse saaja teavitama rakendusüksust viivitamata kirjalikult või kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis taotluses esitatud või projektiga seotud andmete muutumisest, projekti elluviimist takistavast asjaolust, sealhulgas pankrotimenetlusest, likvideerimismenetlusest, projekti odavnemisest või kallinemisest ning projektiga seotud vara üleandmisest teisele isikule või asutusele.

Taotluste menetlemise määruse § 11 lõike 1 kohaselt on võimalik toetuse summat suurendada, kui see on põhjendatud ja projektide rahastamise eelarve jääk seda võimaldab. Toetuse summa suurendamisel peab rakendusüksus hindama sellise muutmise põhjendatust läbi vajalikkuse ja otstarbekuse, lähtudes eelnõu § 18 lõikes 1 sätestatud projektide valikukriteeriumidest. Vajadusel kaasatakse hindamisse ka eksperte või kutsutakse kokku hindamiskomisjon.

Muutuda ei tohi projekti eesmärk ja projekti tegevustega saavutatav tulemusnäitaja. Kui tahetakse muuta projekti algset eesmärki ja tulemusnäitajat, on tegemist sisuliselt uue projektiga ja selline projekt peaks uuesti konkureerima uues taotlusvoorus või esitatama uuesti jooksvalt.

Lõige 2 toob eraldi välja projekti eelarve muudatused, nende ulatuse ja muud tingimused, mille puhul toetuse saaja ei pea esitama avaldust TRO muutmiseks ning rakendusüksus ei tee ka vastavasisulist otsust. Projekti eelarve on taotluse lahutamatu osa ning TROga kinnitatakse muuhulgas projekti tegevuskava ja eelarve. Taotluse koostamise hetkel ei ole võimalik detailselt ette näha kõiki kulusid ja nende suurust, mis kaasnevad planeeritavate tegevuste elluviimisega kogu projektiperioodi vältel. Vastavalt eelnõu § 8 lõigetele 3, 4 ja 5 võib projekti abikõlblikkuse perioodi kestus olla 12 kuni 36 kuud. Nimetatud ajavahemiku

vältel võivad planeeritud tegevused ja kulud täpsustuda ning seetõttu on aktsepteeritav iga kuni 20% muutus eelarverea lõikes ilma, et toetuse saaja peaks esitama TRO muutmise avalduse ja rakendusüksus vastavad muudatused otsusega kinnitama. Käesolevas lõikes nimetatud muudatusi on võimalik aktsepteerida tingimusel, et projekti abikõlblike kulude kogumaht ja toetuse osakaal ei muutu. Lisaks peab toetuse saaja teavitama rakendusüksust planeeritavatest muudatustest kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis enne nende tegemist.

Lõige 3 sätestab perioodi, mille jooksul on võimalik TROd muuta.

TROd saab muuta, kuni see ei ole kehtivust kaotanud. Arvestades, et TRO alusel tekib toetuse saajal õigus toetusele, siis tulenevalt HMS § 61 lõikes 2 sätestatud alternatiivist, mille kohaselt haldusakt kehtib kuni haldusaktiga antud õiguse lõpliku realiseerimiseni, kaotab TRO kehtivuse, kui toetus on abikõlblike kulude katteks välja makstud, sh loetakse ettemakse abikõlblike kulude katteks kasutatuks, ja projekti lõpparuanne rakendusüksuse poolt heaks kiidetud.

Lõige 4 sätestab muudatused, mille osas on asjakohane rakendada neile hinnangu andmiseks samu põhimõtteid kui esialgse taotluse hindamisel. Juhul kui toetuse saaja soovib muuta TROga kinnitatud toetatavat tegevust või selle ulatust, jätta mõne tegevuse ära või lisada täiendava tegevuse, muuta toetatava tegevusega saavutatavat väljundnäitajat või selle sihttasest või muuta projekti tulemusnäitaja sihttasest, muuta projekti abikõlblike kulude kogumahtu või toetuse osakaalu abikõlblikest kuludest, on rakendusüksusel võimalus hinnata vastavate muudatuste asjakohasust ja vajalikkust eelnõu § 18 lõikes 1 sätestatud projektide valikukriteeriumide alusel. Rakendusüksus hindab, kas muutunud asjaoludega projekti on võimalik TROs kinnitatud määral toetada. Vajadusel kaasatakse hindamisse ka eksperte või kutsutakse kokku hindamiskomisjon.

Lõige 5 sätestab, et rakendusüksus võib keelduda otsuse muutmisest või lõikes 2 nimetatud juhul muudatuste aktsepteerimisest STS § 22 lõike 3 punkti 4 alusel, kui muutunud asjaolude tõttu ei ole projekt kooskõlas eelnõuga, soovitud muudatuse korral on oodatavate tulemuste saavutamine kaheldav või projekti tegevuste lõpetamine projekti abikõlblikkuse perioodi jooksul ei ole tõenäoline. Sellisel juhul toetuse saaja avaldust TRO muutmiseks ei rahuldata ja toetuse saajal ei ole toetuse kasutamist ette nähtud tingimustel võimalik jätkata ning TRO tunnistatakse täielikult või osaliselt kehtetuks.

Lõiked 6 ja 7 sätestavad TRO muutmise avalduse läbivaatamise tähtaja ja TRO muutmise otsuse jõustumise ajavahemiku. Toetuse saaja peab viivitamatult teavitama rakendusüksust projekti muudatustest nende ilmnemisel kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis ning esitama taotluste menetlemise määruse § 10 lõikes 2 nimetatud muudatuste korral avalduse TRO muutmiseks. Rakendusüksus menetleb vastavat avaldust kuni 20 tööpäeva ja reeglina jõustuvad muudatused TRO muutmise otsuse tegemise kuupäeval. TRO muutmise otsuse võib jõustada varasema kuupäevaga kui rakendusüksuse poolt vastava otsuse tegemise kuupäev juhul, kui see aitab kaasa projekti tegevuskava katkematu elluviimisele ja

tulemusnäitajate saavutamisele. TRO muutmise otsuse jõustumise kuupäev ei saa olla varasem kui TRO muutmise avalduse rakendusüksusele esitamise kuupäev.

Eelnõu § 23 sätestab TRO kehtetuks tunnistamise alused.

Lõikes 1 viidatakse STS § 22 lõikele 3 ja § 47 lõikes 3 toodud alustele. TRO tunnistatakse täielikult või osaliselt kehtetuks, kui ilmneb asjaolu, mille korral taotlust ei oleks rahuldatud või taotlus oleks osaliselt rahuldatud, taotlemisel või projekti elluviimisel on teadlikult esitatud ebaõiget või mittetäielikku teavet või teave on jäetud teadlikult esitamata, kõrvaltingimusega TRO korral kõrvaltingimus ei saabu või ei suudeta seda täita, toetuse saaja avaldust TRO muutmiseks ei rahuldata ja toetuse kasutamist ei ole ette nähtud tingimustel võimalik jätkata ning toetuse saaja esitab avalduse toetuse kasutamisest loobumise kohta.

Lisaks tunnistatakse kogu TRO kehtetuks, kui see tühistatakse finantskorrektsiooni otsusega (edaspidi *FKO*).

TRO kehtetuks tunnistamisel peab järgima proportsionaalsuse ja ärakuulamise nõudeid, kuid arvestusega, et TRO ei tohiks jääda kehtima selliselt, et see oleks vastuolus eelnõus sätestatuga. Tahtlikult valeandmete esitamise avastamisel tolerants puudub, mis tähendab, et sellise asjaolu avastamisel tuleb TRO kehtetuks tunnistada.

TRO kehtetuks tunnistamise ja FKO tegemise vahe seisneb selles, et kehtetuks tunnistatakse siis, kui taotlust ei oleks pidanud rahuldama või pärast TRO tegemist ilmneb asjaolu, mille tulemusel ei ole projekti võimalik või vajalik esialgu kavandatud mahus või viisil ellu viia, sh kui toetuse saaja ei taha enam projektile toetust. Kehtetuks tunnistamisega ei ole tegemist siis, kui toetuse kasutamise tingimuste, nõuete või kohustuste rikkumise tõttu tehakse FKO. Siiski on nendel otsustel ühine tagajärg – saadavat toetust vähendatakse kuni nullini. Kui on selge, et toetust ei kasutata ära algses TROs nimetatud mahus, vormistatakse pigem otsuse muutmise otsus, kuid võib vormistada ka osaliselt kehtetuks tunnistamise otsuse. Kui algse TROga määratud toetus jääb eeldatavasti kasutamata, tuleks TROga määratud toetuse summat selle võrra vähendada juba projekti elluviimise ajal. Nii saab ühes projektis kasutamata jääva toetuse määrata teisele projektile. **Lõige 2** sätestab, et TRO kehtetuks tunnistamise tõttu tuleb õigusliku aluseta saadud toetus toetuse saajal rakendusüksusele tagastada vastavalt toetuse tagasimaksmise korrale. TRO kehtetuks tunnistamise otsusega kohustatakse toetuse saajat tagastama ka aluseta saadud toetus.

Lõikes 3 sätestatakse täiendavad asjaolud, mille ilmnemisel on rakendusüksusel õigus tunnistada TRO osaliselt või täielikult kehtetuks. Sellisteks asjaoludeks on olukord, kus toetuse saaja ei ole TROs määratud tähtaja jooksul alustanud toetuse kasutamist või ei täida TROs sätestatud või ei kasuta toetust ette nähtud tingimustel või ei ole projekti ühe aruandlusperioodi jooksul projekti tegevusi ellu viinud või projekti tegevusi ei ole võimalik lõpetada 31. augustiks 2023. a.

7. peatükk

Aruannete esitamine ja toetuse maksmise tingimused

7. peatükk sätestab toetuse kasutamise seotud aruannete esitamise korra, aruannetes kajastatava teabe miinimumnõuded ning toetuse väljamaksmise viisid ja nõuded.

Eelnõu § 24 sätestab toetuse kasutamise seotud aruannete esitamise põhimõtted.

Lõikes 1 sätestatakse projekti vahearuanne ja projekti lõpparuande esitamise kohustus, vahearuanne esitamise sagedus ning lõpparuande esitamise tähtaeg.

Toetuse saaja on kohustatud esitama vahearuanneid projekti abikõlblikkuse perioodi jooksul sagedusega iga kolme kuni kuue kuu möödudes. Aruannete esitamise sagedus ja tähtajad sätestatakse TROs, kusjuures põhjendatud juhtudel võib otsusega ette näha ka aruande sagedasema esitamise korra. Projekti lõpparuande esitab toetuse saaja kahe kuu jooksul projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemisest arvates.

Lõigetes 2 ja 3 kirjeldatakse aruannetes kajastatava teabe miinimumnõudeid ning sätestatakse aruande vormide kehtestamise ja avalikustamise kord.

Eelnõu § 25 sätestab toetuse maksmise tingimused.

Lõikes 1 antakse viide ühendmääruse 3. peatükile, milles on toodud toetuse maksmise üldtingimused ja toetuse väljamaksete regulatsioon toetuse saajale või arve väljastajale. Juhul kui toetuse saaja on maksetaotluses avaldanud soovi, võib rakendusüksus teha maksetaotluse alusel makse otse tarnijale või töövõtjale, keda ühendmäärus nimetab arve väljastajaks. Sellisel juhul peab ka arve väljastajalt olema kinnitus, et viimane on teadlik, et lepingupartneri eest teostab makse kolmas osapool.

Lõige 2 sätestab maksetaotluste menetlemise tähtaja rakendusüksuse poolt juhul, kui toetus makstakse välja tegelike kulude alusel. See tähtaeg hõlmab aega, mis kulub maksetaotluse rakendusüksusele esitamisest kuni toetuse väljamaksmiseni, millega maksetaotluse menetlus lõpeb.

Rakendusüksus võib pikendada maksetaotluse menetlusaega toetuse saajale antava puuduste kõrvaldamiseks kuluva aja võrra. Pikendamine on põhjendatud, kui puudusi ei jõuta ette nähtud menetlusaja jooksul kõrvaldada. Rakendusüksus teavitab lähtuvalt HMS §-st 41 toetuse saajat menetluse pikendamise põhjustest ja ütleb orienteeruva aja, millal maksetaotluse suhtes seisukoht võetakse. Rakendusüksus aktsepteerib väljamaksmise vähemalt 2 tööpäeva enne selle maksetaotluse menetlustähtpäeva.

Samuti sätestatakse nimetatud lõikes, et tegelike kulude alusel toimub toetuse väljamakse toetuse saaja esitatud vahe- või lõpparuande ja maksetaotluse alusel. Aruanded ja makse-

taotlused esitatakse rakendusüksusele e-teeninduse kaudu. Kuna maksetaotlus esitatakse elektrooniliselt, sisestab maksetaotluse struktuuritoetuse registrisse rakendusüksus, kes tagab andmete sisestamise korrektsuse. Registriväliselt esitatud maksetaotluste andmed sisestab registrisse rakendusüksus kümne tööpäeva jooksul vormikohase maksetaotluse saamisest. Maksetaotlus on olemuselt tahteavaldus toetuse väljamaksmiseks ehk see on hõlmatud toetuse maksmise eelduste, sh kulude abikõlblikuks või tulemuste või tegevuste nõuetekohaseks lugemise sooviga. Koos maksetaotlusega tuleb esitada ka nõutud teave ja seda tõendav materjal toetuse maksmise eelduste esinemise kohta. Tõendusmaterjalid loetakse esitatuks ka juhul, kui rakendusüksusel võimaldatakse nendega tutvuda toetuse saaja ja/või partneri juures.

Lõige 3 sätestab tegelike kulude alusel toetuse väljamakse tegemise eeldused. Tegelike kulude alusel toetuse maksmise üheks tingimuseks on, et abikõlblik kulu on tekkinud ja makstud. Toetuse saaja või partner peavad olema kauba ja teenuse juba kätte saanud ning selle eest peab olema tasutud. Juhul kui kulude tekkimist tõendavates algdokumentides sisalduvad ka mitteabikõlblikud kulud, peavad ka need olema tasutud. Vastav nõue on kehtestatud selleks, et tagada projekti eesmärgipärane elluviimine. Maksetaotlus tuleb esitada koos abikõlbliku kulu tekkimist ja maksmist tõendavate dokumentidega. Tõendusdokumendid loetakse esitatuks ka juhul, kui rakendusüksusel võimaldatakse nendega tutvuda toetuse saaja ja/või partneri juures.

Teine eeldus on, et abikõlblik kulu on tekkinud ja selle eest on omafinantseeringu ulatuses makstud. Toetuse saaja või partner on kauba ja teenuse kätte saanud, kuid kulu täielik abikõlblikkus ei ole saanud selle tõttu, et kulud on toetuse saaja poolt täies ulatuses tasumata. Kui kulu tasumine on omafinantseeringu ulatuses tõendatud, võib toetuse välja maksta. Antud põhimõtet saab rakendada maksetaotluse põhiselt, st kulu tasumist omafinantseeringu määra ulatuses võib tõendada erineva kuludokumendi alusel. Antud juhul on toetuse saajal kohustus tõendada toetuse kasutamist nende kulude tasumiseks ehk esitada rakendusüksusele maksmist tõendavad dokumendid kümne kalendripäeva jooksul makse saamisest arvates. Kulu loetakse abikõlblikuks pärast maksmise kohustuse täitmise tõendamist. Palga maksmist tõendavad dokumendid esitatakse rakendusüksusele seitsme tööpäeva jooksul pärast palga maksmisega kaasnevate maksude ja maksete tasumist.

Juhul kui makset taotletakse eelnõu § 6 punktides 1, 2 ja 4 nimetatud tegevuste elluviimisel tekkinud abikõlblikele kuludele, peab olema tõendatud kasusaajate rahaline panus vähemalt poole ulatuses omafinantseeringust. Toetuse saaja esitab tõendusdokumendina krediidasutuse poolt kinnitatud pangakonto väljavõtte.

Lisaks on käesolevas lõikes sätestatud, et enne toetuse väljamaksmist peavad projekti vastavasse aruandlusperioodi kavandatud tegevused olema läbi viidud, vahe- või lõpp-aruanne toetuse saaja poolt esitatud ja rakendusüksuse poolt kinnitatud ning toetuse saajal ja partneril ei tohi olla ajatamata maksu- või maksevõlga riigile, mis koos intressiga on 100 eurot või rohkem.

Lõige 4 sätestab kulude tekkimist tõendavad dokumendid. Kulu tekkimist tõendavateks dokumentideks on majandustehingu toimumist tõendavad raamatupidamise algdokumendid, sh leping, selle täitmist tõendav tööde vastuvõtuakt või saateleht ja/või arve.

Lõiked 5 ja 6 käsitlevad kaudsete kulude hüvitamist toetuse VTA ja riigiabina andmise korral.

Lihtsustatud hüvitamisviiside rakendamise eesmärk on, et toetuse andmisel keskendutaks rohkem eesmärkide täitmisele ja tulemuste saavutamisele kui tehtud kulude kontrollile. Lihtsustatud hüvitamisviiside kasutuselevõtmine vähendab halduskulusid ja -koormust, sest lihtsustatud hüvitamisviiside alusel välja makstud toetuse puhul tegelikult tehtud kulusid ei tõendata, kontrollita ega auditeerita. Kulude lihtsustatud hüvitamisviiside alusel toetuse maksmise eesmärgiks on kuludokumentide kontrollimise ja säilitamisega kaasnevate halduskulude vähendamine ja hüvitamise põhimõtete lihtsustamine.

Lihtsustatud hüvitamisviise on võimalik kasutada riigiabi andmisel juhul, kui riigiabi võib anda määratletud summa piires. VTAd ei loeta antud kontekstis riigiabiks.

Kui projekti elluviimiseks toetatavad tegevused on tervikuna teenusena sisse ostetud, on ühissätete määruse artikli 67 lõikes 4 sätestatu kohaselt lubatud toetust anda ainult tegelike kulude alusel.

Sisseostetavate terviklike tegevustena mõeldakse siinjuures teenuse kompleksset sisseostmist ehk projekti rakendamise osa sissehankimist, näiteks ostetakse koolituse korraldamine ja läbiviimine tervikuna teenusena sisse, mistõttu toetuse saaja ise selle korraldamisega tegelema ei pea, vaid korraldab ainult hanke või pakkumuste võtmise. Kui hange piirdub ainult teatavate kuludega, näiteks koolitusruumi rentimine, kohvipausi toitlustuse sisseostmine, lektori palkamine, vajalike kontoritarvete soetamine jms, ei loeta sellisel moel koolituse korraldamist ja läbiviimist terviklikult sisseostetavaks tegevuseks.

Projekti kulusid võib hüvitada mitme lihtsustatud kuluhüvitamisviisi alusel tingimusel, et sama kulu ja tegevust ei hüvitata erinevate viiside alusel. Lihtsustamise mõte seisneb selles, et sarnast tüüpi toetuse saajate ühelaadsete tegevustega seotud kulusid hüvitatakse ühtemoodi. Samuti on see nõue mõeldud ühtede ja samade kulude topelthüvitamise vältimiseks.

Topelthüvitamisega on tegemist siis, kui lihtsustatud hüvitamisviisi arvestuse aluseks on näiteks koolituse läbiviimiseks mõeldud ruumi üürikulu ja seda kulu hüvitatakse ka tegelike kulude või teise lihtsustatud kuluhüvitamise arvestuse alusel.

Lõiked 7 ja 8 sätestavad, et põhjendatud juhtudel võib enne kulude abikõlblikkuse tõendamist ühendamääruse §-des 19 ja 20 sätestatud tingimustel teha toetuse saajale riigiabi ettemakseid kuni 20% TROs määratud toetuse summast.

Riigiabi ettemakse tegemise aluseks on toetuse saaja esitatud maksetaotlus. Juhul kui toetuse saaja on maksetaotluses avaldanud soovi, võib rakendusüksus maksetaotluse alusel teha ettemakse arve väljastajale. Sellisel juhul peab ka arve väljastajalt olema kinnitus, et viimane on teadlik, et lepingupartneri eest teostab ettemakse kolmas osapool. Nimetatud võimalus teha ettemakse toetuse saajale või toetuse saaja eest otse tarnijale või töövõtjale peab olema sätestatud toetuse saaja ja tarnija vahelises lepingus. Kuna rakendusüksusel on nõuded ja kohustused toetuse saaja suhtes ning tal puudub side töövõtjaga, on vajalik, et ka arve väljastaja oleks teadlik, et arve tasub toetuse saaja eest osaliselt või täielikult rakendusüksus toetuse saajale makstava toetuse arvelt. Toetuse saaja vastutab arvete õigeaegse tasumise eest.

Riigiabi ettemakse saamiseks peab toetuse saaja esitama garantii, mille andja on Eestis tegevusloa alusel tegutsev krediidi- või finantseerimisasutus või Eestis filiaalina tegutsev välisriigi krediidi- või finantseerimisasutus, riik või rahastamisvahendi rakendaja, ning mille tähtaeg on ettemakse tõendamise tähtajast vähemalt 45 kalendripäeva pikem, mis katab kogu ettemakse summa ja mille andja pikaajaline krediidireiting on vähemalt Baa1 (*Moody's*) või BBB+ (*Standard & Poor's*). Ettemakse ei või ületada garantii summat. Seega kui ettemakse osa on abikõlblike kulude katteks tasumiseks tõendatud, võib ettemakse summa taastada kuni garantii summani.

Kooskõlas ühissätete määruse artikliga 131 nähakse ette garantii kestvuse minimaalne tähtaeg arvestusega, et ettemakse tähtaegselt tõendamata jätmisel oleks võimalik mõistliku aja jooksul teha FKO ning selle alusel realiseerida pangagarantii. Rakendusüksusel on oluline jälgida, et ettemakse tõendamata jätmisel tehakse FKO garantii tähtaja jooksul, vastasel juhul ei ole võimalik garantiid realiseerida ja tagasimaksmisele kuuluv ettemakse summa võib jääda garantii alusel tagasi saamata.

Rakendusüksusel on õigus otsustada kaalutusõigusele tuginedes iga ettemakse tegemise üle isegi siis, kui toetuse saajal on nõuetekohane garantii. Keeldumine peab olema põhjendatud - näiteks kui toetuse saajal on olulisi probleeme projekti elluviimisega ning ettemakse tegemine ei aita kaasa projekti ajakohasele elluviimisele.

Rakendusüksusel on kaalutusõigus otsustada riigiabi ettemakse andmine maksetaotluse põhiselt siis, kui toetuse saaja on rikkunud korduvalt ettemakse kasutamise tõendamise korda või kui toetuse saaja majandusnäitajate ja projekti eelarve mahu põhjal võib järeldada, et toetuse saajal ei ole probleeme ajutiste käibevahendite leidmisega omavahenditest.

Tulenevalt ühissätete määruse artikli 131 lõikest 4 võib tõendamise tähtaeg olla maksimaalselt 3 aastat alates ettemakse väljamaksmisest arvates. Ettemakse kasutamine peab olema tõendatud hiljemalt 50 kalendripäeva jooksul pärast projekti abikõlblikkuse perioodi lõppu, et toetuse saajale jääks täiendav aeg dokumentide esitamiseks ning et toetuse saajatel oleksid võrreldavad tingimused kulude tasumiseks. Toetuse saaja esitab rakendusüksusele ettemakse kasutamise aruande koos abikõlblike kulude tekkimist ja

nende tasumist tõendavate dokumentidega hiljemalt 50 kalendripäeva jooksul pärast projekti abikõlblikkuse perioodi.

Maksimaalne võimalik tõendamata ettemaksete osakaal võib korraga olla kuni 20% projekti toetuse kogusummast, sealjuures mitte rohkem kui garantii summa. Seega kui osa ettemaksest tõendatakse, võib tõendatud osa ulatuses taotleda uut ettemakset.

Kui toetuse saaja rikub oluliselt ettemakse kasutamise tõendamise menetluskorda, on rakendusüksusel õigus nõuda kasutamata ettemakse tagastamist, loobuda antud toetuse saajale hilisemate ettemaksete tegemisest ning teha FKO, mis vähendab juba TROga määratud toetuse ja omafinantseeringu summasid.

Lõikes 9 on toodud toetuse maksmisest osalise või täieliku keeldumise alused.

Rakendusüksus võib keelduda toetuse väljamaksmisest juhul, kui esitatud maksetaotlus või kuludokumendid ei vasta ette nähtud nõuetele või esitatud kuludokumendid ei vasta projekti taotluses esitatud projekti perioodile, tegevustele või eesmärkidele või läbi viidud tegevused ei vasta projektis esitatud tegevustele või nende toimumine ei ole tõendatud.

Lõige 10 viitab STS § 30 lõikele 1, milles kirjeldatud juhtudel on rakendusüksusel õigus maksetaotluse menetlemine osaliselt või täielikult peatada.

Nendeks juhtudeks on olukord, kus maksetaotluses või ettemakse kasutamise aruandes esineb puudus või toetuse kasutamise seotud kohustus on täitmata või kulu abikõlblikkus ei ole üheselt selge; või ilmnunud asjaolude põhjal on kahtlus, et toetuse saaja ei suuda viia projekti ette nähtud ajaks ellu või saavutada kavandatud tulemust või maksetaotlusega taotletavat toetuse summat on võimalik STS § 48 lõike 3 kohaselt tasaarveldada STS § 30 lõigete 5 ja 6 alusel maksmisele mittekuuluva või finantskorrektsiooni otsuse kavandis nimetatud tagasimaksmisele kuuluva toetusega.

8. peatükk

Toetuse saaja, partneri ning rakendusüksuse õigused ja kohustused

8. peatükis kirjeldatakse toetuse saaja ja partneri kohustusi ning õigusi, rakendusüksuse kohustusi ja õigusi ning sätestatakse FKO tegemise alused.

Eelnõu § 26 hõlmab toetuse saaja ja partneri kohustusi, mis rakenduvad alates TRO jõustumisest. Toetuse saaja kohustuste tagamine tähendab seda, et kohustus peab olema täidetud kas tema enda või partneri poolt. Toetuse saaja kohustuste täidetusel sõltub, kas toetus makstakse välja täies mahus või vaid täitmisele vastavas mahus. Seega tuleks toetuse saajal täita kohustusi täie tõsidusega.

Lõikes 1 viidatud STS § 24 alusel peab toetuse saaja viima projekti ellu heaks kiidetud taotluse kohaselt ehk seal nimetatud eesmärkidel kavandatud tegevuste abil ning saavutama

tema enda poolt kavandatud tulemused. Projekti eesmärgid ja tulemused ning nende saavutamiseks kavandatud tegevused peavad olema kooskõlas eelnõus määratletud võimalustega. Kuna Euroopa Komisjon eraldab riigile toetust rakenduskava eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks, on kumulatiivselt selle eelduseks iga üksikprojekti eesmärkide ja tulemuste saavutamine. Kui toetuse saaja ei saavuta enda poolt lubatud tulemusi, on tegemist kohustuste eiramisega ning tal ei ole õiguspärast ootust, et TROs märgitud toetuse summa jääb kehtima algselt määratud summa ulatuses.

Toetuse saaja peab tagama omafinantseeringu ette nähtud ulatuses ja nõutud korras. Toetuse saamisel on eelduseks kohustuslikus ulatuses omafinantseeringusse panustamine ehk nõutud osas abikõlblike kulude tasumise tõendatus. Projektile kohaldatav omafinantseeringu osakaal abikõlblikest kuludest märgitakse TROs ja selle ulatus peab olema kooskõlas eelnõuga. Tasumist saab lugeda toetuse saaja poolseks tasumiseks ka siis, kui toetuse saaja eest tasub kolmas isik.

Toetuse saaja peab rakendusüksuse nõudmisel tõendama, et ta suudab projekti kavandatud moel ellu viia. Näiteks tuleb tal tõendada mittetoetatavate tegevuste rakendamise suutlikkust, kui nende rakendamisest sõltub projekti kui terviku elluviimine ja sellest tulenevalt TROs nimetatud tulemuste saavutamine. Projekti kui terviku elluviimise suutlikkuse tõendamise vajadus võib ilmneda ka siis, kui projekti ajakava kohases rakendamises on viivitusi ja rakendusüksusel on tekkinud kahtlusi, kas projekt saab abikõlblikkuse perioodi lõpuks valmis. Toetuse saaja peab vajadusel esitama lisatõendid, mille põhjal rakendusüksus saab oma veendumust kujundada.

Toetuse saaja peab tagama, et temal või kaasatud partneril on toetatavate tegevuste rakendamiseks vajalik kvalifikatsioon ja õiguslikud eeldused, sõltuvalt nõude olemusest.

Toetuse saajal on kohustus, mis hõlmab üldist korrektsust teabe ja aruannete esitamisel, sealhulgas ette nähtud vorminõuete järgimist, arusaadavate selgituste andmist, õigete andmete ja nõutud dokumentide tähtaegset esitamist. Nimetatud nõue hõlmab ka seda, et kulu ja maksmist tõendavad dokumendid peavad vastama raamatupidamisarvestuses kehtivatele nõuetele.

Toetuse saaja peab tõendama kulude abikõlblikkust ja tulemuste saavutamist. Kui toetuse saaja ei esita tõendeid kulu abikõlblikkuse kohta, ei saa kulu abikõlblikuks lugeda ja toetust välja maksta või lugeda makstud toetus õiguspäraselt makstuks.

Toetuse saaja peab teavitama viivitamata kirjalikult rakendusüksust taotluses esitatud või projekti elluviimisega seotud andmete muutumisest. Rakendusüksus hindab saadud teabe alusel, kas projekti rakendamistingimused või toetuse andmise eeldused on endised või vajab TRO muutmist.

Toetuse saaja peab taotlema nõusolekut toetuse kasutamise tingimuste, sealhulgas projekti tegevuste, tulemuste, eelarve ja tähtaegade muutmiseks, kui muudatus eeldab TRO muutmist.

Toetuse saaja peab aitama kaasa audiitori ja kontrollija kontrollitegevusele, sest eelkõige on toetuse saaja kohustatud tõendama kulude abikõlblikkust ning esitatud teabe õigsust või paikapidavust, sh peab toetuse saaja esitama asjakohased raamatupidamis- ja pangadokumentid, lepingud ja juhtimisotsused, et veenda kontrollijat ja audiitorit, et tegemist ei ole pettuse ega topeltfinantseerimisega ning täiendavat tuluallikat ei ole tekkinud. Nimetatud kohustuse rikkumine võib kaasa tuua toetuse vähendamise ja toetuse tagasinõudmise eelkõige seetõttu, et kulu abikõlblikkuses või kohustuste täitmisel ei saa veenduda.

Toetuse saaja peab tagama usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttest lähtumise, mida tuleb rakendada ka projekti elluviimisega seotud finantsandmete kajastamisel. Projekti finantsandmed, st projektiga seotud kulud ja nende maksumus peavad olema üheselt eristatavad, sealjuures see, millised neist on käsitletavad abikõlblikena. Abikõlblike kulude puhul peab olema tuvastatav ka nende tasutus. Nimetatud kohustuse rikkumine võib kaasa tuua FKO, kuna võib tekkida kahtlus, et kogu projektiga seotud finantsteave ei ole tuvastatav ehk ei ole usaldusväärne. Projekti kulude tervikuna eristamine on vajalik näiteks ka selleks, et arvestada välja abikõlblike kuludega teenitud puhastulu, mille võrra vähendatakse abikõlblike kulude summat, mis võetakse aluseks toetuse maksmisel.

Toetuse saajal tuleb pidada arvestust ka puhastulu teenimise üle, kuna toetatavate abikõlblike kulude mahtu vähendatakse toetusega teenitud puhastulu võrra.

Toetuse saajal tuleb järgida riigiabi ja VTA reegleid, kui toetuse saamise näol on tegemist sellise abi saamisega. Nimetatud reeglitest tuleneva kohustuse rikkumine võib kaasa tuua toetuse vähendamise ja toetuse tagasinõudmise, kuna tegemist oleks toetuse kasutamisega seotud Euroopa Liidu õigusaktide, sh Euroopa Liidu huvide rikkumisega.

Toetuse saajal tuleb tagada, et projekti rakendatakse ühissätete määruse artiklis 71 nimetatud aja jooksul sihipäraselt ka pärast projekti elluviimist (vt seletuskirjast eelnõu § 7 lõike 4 punkti 4 selgitust).

Toetuse saaja peab näitama, et tegemist on toetuse abil elluviidava projektiga, kasutades selleks ette nähtud sümboolikat ja teavitustegevusi. Kohustuse üksikasjad on sätestatud teavitamise määruuses. Teavitamiskohustuse rikkumine võib kaasa tuua FKO.

Toetuse saajal on kohustus säilitada kulu abikõlblikkust tõendavad dokumendid ja muud tõendid STS § 35 lõigete 2 ja 4 kohaselt. Sellist kohustust tuleb rakendada selliselt, et kui muust seadusest või näiteks Euroopa Liidu riigiabi reeglitest tuleneb siiski pikem dokumentide või andmete säilitamise kohustus, siis eelnõust tulenev kohustus muust

seadusest või Euroopa Liidu õigusaktist tulenevat kohustust ei mõjuta ehk ei lühenda ega pikenda.

Viidatud STS §-i 26 on koondatud toetuse saaja kohustused seoses hankimisega. Kui isik või asutus on hankija vastavalt riigihangete seaduse (edaspidi *RHS*) §-dele 10 või 11, peab ta lähtuma *RHS*ist ka siis, kui ta on toetuse saaja.

Kui toetuse saaja on hankija *RHS* § 10 lõike 3 tähenduses *RHS* §-des 83–89 nimetatud valdkondades, kohustub ta kohaldama *RHS* 5. peatükis sätestatud korda, kui hankelepingu eeldatav maksumus ilma käibemaksuta on võrdne rahvusvahelise piirmääraga või ületab seda. Juhul kui hankelepingu eeldatav maksumus ilma käibemaksuta on väiksem kui rahvusvaheline piirmäär, kohustub ta lähtuma üksnes *RHS* §-s 18² sätestatud lihthanke korraldamise korrast.

Kui toetuse saaja ei ole hankija *RHS*i tähenduses, peab ta tõendama, et ostu maksumuse kujunemisel on järgitud *RHS* §-s 3 sätestatud nõudeid, kui selle maksumus on võrdne või suurem kui 5000 eurot ilma käibemaksuta. Eelkõige peab kulu maksumuse tekkimisel tõendama, et ostuhind kujunes konkurentsi korral erinevate erapooletute ja võrreldavate pakkumuste võrdlemise teel ning et konkurentsi on efektiivselt ära kasutatud. *RHS*i tähenduses mittehankijate kohustust ühtlustatakse *RHS*i tähenduses hankijate kohustusega, sest mõlemal juhul on tegemist avaliku ressursi kasutamisega. Piirmäära sissetoomise mõte on selles, et kui eeldatava tehingu hind ilma käibemaksuta jääb alla 5000 euro, ei kontrollita kulu abikõlblikkuse juures *RHS* §-s 3 sätestatud põhimõtete järgimist, et tagada üldine toetuse kasutamise kuluefektiivsus, vähendada poolte halduskoormust, sh vaidlusi, ja suunata tegevus tulemuste saavutamise tagamisele.

Lisaks on toetuse saaja kohustatud pidama arvestust projekti kasusaajatele antava abi kohta, teavitama kasusaajaid projekti raames neile antud abi suurusest ja esitama sellekohase teabe rakendusüksusele koos projekti aruannetega.

Lõikes 2 sätestatakse kohustused partnerile. Viidatud STS § 25 lõige 1 nimetab lisaks eelnõus sätestatud kohustustele need kohustused, mida peab täitma partner.

Partner peab tagama, et tal on toetatavate tegevuste rakendamiseks vajalik kvalifikatsioon ja õiguslikud eeldused, sõltuvalt nõude olemusest, ning ta peab aitama kaasa audiitori ja kontrollija kontrollitegevusele. Tal tuleb järgida riigiabi ja VTA reegleid, kui toetuse saamise näol on tegemist sellise abi saamisega, ning tagada, et projekti rakendatakse ühissätete määruse artiklis 71 nimetatud aja jooksul sihipäraselt ka pärast projekti elluviimist.

Partner peab näitama, et tegemist on toetuse abil elluviidava projektiga, kasutades selleks ette nähtud sümboolikat ja teavitustegevusi, ning tal on kohustus säilitada kulu abikõlblikkust tõendavad dokumendid ja muud tõendid STS § 35 lõigete 2 ja 4 kohaselt.

Kui projekti on kaasatud partner, peab ka partner täitma toetuse saaja kohustusi selleks, et partneri kulud saaks lugeda abikõlblikuks ehk et need ei mõjutaks projektile makstava toetuse hulka. Lisaks pannakse partnerile kohustus järgida RHSi, kui toetuse saaja on hankijaks RHSi tähenduses ja partner ei ole. Selline erisus on sätestatud eesmärgil, et tagada toetuse säästlik kasutamine ka partneri poolt.

Toetuse saaja jääb TROs nimetatud tingimustel elluviimise eest siiski vastutama ka siis, kui partner ei täida toetuse saajale pandud kohustusi. Vastutus tähendab seda, et kui kõik nõuded või kohustused ei ole kulu abikõlblikuks lugemisel täidetud, tehakse FKO ikkagi, kusjuures vabandatavaks asjaoluks rakendusüksuse ees ei ole see, et rikkumine oli seotud partneri tegevusega.

Eelnõu § 27 sätestab toetuse saaja ja partneri õigused.

Lõike 1 kohaselt on toetuse saajal ja partneril õigus saada rakendusüksuselt teavet ja nõuandeid, mis on seotud toetuse kasutamist puudutavates õigusaktides sätestatud nõuete ja toetuse saaja kohustustega. Toetuse saaja ja partner võivad pöörduda rakendusüksuse poole saamaks juhiseid projekti nõuetekohaseks elluviimiseks, sh eelhinnangut projektis kavandatavatele muudatustele, selgitusi kulude abikõlblikkuse ja muude eelnõus sätestatud tingimuste kohta jms. Lisaks on toetuse saajal ja partneril õigus saada teavet aruannete ja maksetaotluste menetlemise staadiumi kohta.

Lõikes 2 viidatud STS § 23 lõige 2 annab toetuse saajale õiguse esitada enne ettekirjutuse tegemist, TRO kehtetuks tunnistamist või muutmist (v.a juhul, kui toetuse saaja taotlus rahuldatakse täielikult) ja FKO tegemist oma seisukohad. Antud juhul ühildatakse HMS § 40 tähenduses äraakuulamisõiguse rakendumine konkureerivas korras taotlemise erisustega. Äraakuulamisõigus haldusmenetluses eeldab, et puudutatud isikul oleks võimalik oma arvamust asjassepuutuvas küsimuses piisavalt selgitada ja vajadusel võtta seisukoht haldusorgani poolt tema asja menetlemisel esitatud dokumentide suhtes.

Eelnõu § 28 sätestab rakendusüksuse kohustused ja õigused.

Lõikes 1 viidatud STS § 8 lõikes 2 sätestatakse, et rakendusüksuse peamiseks ülesanneteks on rahastamiseks sobilike projektide valimine, välja arvatud erijuhul, ehk toetuse taotluste menetlemine ning rahuldatud taotluse alusel projekti elluviimise ajal või järel toetuse maksmine, hüvitamiseks esitatud kulude abikõlblikkuse kontrollimine, sh kohapealse kontrolli käigus, ja vajadusel FKO tegemine.

Rakendusüksus teavitab avalikkust ja võimalikke taotlejaid toetuse saamise võimalustest ja taotlemise korrast. Projektide väljavalimine algab taotlemise väljakuulutamise ja info-päevadel taotlemise tingimuste selgitamisega.

Rakendusüksus menetleb taotlust ja otsustab, kas taotlus rahuldada või mitte. Taotluste menetlemise esimese sammuna tuleb rakendusüksusel otsustada, kas taotlust üldse

menetlusse võtta. Taotluse menetlemisse mittevõtmisel koostatakse põhjendatud otsus. Kui taotlus on menetlusse võetud, kontrollitakse esimese etapina taotleja ja taotluse nõuetele vastavust. Kui nõuetele vastavus ei ole üheselt aru saada, küsitakse taotlejalt täiendavaid selgitusi või antakse tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks. Teises etapis hinnatakse nõuetele vastavaid taotlusi vastavalt eelnõus sätestatud korrale ja rakendusüksuse töökorraldusele. Rakendusüksus võib menetlusse, sh projektide hindamisse, kaasata eksperte. Taotluse menetlus lõpeb rakendusüksuse poolt taotluse suhtes tehtud otsusega, st kas taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsusega (haldusaktiga).

Rakendusüksus annab taotlejale ja toetuse saajale selgitusi toetuse andmise ja kasutamise seotud küsimustes ning selgitab kas omal või toetuse saaja algatusel toetuse andmist ja kasutamist puudutavaid reegleid. Rakendusüksus küsib ise rakendusasutuselt ja korraldusasutuselt juhiseid õigusnormide tõlgendamiseks, kui see on vajalik üksikküsimuse lahendamiseks.

Rakendusüksus menetleb maksetaotlusi, st kontrollib toetuse maksmise eeldusi ehk kulude abikõlblikkust, sealhulgas toetuse saaja kohustuste täitmist, mis selle kuluga on seotud (näiteks hankereeglite või teavitamisreeglite järgimist), või muid maksmise eelduseks olevaid asjaolusid. Kui tegemist on ettemaksega, kontrollitakse ettemakse tegemise tingimuste täitmist. Vastavalt kontrolli tulemustele makstakse toetus välja või keeldutakse sellest. Samuti on vaid rakendusüksusel õigus tunnistada TRO või selle osa kehtetuks ning teha FKOSid (sisuliselt toetuse vähendamise või tühistamise otsuseid), kui kontrolli või auditi tulemusel ilmnevad mitteabikõlblikud kulud või kohustuste mittetäitmine. Rakendusüksus ei kontrolli siiski üle riigihangete piirmäära korraldatud riigihankeid, kui kontrollimise õigus on korraldusasutusel ehk Rahandusministeeriumil. Samuti ei tee rakendusüksus FKOD, kui korraldusasutus leiab oma kontrolli raames RHSi rikkumise.

Kuna rakendusüksus on riigi täitevvõimu ülesande täitja – talle on antud pädevus teha HMSi tähenduses üksikotsuseid –, peab ta haldusorganina, isegi kui ta on eraõiguslik juriidiline isik, järgima ülesannete täitmisel kohalduvaid õigusnorme ja õiguse üldpõhimõtteid. Projektide valimiseks peab rakendusüksus tundma rakenduskava, et mõista eelnõus toetatavate tegevuste lubatavust ja eesmärke.

Rakendusüksuse ülesandeks jääb ka FKO tegemine ja väljamakstud toetuse tagasiandmine.

Rakendusüksus sõlmib halduskoostöö seaduses sätestatud korras halduslepingu rakendusasutusega. Halduslepingus lepitakse kokku õigusaktidega reguleerimata küsimustes, näiteks toetusest mittehüvitatavate kulude, sh omafinantseeringu osa katteks antavate vahendite summas, täpsustatakse ülesande täitmise üksikasju ja lepitakse kokku omavahelise suhtlemise kord.

Rakendusüksuse poolt halduslepingu täitmise haldusjärelevalvet teeb rakendusasutus, sest lepinguga reguleeritakse rakendusüksuse ülesande täitmisega seotud küsimusi, mida õigusaktidega ei ole reguleeritud.

Rakendusüksus peab korraldusasutusele ja rakendusasutusele esitama nende ülesannete täitmiseks vajaliku teabe nende poolt nõutud ajaks ja viisil. Säte on tuletatud ühissätete määruse artikli 123 lõikest 9 tulenevast nõudest, mille kohaselt peab siseriiklikult olema reguleeritud, kuidas toimub toetuse andmise korraldajate omavaheline teabevahetus. Säte võimaldab küsida teavet seoses ülesande täitmisega ka küsimustes, mida ei ole otseselt õigusaktiga reguleeritud, kui küsimus jääb ülesande täimise raami.

Eraldi väljatoomist vajavad järgmised rakendusüksuse kohustusi sätestavad punktid:

Punktis 5 nimetatud nõue tuleneb eelnõu § 1 lõigetes 3, 4, 5 või 6 nimetatud õigusaktidest.

Punktis 12 viidatud toetuse saaja teavitamise nõuded on seotud kestvusnõude tagamisega ühissätete määruse artiklis 71 nimetatud juhul (vt seletuskirjast eelnõu § 7 lõike 4 punkti 4 selgitust) ja aja jooksul ning abikõlblikkust tõendavate dokumentide ja muude tõendite säilitamisega ühissätete määruse artikli 140 lõikes 2 nimetatud juhul ja aja jooksul.

Rakendusüksusel tuleb teatada toetuse saajale dokumentide ja muude tõendite säilitamise algusajast. Nimetatud kohustus tuleneb ühissätete määruse artikli 140 lõikest 2. Säilitamistähtaja arvestus algab uuesti, kui toetuse saaja on tsiviilseadustiku üldosa seaduse § 158 kohaselt nõuet tunnustanud või katkemise aluseks olevaid asjaolusid enam ei esine.

Punkt 14 paneb rakendusüksusele kohustuse säilitada kulu abikõlblikkust tõendavaid dokumente ja muid tõendeid vastavalt ühissätete määruse artikli 140 lõikele 1, v.a toetuste puhul, mis on antud eelnõu § 1 lõikes 3, 4 või 5 nimetatud abina. Rakendusüksus peab säilitama oma ülesannetega seotud dokumente ja andmeid vastavalt ühissätete määruuses sätestatule. Säilitamisaja arvamine algab rakendusüksuse poolt kulu või terve projekti kulude abikõlblikuks lugemisest. Projekti kõikide abikõlblike kulude dokumentide säilitamise nelja-aastane tähtaeg algab alates viimase kulu 30. juuni seisuga abikõlblikuks lugemise aasta 31. detsembrist. Seega kui projekti viimane kulu loeti abikõlblikuks näiteks 4. oktoobril, algab säilitamistähtaeg järgmise aasta 31. detsembrist.

30. juuni on seotud rakenduskava raamatupidamise aruandeaasta lõppajaga ja sellega, et selle aja seisuga abikõlblikuks loetud kulud sisalduvad korraldusasutuse poolt Euroopa Komisjonile ühissätete määruse artikli 137 lõikes 1 viidatud Euroopa Liidu finantsmääruse artikli 59 lõike 5 kohaselt järgmise aasta 15. veebruariks esitatavas rakenduskava raamatupidamise aruandes.

STSi on säilitamistähtaeg aasta võrra pikem kui projektipõhisel lähenemisel ühissätete määruse artikli 140 lõikes 1 selleks, et kui tekib küsimusi toetuse saajale makstud toetuse aluseks oleva kulu abikõlblikkusega, siis 15. veebruariks Euroopa Komisjonile esitatavas raamatupidamisaruandes kulu ei esitata.

Liikmesriik peab tagama toetuse andmise ja kasutamise ning asutuste ülesannete täitmisega seotud andmete ja neid tõendavate dokumentide olemasolu kulude abikõlblikkuse ning kohustuste ja ülesannete täitmise kontrollimiseks nii siseriiklike kontrollide ja auditite kui

ka Euroopa Komisjoni ja Kontrollikoja poolt läbiviidavate kontrollide tarbeks. Tuleb arvestada, et toetus makstakse reeglina välja dokumentide koopiade alusel ning sedagi vahel vaid nõudmisel, olenevalt projekti abikõlblike kulude suurusest või projekti kogumaksumusest, mistõttu esitatud andmete tegelikkusele vastavust kontrollitakse kohapealse kontrolli ja auditite raames reeglina riskianalüüsi põhjal koostatud valimi alusel.

Dokumentide säilitamistähtaeg katkeb vastavalt ühissätete määrusele vaide- ja kohtumenetluse ajaks või kui nii on nõudnud Euroopa Komisjon. Tähtaeg saab katkeda 30. juuni seisuga rakendusüksuse poolt abikõlblikuks loetud kulu või lõpetatud projekti korral, kui kontrolli või auditi tulemusel on alanud vaide- või kohtumenetlus.

Punkt 17 paneb rakendusüksusele kohustuse täita § 1 lõigetes 3, 4, või 5 nimetatud abi andmise korral konkurentsiseaduse 6. peatükist tulenevaid kohustusi. Nimetatud peatükk kehtestab siseriiklikult riigiabi andmise reeglid ja sätestab, mida tuleb abi andjal teha VTA andmisel, grupierandiga hõlmatud riigiabi andmisel ning riigiabi andmisel Euroopa Komisjoni otsuse alusel.

Lõige 2 sätestab rakendusüksuse õigused, millest vajavad eraldi väljatoomist järgmised punktid:

Punkt 1 viitab STS §-le 42, millega sätestatakse rakendusüksuse õigused abikõlblike kulude kontrollimisel toetuse saaja ja partneri juures kohapeal. Ennekõike kontrollitakse neid asjaolusid, milles rakendusüksusel pole võimalik veenduda maksetaotlusega esitatud andmete ja dokumentide või nende koopiade põhjal. Kohapealse kontrolli käigus saab tuvastada toetuse saaja kohustuste täitmist, sh projekti tegevuste toimumist ja edenemist ehk toetuse andmise aluseks olevate tulemuste saavutamist, teavitamisnõuete täitmist, projekti kulude ja tulude kohta eraldi arvepidamise olemasolu ning tehingute kajastamist raamatupidamises. Kohapealse kontrolli käigus kontrollitakse ka rakendusüksusele abikõlblike kulude kohta esitatud dokumentide vastavust originaalile.

Punkt 7 annab rakendusüksusele õiguse küsida vajadusel rakendusasutuselt arvamust § 1 lõigetes 3, 4 või 5 nimetatud õigusaktide rakendumise ja abiliikide kohta.

Eelnõu § 29 reguleerib FKO tegemist ja toetuse tagasimaksmist. FKO tegemisel ja toetuse tagasimaksmisel tuleb lähtuda STSist ja ühendmäärusest.

Lõikes 1 viidatud STSi paragrahvides sätestatakse, millal tehakse toetuse vähendamise või tühistamise otsus ehk FKO.

Finantskorrektsioon on eelnõus nimetatud toetuse vähendamine või tühistamine ühissätete määruse artikli 2 punktides 36 ja 38 nimetatud rikkumise tõttu ning FKO tehakse ühissätete määruse artikli 143 alusel ja sellega kooskõlas. FKO tuleb teha näiteks siis, kui hüvitamiseks esitatud kulu osutub mitteabikõlblikuks. Näiteks on sama kulusumma hüvitamise aluseks juba olnud; kulu liik ei ole abikõlblik; kulu liik on abikõlblik, kuid see

ei ole seotud toetatava tegevusega; eksitud on üldkulu proportsiooni arvestamise metoodika rakendamisel ja elluviija ei ole nõus kulu maksetaotlusest või ettemakse kasutamise aruandest väljajätmisega. Kulu võib lugeda mitteabikõlblikuks puuduste kõrvaldamiseks täiendava tähtaja andmiseta, kui on ilmselge, et puudusi kõrvaldada ei saa. Enne FKO tegemist ja selle alusel toetuse maksmisest keeldumist tuleb toetuse saaja ära kuulata.

FKO tuleb teha näiteks ka siis, kui selgub, et toetust on välja makstud mitteabikõlbliku kulu hüvitamiseks. Sellisel juhul kaalutusõigus, kas teha FKO või mitte, puudub. Kaalutusõigus FKO tegemiseks puudub ka juhul, kui toetuse andmine ei ole kooskõlas riigiabi ja VTA andmise regulatsiooniga. Kui tehakse FKO ja toetus on otsuses nimetatud mitteabikõlbliku kulu katteks välja makstud, tuleb FKOs märkida tagastamisele kuuluv toetuse summa ja summa, mille võrra loetakse, et omafinantseeringusse on vähem panustatud.

FKO tehakse kaalutusõiguse alusel, kui toetuse saaja või partner on rikkunud toetuse saaja kohustust või jätnud täitmata nõude, mis on mõjutanud või võib mõjutada kulude abikõlblikkust. Siin peetakse silmas olukorda, kus toetuse saaja ei järgi menetluskorda või ei täida kohustust või nõuet ning täitmata jätmisega kaasnevat kahjusummat ei ole võimalik üheselt võlaõigusseaduse tähenduses tuvastada.

Kui toetuse saaja suhtes on algatatud likvideerimismenetlus, ei tekita see fakt üksi veel iseenesest alust FKOs, kuid on rakendusüksusele ajendiks, et hinnata, kas toetatav tegevus jääb sealjuures pooleli või toetatava tegevuse sihipärane kasutamine katkeb kohustuslikul ajaperioodil.

Kui likvideerimis- või pankrotimenetlus on välja kuulutatud ja haldur või kohus on prokurörile või politseile esitanud pankrotiseaduse § 28 lõike 1 kohase teabe kriminaalmenetluse alustamiseks ning toetuse saaja ei ole sealjuures täitnud kõiki toetuse eraldamisega seotud kohustusi, tuleb teha tingimuslik FKO, mille kohaselt jõustub FKO süüdimõistva kohtuotsuse jõustumisel.

Kui ilmneb, et toetuse saaja või partner on karistatud karistusseadustiku § 260¹ alusel, tuleb eraldatud toetus tühistada.

Kui toetuse saaja teenib toetatavate tegevuste raames abikõlblikkuse perioodil abikõlblikest kuludest mahaarvamisele kuuluvat puhastulu ühissätete määruse artikli 61 ja artikli 65 lõike 8 tähenduses, siis on alus FKOs.

Ühendmääruses reguleeritakse FKO määramist protsendina, kui toetuse saaja on eiranud oma kohustusi või ei täida talle kehtestatud nõudeid, mistõttu toetust ei kasutata või ei ole antud vastavalt toetuse andja reeglitele, sealhulgas eelnõule, kuid vähendatavat toetuse summat ei ole võimalik täpselt määratleda või välja arvutada. Ühissätete määruse artikli 85 ja artikli 143 lõike 2 kohaselt võib finantskorrektsiooni määr olla kuni 100%, kuid see võib

olla ka väiksem, arvestades rikkumise olemust ning ELi eesmärkidele ja finantshuvidel tekitatud rahalist mõju.

FKOd ei tehta, kui täidetud on kõik toetuse vabatahtliku tagastamise tingimused. FKOd ei tehta ka ühissätete määruse artikli 71 lõigetes 3 ja 4 nimetud juhtudel isegi siis, kui artikli 71 tähenduses investeeringuprojektides toetuse abil soetatud vara ei kasutata sihtots- tarbeliselt ette nähtud aja jooksul. Samas ei kohaldu erisused, kui kohustuse või nõude täitmata jätmine on toimunud enne pankrotti.

Protsendi alusel tehakse FKO juhul, kui tulenevalt kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist ei ole selle rahalise mõju suurust võimalik hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et täitmata jätmine tõi kaasa rahalise mõju. Enne FKO tegemist protsendi alusel tuleb otsustajal kaalutleda, kas rahalise mõju suurust on võimalik hinnata või mitte. Juhul kui mitteabikõlbliku kulu summa on võimalik täpselt tuvastada, protsendi alusel finants- korrektsiooni ei kohaldata.

FKO tehakse ka juhul, kui toetuse saaja või partner ei ole RHSi mõistes hankija, kuid on eiranud STS § 26 lõikes 6 sätestatud RHS § 3 järgimise kohustust ja selle rakendusaktidest või TROst tulenevaid kohustusi, mis on täpsustavalt ette nähtud selle kohustuse täitmiseks. Juhul kui toetuse saaja või partner ei pea lähtuma RHSist, peab toetuse saaja tõendama, et ostu maksumuse kujunemisel on järgitud RHS §-s 3 sätestatud nõudeid, kui selle maksumus on võrdne või suurem kui 5000 eurot ilma käibemaksuta. Eelkõige peab kulu maksumuse tekkimisel tõendama, et ostuhind kujunes konkurentsi korral erinevate erapooletute ja võrreldavate pakkumuste võrdlemise teel ning et konkurentsi on efektiivselt ära kasutatud. Ühendmäärus rakendub riigihangetele ja mitteriigihangetele, andes juhise, kuidas toimida, kui sama hanke raames tuvastatakse mitu rikkumist.

Suurima finantskorrektsiooni määra rakendamise põhimõtte rakendub siis, kui hankes tuvastatakse rikkumised erinevatel ajahetkedel või kui samaliigilise rikkumisi esineb projektis ka teiste lepingute hangetes ehk saab järeldada, et rikkumine on selle projekti puhul süsteemne. Üldise põhimõtte alusel arvestatakse, et kui FKO on antud hankele tehtud, tuleb võtta arvesse mõlemale rikkumisele rakendatavaid finantskorrektsiooni määrasid. Juhul kui ajaliselt varem tuvastatud rikkumisele rakendati finantskorrektsiooni määra 5%, kuid hiljem tuvastatud rikkumisele tuleks rakendada määra 15%, siis on vajalik täiendav finantskorrektsioon 10% ulatuses.

Kui hilisemalt tuvastatud rikkumine puudutab hankelepingu hiljem sõlmitud lisa, tuleb hankelepingu lisa tuvastatud rikkumist võtta eraldiseisvana ning sellele tehakse eelnevast finantskorrektsioonist olenemata uus vastav korrektsioon.

Kindlasti peab võtma arvesse kõiki juhtumi asjaolusid ja kaaluma järgnevat:

- a) kui rikkumine tuvastatakse hankes, mille menetlus alles käib, siis kas rikkumisega hanget on üldse mõistlik läbi viia/jätkata või
- b) kui hange on juba läbi viidud, siis kas selle hanke toetamine on projekti mõistes

eesmärgipärane.

Tuleb kaaluda, kas projekti eesmärgid saavad rikkumistega hanke elluviimisel täidetud või oleks vajalik kogu hange tühistada, tehes 100% finantskorrektsiooni hankelepingu maksumusest, või on kogu projekti elluviimine ebatõenäoline ja kogu projekti toetamine tuleks tühistada.

Kui FKO tegemise ajal on ühes hankes tuvastatud mitu rikkumist, tuleb FKOs kirjeldada kõik rikkumised ja mis oleksid nendele rikkumistele vastavad korrektsiooni määrad vastavalt eelnõule, kui need oleksid avastatud eraldi. FKOs tuleb lahti kirjutada kõik asjaolud, kaalutlus ja põhjendused, mille pinnalt on jälgitav, kuidas ühe määraga finantskorrektsioonini jõuti, st arvestades rikkumisi kogumis.

FKO tegemisel tuleb rakendada määra, mis kehtis rikkumise avastamise hetkel: kas toetuse saaja poolt esitatud maksetaotluse või ettemakse kasutamise aruande kontrollis või järelkontrolli ajal. Finantskorrektsiooni rakendatakse rakendusüksusele maksetaotlusega deklareeritud kulule, st lepingu vastavale osale. Näiteks on 100% toetust saavas projektis hankelepingu maksumus 1000 eurot. Rikkumisele kohaldub finantskorrektsiooni määr 25%. Kui toetuse saaja on esitanud rakendusüksusele rikkumisega seotud lepingu alusel hüvitamiseks kulusid 400 euro eest, võib eeldada, et toetuse saaja soovib rakendusüksusele esitada lepingus tehtud kulusid veel 600 euro eest. Seepärast tuleks FKOs teha projekti abikõlblike kulude vähendamine 25% esitatud 400 eurost ehk 100 eurot ning lisaks tuleks otsuses fikseerida, et rikkumisega seotud lepingu edaspidi esitatavatest kuludest loetakse abikõlblikuks 25% võrra väiksem summa. Sama mitteabikõlblikuks loetava summa ulatuses vähendatakse ka projekti abikõlblikku eelarvet, sh kohustuslikku omafinantseeringu osa.

FKO aluseks on see, kui toetuse saaja on eiranud STS § 24 punktis 16 nimetatud toetuse saamisest teavitamise kohustust ning selle kohustuse hilisem täitmine ehk puuduste kõrvaldamine ei ole võimalik.

Kui toetust on makstud ühissätete määruse artikli 67 lõike 1 punkti d tähenduses ühtse (kindla) määra alusel, kehtib põhimõte, et kui ühtse määra aluseks olevates kuludes (nt otsestes personalikuludes) osutub teatud summa mitteabikõlblikuks, tuleb mitteabikõlblikule summale vastavas määras vähendada ka kaudsete kulude katteks hüvitatud summat.

FKO tegemise otsustamiseks ja vormistamiseks jäetakse ühe aasta pikkune varuaeg ehk FKO võib teha ühe aasta jooksul toetuse saaja viimase kohustuse täitmise lõppemisest, v.a juhul, kui § 1 lõigetes 3 või 4 nimetatud määrustest tuleneb pikem tähtaeg. Ühissätete määruse artikli 71 lõikest 2 tuleneb kohustus, mille kohaselt peab toetatud tootmistegevus paiknema vähemalt kümne aasta jooksul Euroopa Liidus, sh nt juhul, kui pärast viieaastase kohustuse lõppemist soovitakse tootmistegevus paigutada rakenduskava rakendamisalast

väljapoole Euroopa Liitu. Kui artikli 71 lõikest 2 tulenevat kohustust rikutakse, võib teha tagasinõude 10 aasta jooksul pärast projektile lõppmakse tegemist.

Toetuse saaja peab toetuse tagasi maksma FKO näidatud summas ja tähtajaks. Kui FKO sisuks on TROga määratud kogu toetuse tühistamine, tuleb TRO tunnistada kehtetuks. Seda ka seetõttu, et kui TROga määratud toetust FKO tõttu saada ei ole, lõpevad TRO kehtetuks tunnistamisel ka toetuse saaja muud kohustused, näiteks viia toetatavad tegevused lõpuni.

Lõige 2 sätestab, et toetus tuleb tagastada FKO kehtima hakkamise päevast arvestades 60 kalendripäeva jooksul. FKO kui haldusakt hakkab vastavalt HMS § 61 lõikele 1 kehtima alates selle kättetoimetamisest koostoimes HMS § 62 lõike 2 punktiga 2, mille kohaselt tuleb haldusakt teha menetlusosalisele kättetoimetamisega teatavaks, kui varasem haldusakt tunnistatakse kehtetuks või seda muudetakse.

Enne FKO tegemist tuleb anda toetuse saajale võimalus asjaolusid selgitada ehk ta ära kuulata. Sellega tagatakse, et toetuse saaja on tema suhtes käimas olevast finantskorrektsioonimenetlusest teadlik ning ta on saanud otsustamisel teada olevaid asjaolusid selgitada ja rakendusüksus on saanud neid otsuse tegemisel arvesse võtta.

Ebaseadusliku riigiabi korral tuleb toetus tagasi maksta koos intressiga toetuse väljamaksmisest arvates vastavalt Nõukogu määruse (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (EÜT L 83, 27.03.1999, lk 1–9), artikli 14 lõikele 2, mille rakendamissätted on Komisjoni määruse nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (EÜT L 83, 27.03.1999, lk 1–9), artiklites 9–11.

Toetuse saaja turupositsiooni taastamiseks tuleb toetus tagastada siiski koos liitintressiga ehk eelneval aastal kogunenud intressilt tuleb samuti tasuda intressi, mille rakendamise nõue tuleneb Euroopa Komisjoni määruse (EÜ) nr 794/2004 artiklist 11. Aluseks tuleb võtta toetuse maksmise ajal rakendatud Euroopa Liidu Teatajas avaldatud intressimäär. Toetust saanud toetatavate tegevuste puhul tuleb ebaseaduslik riigiabi seega tagastada liitintressiga alates päevast, mil ebaseaduslik abi maksti, ning intressi määraks tuleb võtta komisjoni riigiabi viite- ja diskontomäär. Liitintressi tuleb maksta kuni toetuse tagasimaksmiseni.

Kui toetuse saajale ei ole kogu toetust veel välja makstud, võib maksmisele kuuluvat toetuse summat tagasi maksmata toetuse summa ulatuses vähendada ehk tasaarveldada, teavitades sellest eelnevalt toetuse saajat.

Põhjendatud juhul võib taotleda ka toetuse tagasimaksmise ajatamist, kui korraga maksmine seab toetuse saaja olulisel määral makseraskustesse. Toetuse saaja võib taotleda tagasinõude ajatamist 10 tööpäeva jooksul FKO kättesaamisest arvates. Ajatamise taotluses tuleb esitada ajatamise vajaduse põhjendus ja soovitud ajatamise kava. Rakendusüksusele

on antud võimalus nõuda vajadusel toetuse saajalt tagatist. Rakendusüksusel on ajatamise taotluse menetluseks ette nähtud kümme tööpäeva, kuid põhjendatud juhul (näiteks soovitakse tagasimaksmist ajatada perioodiks, mis ületab 12 kalendrikuud ning eeldab kooskõlastust korraldusasutusega) võib ajatamise taotluse menetlust pikendada mõistliku aja võrra, teavitades sellest toetuse saajat.

Ebaseadusliku riigiabi tagasimaksmise ajatamisel tuleb järgida Euroopa Liidu sätestatud reegleid. Riigiabi tagasimaksmisel ei peatu intressi arvestus enne, kui kogu tagastamisele kuuluv toetus on tagasi makstud.

Rakendusüksusel on õigus tühistada toetuse osadena tagasimaksmise võimaldamise otsus ehk ajatamisotsus, kui toetuse saaja ei pea kinni tagasimaksmise ajakavast. Kui ajatamisotsus on tühistatud, rakendub eelnõu järgne kord ehk kui näiteks tühistamine jääb aega, mil eelnõu järgne tagastamise tähtaeg on möödunud, arvestatakse viivist kuni toetuse lõpliku tagastamiseni.

Lõikes 3 reguleeritakse tähtaegselt tagasi maksmata toetuselt viivise arvestamist.

Viivist arvestatakse ja tasutakse tagasimaksmisele kuuluva summa jäägilt iga toetuse tagasimaksmisega viivitatud kalendripäeva eest. Ka ebaseadusliku riigiabi tagastamisega viivitamisel tuleb maksta viivist iga põhiosa ehk toetuse tagastamise tähtpäeva ületava päeva eest. Viivise tasumise kohustus on kooskõlas ühissätete määruse artikli 147 lõikega 2, mis näeb ette liikmesriigi kohustuse maksta viivist, kui liikmesriik hilineb Euroopa Komisjonile enam saadu tagastamisel. Viivist ei nõuta juhul, kui toetuse tagasimaksmisega viivitab riigiasutus või eraõiguslik juriidiline isik, kes täidab eelnõu tähenduses rakendusüksuse või toetatavate tegevuste elluviija ülesandeid, v.a juhul, kui riik peab ülesande täitja tegevuse tõttu maksma viivist Euroopa Komisjonile.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Käesoleva eelnõu aluseks on STS ja selle alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse määrused.

Käesolev eelnõu on kooskõlas ka STSi aluseks olevate järgmiste Euroopa Liidu määrustega:

- 1) ühissätete määrus;
- 2) grupierandi määrus;
- 3) VTA määrus.

4. Eelnõu mõjud

Eelnõu mõjutab otseselt rakenduskava prioriteetse suuna „VKEde arendamine ja piirkondade konkurentsivõime suurendamine“ eesmärkide ja tulemuste saavutamist.

Lisaks aitab toetuse andmine eelnõus kirjeldatud tegevustele kõrvaldada viimases Eesti loomemajanduse olukorra uuringus ja kaardistuses esile toodud valdkondlikke kitsaskohti.

Eelnõu mõju läbivatele teemadele

1. Keskkonnahoid ja kliima

Puutumus keskkonna ja kliima aspektidega puudub, kuna seost käesoleva kriteeriumi ja meetme tegevuste vahel ei leitud.

2. Võrdsed võimalused

Tegevusel on kaudne puutumus kõikide võrdsete võimaluste läbiva teema alla kuuluvate sihtgruppidega. See tähendab, et kõik võrdsete võimaluste läbiva teema all nimetatud sihtgrupid võivad olla potentsiaalsed loomeettevõtjad ning toetuse andmise tingimustes on tagatud neile kõigile võrdsed võimalused toetuste taotlemisel, andmisel ja kasutamisel. Kuna erinevad sihtgrupid (nt noored või rahvusvähemused) tarbivad infot erinevate kanalite kaudu, siis koostöös rakendusüksusega mõeldakse läbi info edastamise viisid ja kanalid, et tagada teabe võimalikult laialdane levik. Toetuste andmisel lähtutakse ühtsetest hindamiskriteeriumidest. Meetme tegevused toetavad loomemajanduse valdkondadesse kuuluvate ettevõtete arendamist eelkõige nende ekspordivõimekuse ja lisandväärtuse suurendamise eesmärgil. Seeläbi võib ilmned ka kaudne mõju eri soost, rahvusest, majanduslikus staatuses jne inimeste hõiveseisundile ning majanduslikule heolule. Kuna loomemajandus on oma olemuselt erinevaid kultuure, huvigruppe ja distsipliine sidustav majandusvaldkond, võib selle edendamine avaldada positiivset mõju ka võrdsele osalemisele otsustusprotsessides ning mitte-eestlaste kaasamisele ja osalemisele ühiskonnaelus. Loomemajanduse valdkonda ja selles tegutsevaid ettevõtjaid ei ole võrdsete võimaluste läbiva teema aluste (nt sugu, rahvus, vanus, puue) lõikes Eestis veel uuritud, mistõttu ei ole võimalik vastavaid aspekte täpsemalt kirjeldada. Samuti ei ole teada, kas näiteks alustavate ettevõtjate seas, kes tegutsevad loomemajanduse valdkondades, on märgata soolisi erinevusi ja kas need erinevused võivad viidata ebavõrdsusele.

3. Infoühiskond

Puutumus infoühiskonnaga on olemas, kuna IKTd kasutab suur osa loomemajanduse valdkondadest (eelkõige meelelahutuse IT, audiovisuaalvaldkond). Samuti annavad mõned loomemajanduse valdkonnad (nt disain) sisendit IKT arengusse. Loomemajanduse valdkonna ettevõtete IKTsse panustamisel on oluline roll uute IKT-põhiste toodete ja teenuste väljatöötamisel ning nende kasutajasõbralikkuse ja efektiivsuse tõstmisel. Kuna IKTd on „Eesti ettevõtluse kasvustrateegias 2020“ nimetatud kui kasvuala, siis on loomemajanduse sektoril puutumus ka teiste majandussektoritega läbi sektoriteüleste arendus- ja koostööprojektide elluviimise tegevussuuna.

4. Regionaalareng

Kuigi meetme tegevused on üle-eestilised, on puutumus regionaalarengu aspektidega olemas. Meetmel on teatud mõju regionaalsele arengule, kuna osad projektid soodustavad piirkonnaomasele arengueeldusele toetava tegevusala või tegevusalade arengut. Valdkondade ülest ühisprojektide elluviimine, millesse on kaasatud ka nt piirkondlikud arendusorganisatsioonid (maakondlikud arenduskeskused), võib aidata olulisel määral kaasa eri piirkondade majandusliku konkurentsivõime kestlikkusele. Oluline on tagada teabe kättesaadavus nii regionaalselt kui ka valdkondlikult, arendades selleks infoplatvorme, planeerides arengu- ja koolitusprogramme ning arvestada ka nende regionaalse kättesaadavusega. Loomemajanduse valdkonna poliitika kujundamiseks tuleb uuringute tasemel hõlmata kogu Eesti.

5. Riigivalitsemine

Puutumus riigivalitsemise teemadega on olemas. Meetme rakendamine toetab muuhulgas „Eesti ettevõtluse kasvustrateegia 2020“ eesmärkide elluviimist ja seetõttu on oluline jälgida eelnõu rakendamise tulemuslikkust koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga. Kuna rakendusüksus on ka teiste prioriteetse suuna ettevõtlusmeetmete rakendaja, siis nii meetmete tingimuste kujundamisel kui ka nende rakendamisel võetakse nt taotluste hindamisel arvesse nende koosmõju. Eelnõu koostamisel on konsulteeritud Eesti Arengufondi, Sihtasutuse KredEx ja rakendusüksusega ning arvestatud erinevate strateegiate ja uuringutega, mis käsitlevad otseselt või kaudselt loomemajanduse ja ettevõtlusega seotud teemasid.

5. Eelnõu rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja eelnõu rakendamise eeldatavad tulud

Eelnõu „Loomemajanduse tugistruktuuride, ühisprojektide ja ekspordivõimekuse arendamise toetamise tingimused ja kord“ eelarveks on kavandatud 16 100 000 eurot. Kohustusliku omafinantseeringu tagavad toetuse saajad.

Toetuse andmise administreerimisega, sealhulgas eelnõu rakendamisega seotud kulutused kaetakse tehnilise abi vahenditest.

Käesoleva eelnõu rakendamisega luuakse eeltingimused meetme sihtgruppi kuuluvate ettevõtjate (sh kasusaajate) eksporditulude kasvuks.

6. Eelnõu jõustumine

Eelnõu jõustub üldises korras, st kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu on kooskõlastatud ajavahemikul 24.11.-08.12.2014. a õigusaktide infosüsteemi <http://eelnoud.valitsus.ee> kaudu Rahandusministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Siseministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi, Haridus- ja Teadusministeeriumi, Keskkonnaministeeriumi ja Riigikantseleiga. Eelnõud tutvustatiti valdkondliku komisjoni 27.10.2014.a koosolekul, mille koosseisu kuuluvad Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Haridus- ja Teadusministeeriumi, Kultuuriministeeriumi, Keskkonnaministeeriumi, Rahandusministeeriumi, Riigikantselei, Eesti Kaubandus- ja Tööstuskoja, Teenusmajanduse Koja, Eesti Teaduste Akadeemia, Rektorite Nõukogu, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsiooni, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse, Sihtasutuse KredEx, Sihtasutuse Eesti Teadusagentuur ja Sihtasutuse Archimedes esindajad.

Eelnõu väljatöötamise ja temaatilistesse konsultatsioonidesse on kaasatud vastavas töörühmas ja aruteludel osalemise kaudu Kultuuriministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Siseministeeriumi, Rahandusministeeriumi, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse ning Eesti Konjunkturiinstituudi esindajad.

Eelnõu ja selle strateegilist tausta ning konteksti tutvustati huvigruppidele 24.09.2014 toimunud kaasamisüritusel. Seejärel saadeti eelnõu koos seletuskirjaga kirjalikule kaasamisele ja avalikule konsultatsioonile. Pärast mitteametliku ja ametliku tagasiside saamist on korraldatud töörühma arutelusid, mille käigus analüüsiti laekunud tagasisidet ja ettepanekuid ning töötati välja eelnõu ja seletuskirja muudatused.

Lisaks on toimunud meetme kontseptsiooni ja põhitingimuste tutvustamine Eesti Arengufondi, Sihtasutuse KredEx ja rakendusüksuse esindajatele ning Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjonile ja kultuurikomisjonile. Erilist tähelepanu on pööratud meetme tutvustamisele Ida-Virumaa huvigruppidele, käsitledes loomemajanduse ja selle toetamise teemasid erinevatel ettevõtluspäevadel ja infoseminaridel.

Enne taotlusvoorude ja jooksva taotlemise väljakuulutamist korraldab rakendusüksus koostöös rakendusasutusega potentsiaalsetele taotlejatele ja asjakohastele koostööpartneritele suunatud infoseminare. Teabepäevade ja infoseminaride käigus tutvustatakse eelnõu tingimusi, selle rakendamise eesmäärke ja oodatavaid tulemusi ning mõju Eesti ettevõtluskeskkonnale.